

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

52054

9. ♡ ♡

29.

Knjižnica

za ♡ ♡ ♡

mladino

Urejujeta Engelbert Gangl

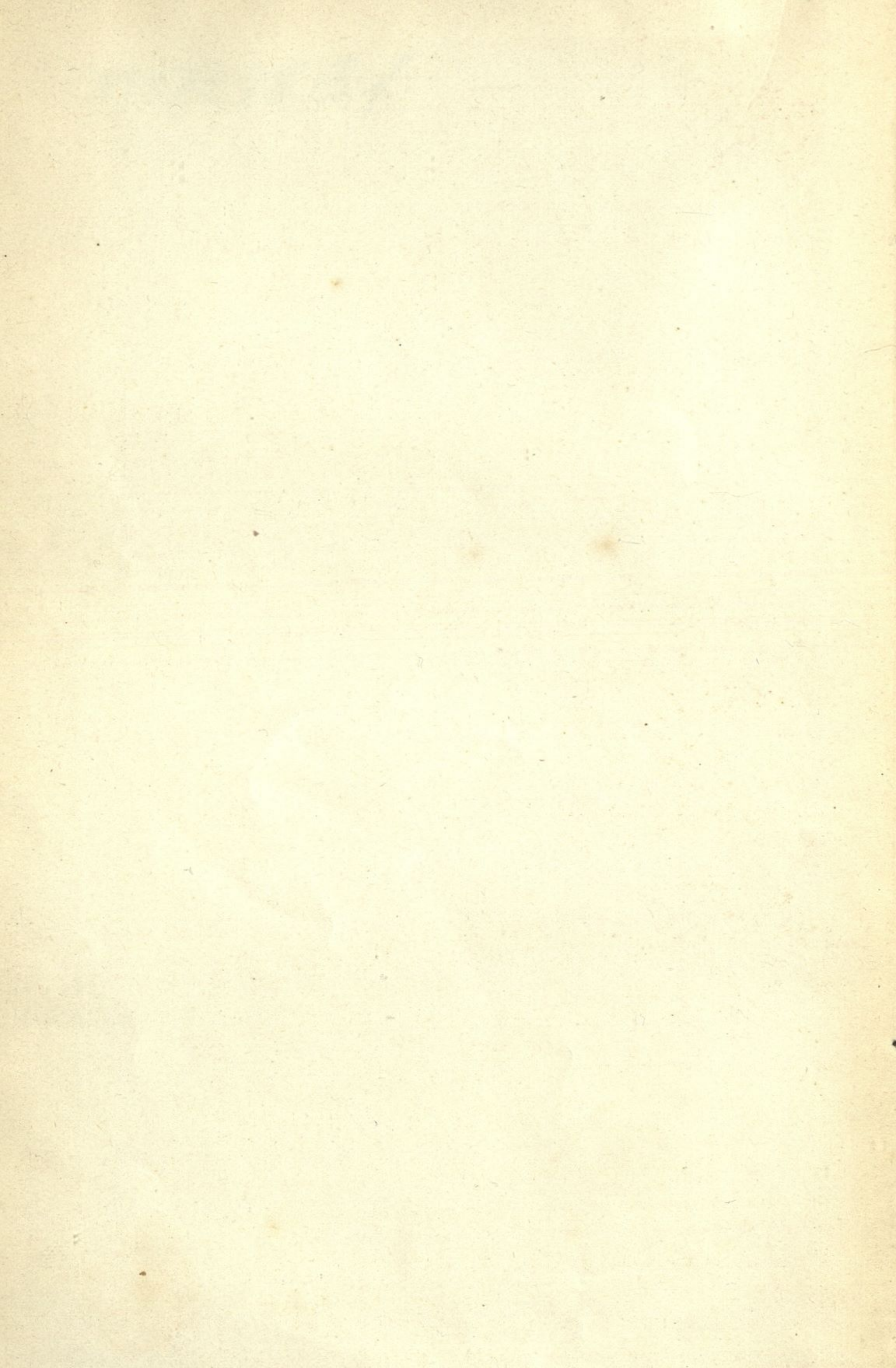
in Ivo Trošt ♡ ♡ ♡

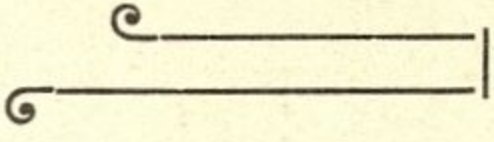
Izhaja ♡ ♡ ♡

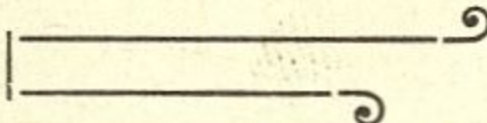
vsake tri mesece

~~37474, VII, B, f~~

52054

Knjižnica

 za mladino

Ureja

Engelbert Gangl,

učitelj v Idriji.

Knjiga 29. — Gruden 1904.

Izhaja vsake tri mesece.

Vseletna naročnina K 3·20

52054

52054

Milutin Oblokar.

Povest.

Po nemškem izvirniku priredil

==== Janko Leban, ====

nadučitelj.

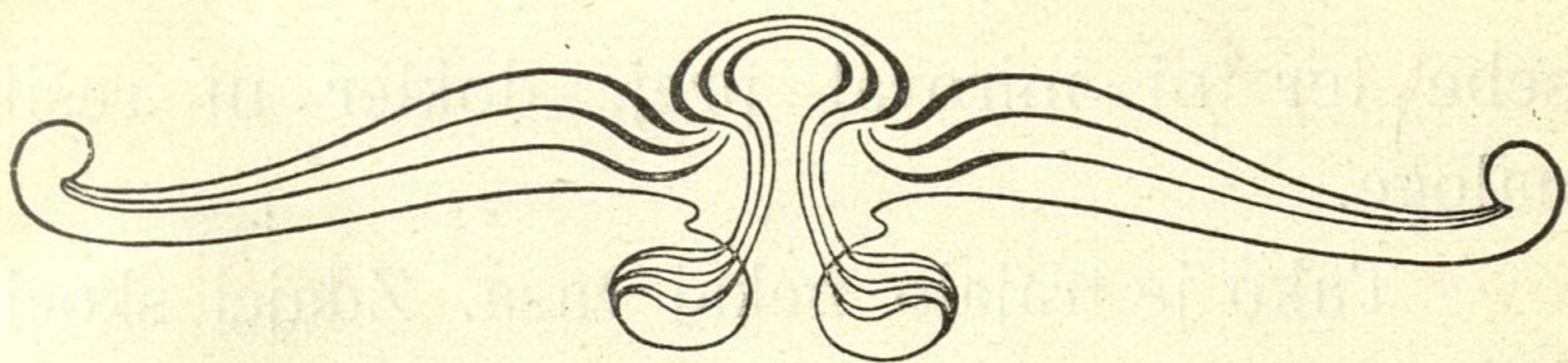
Opomba.

Nemški izvirnik ima naslov »**Durch die Klippen der Gesellschaft**« in ga je spisal Jul. M. Thetter. Povest sem priredil za mlade in stare Slovence s pisateljevim dovoljenjem.

Lahko bi jo tudi imenoval »**Alkoholnim pijačam slovo!**«

Na Trebelnem, meseca kimavca 1904.

Janko Leban.

I.

Pred slovesom.

»Zdaj pa pojdi spat, Milutin! Kar je preveč, je preveč! Danes si neprenehoma delal že toliko, da je nemogoče, da bi se mogel še dlje mučiti z učenjem.«

»Precej, precej, ljuba mati; samo pustite me, da izvršim še ta račun, potem si privoščim počitka!«

Skrbna mati je molčala, zakaj poznala je čebelično pridnost sinovo. Vedela je tudi, da bi je Milutin dlje ne poslušal, dasi je bil sicer pokoren mladenič. Če se je zatopil v kako delo, tedaj je pozabil vse naokrog

sebe ter ni miroval prej, dokler ni rešil naloge.

Tako je trajalo nekaj časa. Zdajci skoči Milutin izza mize, odloži zvezek in pero, pohiti k materi ter jo viharno objame.

»Končano, končano, ljuba mamica!« Tako je zaklical ter smejoč se zaplesal z materjo po sobi, dasi se je žena upirala temu.

»Pusti me, ti neotesanec!« Tako se je navidezno srdila mati. »Ali si ob pamet in misliš, da morem tako skakati kakor ti?«

Toda Milutin je ni izpustil. »Najprej mi morate reči prav prijazno: Prosim, blagovoli me vesti do stola.«

»Zdaj pa zopet začčenjaš s svojimi burkami!« odgovori mati.

»Torej?« vpraša Milutin nasmehoma.

»Nikoli! Jaz te ne bom prosila!« ga zavrne mučenica ter se ga poizkusi otresti.

»Dobro! Pa tako!« zakliče neizprosni sin ter se zopet zakadi z upirajočo se materjo po sobi.

Zdajci se odpro duri, in oče vstopi.

»Kaj pa uganjata tukaj vidva?« vpraša navidez začudeno. Poznal je dobro muhe svojega sina ter je vedel takoj, da si je Milutin dovolil malo razposajenosti.

»Pomisli, oče, kaj zahteva ta nepridiprav od mene!« zakliče mati, oddahnivši se.

»Jaz naj bi blebetala za nagajivim fantičem, kar on hoče!«

»Čakaj,« požuga oče, navidezno hud, »jaz ti že pokažem!« Ob teh besedah prime Milutina za uho ter ga tira v kot. »Tako, zdaj boš tukaj stal, dokler se ne izpametuješ!«

Milutin postoji kakor grešnik v kotu ter gleda, kako oče in mati sedeta na oguljen naslanjač ter se pričneta pogovarjati o domačih rečeh.

»Kaj praviš, Ana, najbolje bo, da dava tega razposajenca učiti se črevljarstva!«

Oče se ob teh besedah namuzne ter pogleda v kot, iz katerega je navidezno radovedno gledal Milutin.

»Prav praviš!« odgovori mati v šali.
»Pri črevljarju naj potem razsaja, kolikor mu drago!«

»Poboljšati se hočem!« zakliče zdaj Milutin, stopivši iz kota ter objame očeta in mater. »Ne dajta, da bi postal črevljar; nočem imeti vedno smole!«

Ob teh besedah poljubi Milutin zaporedoma očeta in mater ter se še nekoliko pošali.

V tem se je zmračilo. Zdajci se zopet odpro duri, in mlada, nekoliko bleda deklica stopi v prijazno sobo.

»Dober večer, oče in mati!« zakliče z zvonkim glasom. »Dober večer, Milutin!«

Navzočniki ji glasno odzdravijo.

»Pa kaj še vedno sedite brez luči! Pač se pozna, da ni bilo pridne hčerke doma!«

»In ali ste južino že dobili, oče?« nadaljuje Jelica, Milutinova sestra.

»Prav praviš, Jelica! Skoro bi bila pozabila očeta! Ubožec ni jedel ničesar že od

poldne. Pa vsega tega je kriv ta razposajenec, ki z nami dela, kar hoče!»

Pri tej priči steče Milutin iz sobe in se kmalu vrne s krožnikom, na katerem se je kadila skudelica kave. Na ličnem prtiču ob skudelici sta ležala svetla žlička in precejšen kos belega kruha. Milutin si je bil privezal sestrin predpasnik ter si del na glavo njeno čepico.

»Očka, zdaj se le poslužite!« Oče je razposajenega sina udaril s svojo čepico.

Oprezno je potem zaužival kavo ter gledal preko skudelite svojce, ki so ljubeznivo upirali vanj oči.

Ko je oče izpraznil čašo, se je zložno zopet razposadil po naslanjaču ter pričel z milim, a resnim glasom: »Da, ljubi moji, prav in lepo je tako-le srečno živeti; toda dolgo ne more to trpeti: Milutin mora na vseučilišče.«

Nihče navzočnikov ni odgovoril besedice.

Mati je vzdihnila ter pogledala Milutina, ki se je bil ves zamislil ob očetovih besedah.

»Nekaj časa nam bo res hudo, ker ne bomo gledali več Milutina na navadnem mestu. Toda, kar se ne da premeniti, v to se moramo vdati, hočeš ali nočeš! Kaj meniš ti, mati, k temu?«

Zopet je vzdihnila dobra žena ter si otrla solzo.

»Seveda!« je rekla z drhtečim glasom. »Gre za Milutinovo srečo, in, če upoštevam to, ne smem poslušati srca!«

»Dunaj ni bogsigavedi kako oddaljen, in če le nekoliko varčujemo, nam bo mogoče od časa do časa obiskati Milutina.«

»Res je!« odgovori gospa, a Jelica tako žalostno pogleda, kakor da je že istinito tu čas ločitve. »Naš sin nam bo delal le čast in se bo tudi v tujem svetu vedel ravnati po dobrih svojih načelih!«

»Jaz tudi ne mislim drugače!« pristavi oče, nekoliko otožno. »Dobro si se, Milutin, vedel vsa leta svojega učenja na gimnaziji.

Tvoje zrelostno izpričevalo ti dela vso čast. Vendar pa se bojim, da ne bi imela nate vpliva slaba družčina. Saj je znano, da je slaba tovarišija že marsikoga spravila v pogubo, dasi je bil trdnega značaja. — Ljubi Milutin! Zaklinjam te pri vsem, kar ti je ljubo in drago, varuj se svojih tovarišev, če bi ti kaj slabega šepetali na uho! Vedi, da je med njimi marsikdo, ki bi rad preslepil nedolžno srce, da bi ga zvabil v vrtimec strasti!«

»Oče, bodite pametni!« odgovori Milutin. »Saj me poznate in veste, da se doslej še nisem pregrešil z ničemer!«

»Gotovo! To naravnost rad priznavam! Toda ti še ne poznaš sveta in si bil doslej le še v malo izkušnjavah. Tu zunaj v velikomestnem vrvenju se ti bodo kazale ljubke razmere tvoje domovine kot zastarele, malenkostne! Preprosto, pošteno mišljenje, ki te je vodilo tako dolgo, bodo smatrali nekaterniki za napačno, preprosto ali celo za

neumno; zakaj v velikih družčinah imajo kaj čudne nazore o časti in o dolžnosti!«

»Umejem te!« pripomni Oblokarica na to. »Pa pomisli, da naš Milutin jako ljubi svoje roditelje in zato jih ne bo žalil s slabim vedenjem!«

»Tega se tudi nadejam!« odgovori oče. »Zato bodi dosti za danes! Dajmo se zdaj malce porazveseliti, saj itak ne ostanemo dolgo več skupaj!«

Dasi do prejšnjega nedolžnega veselja ni moglo več priti, vendar je večer prešel še precej lepo. Vsi so šli pomirjeni počivat, ko je odbila stara nastenska ura deseto uro.

II.

Na vseučilišču.

Uroš Oblokar, Milutinov oče, je bil uradnik v majhnem mestu. Živel je s svojo ženo Ano in z dvema otrokoma prav mirno in skromno.

Veliko ni služil, a ker je maloštevilna rodovina le malo potrebovala, so Oblokarjevi živeli skoro brezskrbno. Seveda: marsičesa so si morali pritrgovati in jako so morali varčevati, da so izhajali ob skromnih dohodkih, zakaj Milutinovo šolanje je provzročalo precej stroškov.

Jelica, sestra Milutinova, se je bila pričela raznim ročnim delom. Služila si je z ročnimi deli marsikak krajcar, ki ga je vestno oddajala v rodovinsko blagajnico, ker je bilo to potrebno. Kesneje bi lahko skrbela tudi za svojo bodočnost. Toda dokler je Milutin študiral, so morali vsi skrbeti za to, da so nabavljali, kar je bilo potrebno za hišo ter da je tudi Milutin dobival vse učne pripomočke. Vsi so mislili, da Milutin ne pozabi žrtev, ki so jih doprinašali zanj. Ko dobi službo, bo gotovo podpiral svojce. Pri njegovem talentu in ob neumorni njegovi pridnosti je bilo pričakovati, da se to zgodi primeroma kmalu.

O tej stvari so se odslej pogostoma pogovarjali, in to ne le Oblokar in Oblokarica in njiju hči, ampak tudi teta Mara.

Teta Mara je bila mlajša sestra Milutinove matere, dobrosrčna ženska, ki je ob vsaki priliki skrbela ne le za svojo nečakinjo Jelico, ampak tudi za Milutina, ki ga je sploh imela v nemalih čislih. Dasi je bila poročena, vendar je še zmeraj utegnila obračati vso pozornost na svojega nečaka in svojo nečakinjo, kolikor je bilo v njeni moči.

Tudi sedaj je pokazala svojo ljubeznivost s tem, da si je stavila nalogo, Milutina kar najbolje nakititi, da bi lahko dostojno nastopil na Dunaju, o katerem mestu je bila slišala že toliko.

»Poznati se ti ne sme, da prihajaš s kmetov,« je dejala Milutinu ter mu prav pridno napravljala predsrajčnike, ovratnike, zavratnice, da bi bil za dlje časa preskrbljen z njimi.

Kajpada tudi mati in sestra Milutinova nista držali križema rok.

Sicer ni bilo njima lahko napraviti obleke, ki bi se ji ne poznalo, da ne prihaja iz delavnice krojaškega mojstra.

Toda česa ne premore ljubezen! Kmalu je Milutin imel dovolj obleke, ki mu je tako pristojala, kakor da je ulita na njem. Najstrožji sodnik bi ne našel pogrška na nji!

Oče je bil nekoliko časa bolj molčeč, zakaj ni imel navade, da bi takoj povedal, kaj namerava.

Nekega dne se pa oglasi pri Oblokarjevih črevljar ter prinese par trdnih, a ličnih črevljev; klobučar pa je donesel v škatli lep, svetel cilinder. Celo za svetle rokavice je bil poskrbel Milutinov oče, da bi Milutin lahko nastopil tudi v boljših hišah.

»Lahko se ti ponudi prilika, da boš občeval v različnih boljših hišah. Zatorej moraš paziti na svojo vnanjost. »Obleka dela človeka!« ne veli zaman pregovor. Svet sodi človeka po tem, kakšno mu je perilo in kakšna obleka sploh.«

Tako so pri Oblokarjevih dolgo pripravljali. In vendar niso bili gotovi, da niso česarkoli prezrli. Naposled pride veliki dan, ko je moral Milutin na vseučilišče.

Slovo ni bilo burno; toda vsi so bili globoko ganjeni, in Milutin ne najmanj.

Tudi navadnih opominov in obljub ni bilo, ker so Oblokarjevi imeli trdno zaupanje v Milutina.

Lepega jesenskega dne je Milutin odhajal. Svojci so ga spremili še na postajo. Milutin je stopil v železniški voz, zamahnil še nekolikokrat z roko svojcem v slovo — in vlak je zdrčal v tujino.

Izprva se je dobri mladenič stisnil v kot v vozu, da ne bi sopotniki opazili, da je tako globoko ganjen, da mu srce preti razgnati prsa.

Njegove oči so bile rosne, tako da ni mogel opazovati krajev, mimo katerih je hrumel vlak.

Šele polagoma se je umiril ter je jel opazovat gozde in trate, mesta in vasi. Po-

izkušal je, da si je gledane slike vtisnil v spomin, a pri tem je imel še toliko časa, da je presojal svoje sosede. Iz vedenja in besed sopotnikov je sklepal na namen njih potovanja. Na tak način ga je misel na svojce kmalu minila. Prepričan je bil, da je sedaj prepuščen sam sebi in odgovoren za vse, kar ukrene.

Ko je zvečer došel na Dunaj, se mu je zdelo, da ga že dolgo časa ni bilo doma. Vse, kar je videl in slišal, vse mu je šumelo po glavi, tako da se mu je jelo vrteti po nji.

Ko je pa stopil iz obširnih postajnih prostorov na ulice in ga je obkrožalo veliko mestno vrvenje in šumenje, tedaj je skoro obupal ter bi se bil najrajši vrnil tja, kjer so se ga gotovo spominjali vsi v skrbeh.

A naposled je premagal to slabost ter se spustil med vrvenje ljudi.

Ah, kolike krasote je uzrlo njegovo oko, ko je korakal dalje! Kako krasne palače! Morje svetlobe se je razlivalo od tisoč in tisoč luči po ulicah! In nebroj pešcev pa nebroj

vsakovrstnih vozov! Kdo bi tu mogel pogoditi pravo!

Najprej se je bal koga vprašati. Vedel ni, koga bi nagovoril izmed vseh teh gospodov, gospá in gospodičen, ki so se v krasnih opravah drvili po ulicah. Kakega človeka v preprosti obleki pa tudi ni hotel ničesar vprašati, ker so mu že doma rekli, da naj bo previden. Lahko bi namreč prišel v roko človeku, ki bi zlorabil njegovo preprostost, nepoznanje krajevnih razmer ter bi ga tako opeharil ali zavedel v nesrečo.

V tem položaju se Milutin odloči, da nagovori policaja (redarja) — in prav je storil; zakaj redar mu rad postreže z zaprošenimi pojasnili.

Na redarjev svet je stopil v tramvaj, ki ga je peljal naravnost v okraj, kjer so stanovali ljudje, ki naj bi pri njih imel hrano in stanovanje.

Tu se je zopet obrnil do redarja in tako je srečno prišel v stanovanje, ki bi ga

sicer bil težko našel sam med tisoč in tisoč hišami.

Obitelj, pri kateri je iskal strehe, je vedela za njegov prihod in ga je sprejela kar najprijazneje.

Gospodar, nižji uradnik, ni bil bogsigave kako prijazen človek in le malo se je brigal za novega gosta v hiši. Gospodinja pa je bila vesela in zgovorna ženska ter je z novodošlim dijakom občevala jako prijazno.

Uradnikova otroka, deček in deklica, sta ročno prijela za Milutinov kovčeg ter ga nekako slovesno nesla v sobico, ki je bila namenjena za »gospoda Oblokarja«.

»Tukaj boš stanoval,« je dejala deklica ter Milutina prijela za roko.

»To se pa ne spodobi, da tikaš gospoda Oblokarja!« jo pokara mati.

»Pustite to, ljuba gospa,« deje Milutin prijazno. »Veseli me, da me otroka ne smatrata za tujca.«

Milutin pogladi po glavi dečka, ki ga je prostosrčno gledal, ter ga vpraša ljubeznivo: »Kako se pa imenuješ?«

»Za Franca me kličejo!« odgovori deček. »In ti si Milutin, ne-li?«

»Da!« odgovori Milutin. »Midva pač marsikdaj porečeva káko! Jaz vsaj upam, da bo tako!« —

Kmalu se je Milutin privadil novemu domu. Sobica je bila zanj dovoljna, snažna in okusno opravljena. In kar mu je bilo še posebno ljubo: okno njegove sobice je držalo na ulico.

Ni bilo treba, da bi si prižgal luč, zakaj neposredno pred njegovim oknom je bila svetilnica, ki je razsvetljevala ozki prostor do nasprotne stene.

Ker je bil Milutin od poti izmučen in ker so nanj vplivali tudi različni vtiski ter so mu različna čuvstva plula po duši: zato se je kmalu spravil spat. Prej je pojedel le nekaj ostankov jedil, ki jih je imel sprav-

ljene v culici, ki mu jo je doma dala skrbna mati.

Izprva ni mogel zaspati; zakaj mnogo slik se je kazalo njegovemu dušnemu očesu. Bile so to slike, ki so ga po nekoliko vznemirjale, po nekoliko pa mu zbudjale sladke nade.

Toda kmalu ga je zmogla njegova mlada priroda: zaspal je trdno in se ni zbudil do svetlega dne.

* * *

Prve dni svojega bivanja na Dunaju je Milutin porabil v to, da se je pripravljajal na to, kako bo živel vprihodnje.

Sprejet je bil v politehniško šolo.*) Ker je imel izborna izpričevala, je bil celo oproščen šolnine. To je bilo kakor nalašč zanj; zakaj denarja ni imel veliko, dasi mu je oče obljubil mesečno pošiljati dobršen del svoje plače. Ubogi uradnik je bil storil

*) Politehniška šola ali politehnika je zavod, kjer se uče raznih umetnosti in ved.

vse, da bi sinu omogočil, obiskovati visoko šolo, da bi prišel kdaj do dobre službe. Potem se Milutinu ne bo treba — kakor njemu — boriti s tolikimi skrbmi za vsakdanji kruh.

Milutin je dobro vedel to in zato si je izkušal tako uravnati življenje, da bi izhajal z denarjem, ne da bi še nadlegoval svoje za priboljšek ali priklado.

Zastran hrane se je hitro domenił z gospo Radičevo, s svojo gospodinjo. Ta je za vsakdanji obed zahtevala le malo denarja. Za zajtrk in za večerjo si je hotel Milutin skrbeti sam.

Stric Košir, soprog tete Mare, mu je bil daroval majhen samovar. Zaraditega mu je bilo lahko, da si je zajtrk kuhal sam. Kruha, slanine, klobas ali kar je že mislil večerjati, to si je lahko kupoval sam. Da bi jedel v kaki gostilnici, na to niti ni mislil. Za to ni imel dovolj denarja. Tudi že z doma ni bil vajen opojnim pijačam in si jih tudi ni želel.

V kratkem času se je bil Milutin tako-rekoč uživel v nove razmere. Ko so se začela predavanja na politehniku, je imel dela nad glavo, da je zadoščal vsestranskim zahtevam, ki so jih stavili nanj. Tako ni imel časa misliti na kaj drugega.

Vsak teden je redno pisal svojim starešim domov ter vselej še dodal kak listek za sestro ali za teto Maro. Sicer pa je živel le svojim študijam.

III.

Cerkveni pevec.

Milutin Oblokar je imel lep glas, ki se je polagoma razvil v krepak tenor.

Še kot deček je redno pel pri službi božji pa tudi pri drugih glasbenih predstavah.

Tudi zdaj, ko je imel polnodoneč moški glas, je želel, da bi ga mogel rabiti.

Ko se je čutil samega, je čestokrat zapel kako pesem, ki se ji je bil priučil

doma v domovini. Časih pa je zapel tudi kako melodijo, ki jo je bil slišal svirati na kako lajno.

Tako se je prigodilo često, da je marsikdo, ki je šel mimo, obstal ter čudeč se prisluškal njegovim glasovom. A Milutin Oblokar je tudi znal peti. Njegov glas je bil tako mehak in srce božajoč, a način njegovega petja tako preprost in presrčen! Nekateri Milutinovi tovariši so bili zvedeli o njegovem krasnem glasu in so večkrat nadlegovali Milutina s prošnjo, naj pristopi pevskemu društvu dunajskih tehnikov, kjer so živo potrebovali dobrega tenorja.

Milutin se pa ni vdal. Vedel je, da bi se s tem vezal na mnoge strani, kar bi ga stalo mnogo časa in denarja.

Nečesa si pa le ni mogel odreči: hotel je sodelovati na koru v cerkvi. To se mu je zdelo tem vabljujeje, ker bi si s petjem v cerkvi služil tudi marsikak krajcar.

Na priporočilo tovariša, ki je imel strica pevovodjo v eni izmed najbolj obiskovanih du-

najskih cerkvá, je bil Milutin Oblokar povabljen, naj poje »Ave Mario.« Če bi to izkušnjo dobro prebil, bi potem lahko nastopal kot solo-pevec pri različnih prilikah.

Milutin je bil tega silno vesel. Svojcem doma ni iz začetka ničesar poročal o tem, kako lepe nadeje je gojil v tem oziru. Hotel je pač počakati, da bo stvar gotova; potem bi tem rajši iznenadil svoje z veselim poročilom.

Z utripajočim srcem se je napotil Milutin o določeni uri h glasbenemu ravnatelju.

Ta je bil čuden gospod. Že po zunanjem si mu videl, da je strasten glasbenik. Dolgi, valoviti lasje so se mu spuščali v precejšnjem neredu po tilniku. Njegov obraz je bil bled in suh, a vendar živ in gibčen.

Ko vstopi Milutin, ga glasbenik pogleda od nog do glave ter ga potem vpraša skoro osorno : »Torej ste tenorist?«

»Da, gospod ravnatelj!« odgovori Milutin nekako boječe.

»Ali imate kaj šole?«

»Malo, gospod ravnatelj! Učitelj glasbe na našem zavodu se je močno trudil z mano. Tudi s pevovodjo naše domače mestne župne cerkve sem proučil marsikatero skladbo!«

»Prav! Takoj se prepričamo! — A! — Ne — da, še enkrat! Ne tako plašno, saj vas ne vgriznem! Tako! Prav! — Kvinto! — Septo! — Prav je! Poizkusite zdaj to mesto brez spremljave!«

Ravnatelj poda ob teh besedah Milutinu list z notami ter mu določi nekaj taktov, ki jih naj bi pel.

Milutin, ki je znal dobro »zadeti,« vzame notni list, pogleda na ključ in na predznak ter potem z gotovostjo zapoje precej težko mesto.

»Gre, gre!« deje nekoliko mileje strogi izpraševalec. »Zdaj se hočem prepričati, kako sploh požete; glas imate dober!«

Milutin je moral zdaj peti »Ave Mario«; bila je to skladba glasbenikova. Bil si je v svesti, da mora v tej točki pokazati vse, kar zna in kar more; zakaj tu je šlo za to, da

bi izrazil skladateljeva čuvstva ter bi nekako pogodil duha te skladbe. Le na ta način bi mogel zadovoljiti strogega ravnatelja.

Ker je Milutin proučil skladbo že doma, je pel ne le brez pogreša, ampak se je oziral tudi na vsa dinamiška znamenja. Sploh je pel s tako gorkim čuvstvom, da je vzkliknil ravnatelj kakor očaran: »Dobro, dobro, izvrstno!«

»Prosim, pojte še enkrat od začetka! Tako! Izvrstno! Prekrasno znate razpolagati z glasom!«

»Dosti! Sprejeti ste za pevca. Takoj jutri boste peli! Dva goldinarja za vsako veliko mašo! Ste li zadovoljni?«

Milutin je bil vesel, da se je vse v njem smejalo; a vendar je ostal miren ter odgovoril precej pohlevno: »Gotovo sem zadovoljen, gospod ravnatelj. Na razpolago sem vam, kadar hočete.«

»Torej jutri v N. cerkvi. Točno ob desetih. Jaz sem prijatelj točnosti. Glasbenik mora biti v življenju točen kakor mora v

muziki držati takt! Čestitam vam, mladi gospod! Lep glas, požete občutno; midva bova še prijatelja! Na snidenje jutri!«

Milutin je odšel ves srečen. Kako ne bi? Saj bo imel odslej reden dohodek, zato-rej se mu ne bo treba bati pomanjkanja, a ljubim staršem lahko prihrani marsikak kraj-car, ki so ga doslej izdajali zanj.

Prišedši domov, je takoj sedel ter pisal svojcem dolgo presrčno pismo. V pismu je popolnoma odkril srce, ki je bilo veselo in polno najlepših upov.

Bilo je lepega jesenskega dne, v ne-deljo, ko bi moral Milutin prvič nastopiti pred umetniškim prestolnim dunajskim me-stom.

Čeprav na posvečenem kraju, kjer je imel peti, ni bilo smeti kazati odobravanja ali grajanja, vendar se je bal, da se mu stvar ponesreči, ker mu je bilo opravičiti zaupanje, ki ga je vanj stavil ravnatelj, kakor tudi zagotoviti si obljubljeno mu plačilo.

Milutin je stopil na obširno, stebrov bogato vežo, nekako boječe se čudeč. Velika množica raznovrstnih ljudi je polnila cerkveno ladjo kakor tudi mostovže.

Skoro obupno je stopal pevec po ozkih stopnicah na kor. Hladnota, ki je, kakor se je zdelo, prihajala iz kamenitih zidov, mu je dela dobro, zakaj v Milutinovem srcu je vse kipelo.

»Ne verujem, da bi mogel peti, sama razburjenost mi kar zapira grlo!«

Nekolikokrat je Milutin obstal na stopnicah ter premišljal, da li bi se obrnil ali korakal dalje.

»Kaj bi ravnatelj mislil o tebi? Imel bi te pač za največjega bojazljivca, ako ga pustiš na cedilu! Da, sodil bi prav! Toda, Milutin, stopaj naprej!« In ob tem samogovoru je prišel do zadnje stopnice in že je stal med vhodom na kor.

»Hvala Bogu, da ste tukaj!« Tako mu zakliče glasbeni ravnatelj. »Že sem si mislil, da ste se zbali in da me pustite na cedilu!«

»Poglejte, gospodje in dame,« izpregovori ravnatelj, obrnivši se do skoro polnoštevilno zbranih pevcev in pevk, »to je tenor, ki sem vam pravil o njem. Lep glas, lepo izvajanje! Pa saj se sami kmalu prepričate! Na zdar, dragi gospod Oblokar! Le brez strahu. Svojo nalogo izvedete gotovo dobro!«

Milutin stopi k držaju ter pogleda v cerkveni prostor. Zopet ga preoblada strah kakor prej. Skoro omotica se ga poloti, ko pomisli, da naj bi zapel v ta prostor, po katerem je plula tihota in pobožnost.

Zdajci zadonijo orgle. Poln, dolg akord završi v sveti prostor, čimdalje naraščajoč. Temu akordu so sledili drugi, mehki in mili; potem so pa zopet zadonele orgle v vsi svoji moči; naposled se je slišala le nežna, do srca segajoča melodija.

Milutin se je kar stresel ob teh zvokih. Pač je bil že večkrat prej slišal orgljanje v domači, mestni farni cerkvi. Tamošnji organist je bil mož na svojem mestu. Toda ta-

kega orgljanja ni slišal še nikoli. Milutin se je vdal vtisku prekrasnega orgljanja.

Predigra je bila končana, in začelo se je zborna petje. Bili so v zboru pevci in pevke, ki so imeli dobro šolo. Peli so torej jako točno; vznosito in mogočno se je izborna petje razlegalo po cerkvi. Milutin je poslušal bolj glasove, ki so bili blizu njega. Pazil je na svoj del, zakaj pel je kar na prvi pogled.

Pozorno je gledal nato, kdaj mu pomigne glasbeni ravnatelj, da začne izvajati svoj samospev. Naposled zašepeče: »Torej zdaj, gospod Oblokar, le brez vsega strahu!«

Milutin začne peti. Izprva je bil tako zmeden, da mu je vsak glas prihajal iz grla le nekako trepetaje. Toda kmalu se umiri ter prične peti s tolikim čuvstvom, s toliko gotovostjo, da je, pozabivši vse okrog sebe, še dolgo zamišljeno zrl predse, ko je bil že do konca izpel lepo pesem.

Srčno stiskanje roke in polglasno odobravanje ga šele predrami iz njegovih sanj.

»Izvrstno! Imenitno!« in druga priznanja so mu zvenela na ušesa. Srečni skladatelj pa pristopi k Milutinu ter ga ganjen burno objame.

»Danes ste prekosili samega sebe, in rad priznavam, da nisem še nikoli slišal petja, ki bi tako do duše ganilo!«

Milutin ni mogel odgovoriti ničesar. V njegovem srcu je vse kipelo veselja. Prvič v svojem življenju je čutil nadzemeljsko moč, ki jo ima pravo petje; zakaj nobena reč ne more čuvstev bolje in lepše izraziti nego petje. Nič ne more človeka bolj povzdigniti kakor uprav lepa pesem!

Ko se je Milutin poslavljal, je prejel od glasbenega ravnatelja v zavitku dva svetla srebrnjaka. »Pridite gotovo prihodnjo nedeljo zopet,« mu je rekel gospod ravnatelj, kar je seveda Milutin obljubil drage volje.

Drugi dan mu prinese gospodar z veselim licem časnik v sobo.

Doslej se ni bilo še zgodilo, da bi se uradnik Radič pečal z Milutinom, ki ga

je imel na stanovanju. Rad je sicer odzdravljajal svojemu najemcu, a v kak pogovor se z njim ni spuščal nikoli. Gospod Radič je bil sploh molčeč človek, ki ni rad izgubljal veliko besed.

A zdaj se je Radič hipoma izpremenil. Svojemu najemcu se je pokazal jako prijaznega.

»Tu berite, gospod Oblokar!« S temi besedami mu je izročil časnik. Tamkaj je čital Milutin:

»Cerkvena glasba. Danes smo v N-cerkvi imeli redko užitek glede cerkvenega petja. Proizvali so mašo B. tako izvrstno, kakor je doslej še nismo slišali. A »Ave Maria,« katero pesem je pel visokošolec Milutin Oblokar, je vernike kar očarala. Čestitamo vrlemu ravnatelju A., da si je znal pridobiti tega izbornega pevca!«

Milutin je zardel črezinčrez po licu, ko je prečital te laskave besede. Bil je pa dovolj skromen, da je izkazano mu hvalo sprejel brez samočutja.

»Resnično sem v zadregi zaradi toli milostne in dobrohotne ocene svojega petja. Veseli me to zaradi svojcev doma, ki cenijo muziko, posebno pa petje. Ali mi posodite časnik za nekoliko minut?«

»Gotovo, gospod Oblokar,« odgovori Radič ter poda svojemu najemcu roko. »Veseli me, da sem v vas našel vrlega moža; zakaj odkrito vam povem: jaz nimam najboljšega mnenja o gotovih visokošolcih, ki so izvečine popustljivi mladi ljudje. Časih neizmerno pojedajo in popivajo ter uganjajo različne nerodnosti, namesto da bi sedeli pri knjigah ter gojili umetnosti.«

»Doslej nisem imel še prilike, seznaniti se s študentovskim življenjem v toliko, da bi lahko zavrnil vašo trditev, gospod Radič! Mislím pa, da ne bo tako hudo, kakor meníte!«

»Bog daj, da bi še dolgo tako mislili, gospod Oblokar, in ako hočete poslušati moj svet: pečajte se s študenti, kolikor manj morete?«

»Hvala vam, gospod Radič, na dobrem svetu; toda vaše svarilo mi ni potrebno, zakaj dobro vem, pokaj sem prišel na Dunaj in kaj mi je storiti!«

»Vsa čast, gospod Oblokar, vsa čast! Zdravi!«

Zopet je uradnik podal svojemu najemcu roko ter odšel, iskreno ga pozdravivši.

Milutin pa je takoj sedel, prepisal notico iz časnika ter dodal še sledeče vrstice:

„Draga mi teta Mara!

Štejem si v dolžnost, da Vam izrazim hvaležnost, ki jo že dolgo čutim do Vas. Če sem doslej z vso ljubeznijo negoval petje ter si tako osladil marsikatero urico, zahvaliti moram v prvi vrsti Vas; zakaj Vaše presrčno petje je mogočno vplivalo na mlado moje srce. Kolikokrat sem še kot otrok poslušal lepe pesemce, ki ste jih peli tako iskreno lepo! In že tedaj sem sklenil, da si bom prizadeval, posnemati Vas, da bom tudi jaz

kdaj mogel tako lepo in občutno peti kakor Vi, teta Mara! In tako imam zahvaliti za včerajšnji uspeh Vas, ljuba teta! Hvala Vam! Spominjam se Vas s čuvstvi iskrene vdanosti in hvaležnosti! Z iskrenimi pozdravi sem

Vaš hvaležnovdani nečak
Milutin.“

Dnevi in tedni so minevali hitro. Milutin se je pridno učil ter se le malo brigal za to, kar so počenjali nekateri njegovi tovariši. Ti so namreč pozabljali svojih dobrih sklepov, zamujali ali celo opuščali predavanja svojih profesorjev ter hodili po kavarnah in gostilnicah.

Čestokrat so poizkušali, da bi tudi Milutina pripravili do tega, da bi z njimi hodil v kavarne in gostilnice. Toda mladenič se jim ni vdal in je mirnodušno potrpel, če so se mu tovariši rogali spričo tega. »Tu velja stanovitnost!« si je dejal Milutin, »zakaj če se jim le enkrat vdam, me utegne to upropastiti!«

Med tistimi, ki so se izkušali Milutinu prijateljski bližati, je bil tudi neki njegov rojak. Bil je to brhek, bister mladenič, ki je imel marsikaj dopadljivega na sebi. Razumel se je posebno na to, da se je delal odkritosrčnega in poštenega. V resnici pa je bil lahkomiseln, da, brezvesten ter je izkušal vjeti v mrežo preprostega Milutina.

Govoril je o vedi in umetnosti, sanjaril o »zedinjeni Sloveniji« ter o vrlem dijaškem društvu, ki mu je pripadal sam.

»Dolžnost vsakega slovenskega visokošolca je, da goji slovenstvo, da nam dado naših pravic, ter da ne izgubi svojih vzorov spričo sebičnega in hlapčevskega današnjega sveta! Svoboda, bratstvo, zvestoba, srčnost — za te visoke smotre se mora ogrevati slovenski visokošolec ter se zavzemati za pridobitve našega naroda.« —

Milutin je večinoma mirno poslušal take govore ter je v marsičem pritegnil svojemu rojaku. Vendar je bil tega edino pravega mnenja, da ni popivanje, zanemarjanje svojih

dolžnosti, pretepi in prestopki zoper društveni red — v čast visokošolcem!

Seveda je bil Milutin predobrodušen, da bi bil to svoje mnenje naravnost povedal svojemu rojaku ter mu pojasnil, kaj smatra za dolžnost vsakega visokošolca. Na noben način se ni hotel vdati, da bi hodil zvečer popivat s svojimi tovariši.

Nekega dne stopi Vinko Kovač — tako je bilo ime njegovemu rojaku — v Milutinovo sobo ter ga poprosi brez ovinkov, naj se gre z njim izprehajati v ljudski vrt. Ob tej priliki si je Vinko Kovač ogledal Milutinovo sobico. Hipoma mu obtiči pogled na podobi, ki je visela nad Milutinovo posteljo. »To so tvoji stari?« povpraša ne ravno spoštljivo.

»Da, to so moji starši!« odgovori Milutin nevoljen.

»Hm, hm!« se je odkašljeval Kovač pomenljivo. Potem je s postelje potegnil vezan podglavnik ter je čital s posmehovanjem: »Mojemu ljubemu Milutinu!«

»To je pač od mame, ne-li?«

»Da, moja dobra mati je presedela velikokrat do polnoči pri tem delu, da bi se je vedno spominjal.«

»No, pri vas pa morajo biti res preprostomeščanske razmere!« se zagrohoče Kovač ter hoče oditi. »Torej nočeš z mano?«

Milutin je odlašal: a ker se je bal, da mu ne bi Kovač še nagajal, se je odločil, da gre na izprehod.

Ni se kesal tega, zakaj izprehod med divnimi nasadi ljudskega vrta je bil zanj jako okrepčevalen. Začuden je gledal lepo grško arhitekturo Tezejevega templja in ni se mogel dovolj nagledati Grillparzerjevega spomenika.

Godba mu je poživiljala srce. Dasiravno je igrala v zagrajenem prostoru, vendar je na vrt kaj razločno slišal vse operne melodije, ki jih je izvrstno proizvajala vojaška godba.

Posebno je navdušila Milutina overtura¹⁾ k Oberonu²⁾; njene čudovito lepe melodije mu kar niso mogle iz glave.

Ta glasbeni užitek ga je nekoliko sprijaznil z njegovim rojakom, ki se je z njim vred navduševal za Weberjevo³⁾ glasbo.

V tem se je jima polagoma pridružilo še več tovarišev. Milutinu so čestitali na lepem uspehu, ki ga je dosegel v cerkvi. Nanovo so silili vanj, naj se vpiše v njih pevsko društvo. Milutin je ostal pri trdnem sklepu, da se noče vezati na nobeno stran.

Naposled se je dal pregovoriti, da spremi svoje tovariše kos pota.

Kovač je Milutina zapletel v pogovor o operi in o gledališču ter je s tem dognal, da je šel Milutin brez pomisleka z njim.

Ne da bi vedel, kako in kdaj, so prišli v drug okraj, ki je bil Milutinu še docela

¹⁾ Overtura je orhestralen komad, ki je nekak uvod k operi.

²⁾ Oberon je opera.

³⁾ Weber, sloveč skladatelj, ki je zložil opero Oberon.

neznan. »Moram se vrniti,« je rekel nekoliko v strahu, »do jutri mi je še marsikaj pripraviti.«

»Pojdi, no !« odgovori Kovač tjavendan, »kolikor te poznam, vem, da vslajaš že zarana. Tedaj imaš časa dovolj, da rešiš svoje naloge in si to ali ono vtepeš v glavo !«

Kovač je govoril te besede nekako porogljivo, in to je provzročilo, da se je Milutinov sklep že nekoliko omajal.

»Sicer pa se sam ne moreš vrniti, ker sam gotovo ne najdeš poti do svoje celice !«

»Kajpadane !« je izkušal Milutin ugovarjati. »Saj lahko povprašam !«

Zdajci stopijo tudi drugi tovariši k Milutinu ter ga prosijo, naj gre z njimi na čašo piva.

»Ali imaš kaj pod palcem, duša ?« ga povpraša Kovač veselo.

»Seveda imam !« odgovori Milutin nekako ponosno ; zakaj imel je zmerom nekaj cvenka, odkar je redno vsako nedeljo dobival plačilo za cerkveno petje.

Mladi ljudje stopijo v gostilnico, kjer jim prijazni gostilničar takoj odkaže posebno sobo.

»Piva gor!« zakriče nekateri dijaki ter udarijo s palicami po mizi.

Takoj je natakar prinesel na mizo celo število vrčkov.

»Prosit, brate!« zakliče Kovač razposajeno ter poda Milutinu vrček.

Ta ga vzame ter po svoji navadi le malo odpije.

»Kaj? Kaj? Tako?! Eks, eks!*)« Milutin je odlašal.

Toda zdaj ga zadene zaničevalen pogled Kovačev — in Milutin izprazni vrček.

»Bravo!« zakliče Kovač. »Primojdunaj, dobro ga znaš potegniti! Bil bi izvrsten dečko, da nisi tako prepojen s tistim malomestnim filistrstvom**)!«

*) Eks = izprazni vrček do dna!

***) Malomestno filistrstvo = preprostost malomestna.

»Le pij ga, bratec, pij,
saj nima jih — kosti!
Le pij ječmenov sok;
naj poživí te Bog!«

Tako so peli — ali bolje — rjovelili mladi ljudje ter bili z vrčki ob mizo, da je hrumelo daleč naokolo.

In zopet prisopiha v sobo natakár z novim bremenom polnih vrčkov, ki so pa kmalu bili zopet prazni.

Milutinu se je studilo to popivanje in rad bi bil odšel skrivaj. Toda Kovač je pazil nanj ter silil vanj, da je ostal.

Zdaj so volili »predsednika«, in začelo se je pravo pravcato popivanje ali »krokanje«, kakor velijo dijaki.

Po vrsti vsak zdaj pesem poje,
izraža v nji občutke svoje;
naj pesem le zvení, zvení
in srce naše veseli!

In v resnici, vsakdo je moral po vrsti zapeti pesem. Potem pa je družba vriskala, in slišalo se je zopet in zopet predsednikovo povelje: »Eks, eks!« —

Milutin se nikakor ni dobro počutil pri tej nenavadni zabavi. Divji hrup, posebno pa v preobili meri zavžita pijača sta mu provzročila, da ga je začela boleti glava in se mu je vrtelo v nji. Pa pomagalo mu ni vse nič. Ko je prišla vrsta nanj, je tudi on moral zapeti pesem.

Bil je v veliki zadregi, katero pesem naj bi zapel. Vse dijaške pesmi, ki jih je slišal doslej, so mu bile docela neznane. A da bi pel v tem krogu pesem, ki bi izražala nekako proslavo božje prirode ali hrepenenje po hiši očetni, se mu je zdelo neumestno, ker je vedel naprej, da bi take pesmi ne ugajale njegovi družbi.

Zdaj mu hipoma pride na misel lepa skladba: »Smo vesela družba.«

Milutin jo je pel jako občutno, in njegov krasni, zvonki glas je tudi tukaj prišel do veljave.

Burno, dolgotrajno odobravanje zahrumi. Nekateri študentje objamejo in poljubijo Milutina. Od vseh strani je Milutin slišal,

da takega petja v dijaških krogih še ni bilo. Večna škoda bi bila, če ne bi Milutin pel ob vseh slovesnih prilikah; on bi bil dika vsakemu društvu.

Milutin je moral še enkrat in zopet še enkrat zapeti! In vendar vsakokrat prejšnje veliko navdušenje! A naposled je moral le priznati, da mu ni dobro.

Slab zrak, tobakov dim, posebno pa obilo zaužito pivo — vse to je na Milutina delovalo jako slabo. Moral je ven ter se je vrnil šele čez nekaj časa s Kovačem, ki ga je bil spremil na zrak.

Milutin je bil bled kakor zid ter se je komaj držal pokonci.

»Klin s klinom!« mu je zaklical predsednik ter izročil nov vrček piva.

Toda Milutin se je stresel, odklonil pijačo ter rekel, da na vsak način odide domov.

Poizkušali so, da bi ga še pridržali; toda Milutin je ostal pri svoji izreki! In tako se je odločil Kovač, da spremi svojega rojaka domov.

Ko sta stopila na ulico, takoj je bilo Milutinu nekoliko boljše. Sveži zrak mu je dobro del, in dihal ga je vase z globokimi duški.

Vkljub temu je omahujoč hodil vštric Kovača ter je bil vesel, ko je precej pozno zvečer prišel pred svoje stanovanje.

Gospod Radič je še čul ter je Milutinu odprl. Le en pogled — in vedel je, v kakšnem položaju je njegov najemec, ki se mu je bil še pred kratkim tako priljubil.

»Danes ste krokali,« je dejal sočutno ter Milutina spremil do spalnice.

Potem je s stene snel podobo Milutinovih staršev ter jo dijaku držal pred očmi.

Milutin je zardel ter ni vedel, kaj bi odgovoril.

»Dobro spite, ubogi Milutin, a jutri pomislite, ali so vas starši zato poslali na Dunaj, da bi popivali?«

Ves zmeden je Milutin odzdravil svojemu gospodarju ter se potem spravil spat. Imel je težke sanje.

Drugo jutro se je čutil vsega potrtega ter je ostal v postelji do poldneva. Gospa Radičeva je imela globoko sočutje z Milutinom. Toda bila je dovolj nežnočutna, da mu ni hotela namigniti, da ve, kaj je zagrešil včeraj.

»Ali vam danes ni dobro?« je vprašala sočutno. »Skuhala vam bom čaja iz tavžent-rož, to vam bo pomagalo!«

In ne da bi poslušala, kaj ji odgovori, je stekla v kuhinjo in kmalu se je vrnila s čašo čaja.

»No, tako, zdaj pa pijte, gospod Oblokar, to vam stori dobro!«

In Milutin jo je slušal kakor otrok, ki mu prigovarja skrbna mati!

Res se je počutil bolje kmalu po zaužitku grenkega čaja. Vstal je, se oblekel ter šel na plano.

Ko se je nekaj ur izprehajal na vse križe, je začutil slast. Vrnil se je domov, zaužil obed ter šel potem v tehniko, da ne bi zamudil vsega dneva.

Ko je srečal Kovača in nekatere druge tovariše, ki je z njimi pil prejšnji dan, se jim je hotel umakniti. Toda tako lahka ni bila stvar! Hitro ga tovariši potegnejo v bližnjo kavarno ter mu tam postrežejo. Posebno so se pa trudili, da bi obudili njegovo nečimurnost. Hvalili so namreč na vse pretege njegov glas.

Milutin se je izkušal odtegniti vplivu svojih tovarišev. Toda le-ti so mu dokazovali, da se mu ni treba ogibati prijateljske družbe. Vsaj časih naj bi prišel zvečer v družbo. Saj ni zmerom tako hudo kakor zadnjič. Vsekakor bo treba, da se privadi privoščiti si časih kozarec piva.

Kovač je iznova jel pripovedovati o idealnih smotrih dijaških društev in se je celo delal, kakor da bi bil nasproten nezmernemu popivanju. Seveda proti temu se je zaman bojevati, zakaj popivanje je in ostane senčnata stran dijaškega življenja. A to je navadno po vseh visokih šolah. Največji duhovi so popivali, ne da bi si zato kaj

škodili. Navajal je celo poedine izreke nekaterih pesnikov ter omenil, da bi podprl svoje mnenje, tudi Goetheja, ki pravi nekje, da »oni ni pravi mož, ki se ni nikdar opil.«

Milutinovo pošteno srce se je sicer dolgo upiralo takim nazorom; a naposled je izrekel, da morebiti še pride v družbo svojih tovarišev.

To je bilo zavodnikom za prvo dovolj in v resnici niso nekaj časa več nadlegovali Milutina.

Ko so pa mislili, da se je njegova vest že umirila, so se ga lotili nanovo. In res se jim je posrečilo, da so pregovorili Milutina, da je z njimi obiskoval neko gostilnico, v kateri so imeli svoja shajališča študentje, ki so bili vpisani v društvo »Slovenska Zarja«.

Milutin je moral večkrat peti, in obsipali so ga s hvalo tako, da je njegovo častiljubje oživel, ter se je celo vpisal v študentovsko društvo »Slovenska Zarja«.

Kmalu nato je jel Kovač skrbeti za to, da bi Milutina spravil na drugo stanovanje; zakaj opazil je bil, da mu je bil Radič nasproten.

Prigovarjal je Milutinu toliko časa, dokler ni prevarani mladenič odpovedal Radičevim stanovanja ter sta s Kovačem skupno drugje najela sobico za stanovanje.

Kmalu Milutin ni bil več sam svoj gospodar, ampak je postal v pravem pomenu besede — suženj Kovačev! Častihlepnost je napravila Milutina za slepo orodje za namene brezvestnega Kovača.

Ako je hotel prijeti knjigo v roko ali izvršiti kako delo, že mu je očital, da je »biflar«¹⁾ in vedisiga Bog, kaj še vse! Ali pa mu je celo skril knjige, ki jih je Milutin potreboval. Gotovo je Kovača to jezilo, da Milutin še ni zatrl v sebi čuta dolžnosti, in bal se je, da se danes ali jutri poboljša Milutin.

¹⁾ T. j. da se toliko uči, da že vse zna na pamet.

Premišljeno je Kovač obdelaval varanega Milutina, da bi se vdal pijači. Imel je Kovač steklenico, ki je bilo v nji zmerom kaj likerja ali pa žganja, kakor je pač bil pri novcih. Iz te steklenice je Kovač zdajpazdaj napravil kak požirek, kakor si njuhalec zajema od časa do časa iz tobačnice ščepec duhana. Žalibog, da je vselej ponudil steklenico tudi Milutinu. In res, kmalu je našel sredstvo, da se Milutin ni branil steklenice.

»Ti pač ne maraš za to dobroto božjo?« mu je dejal. »Seveda, predolgo si bil pod okriljem svoje mamice, pri kateri si lokal samo vodo in jedel močnik!«

Milutina se tako roganje ni posebno prijelo; vendar docela hladnokrven tudi ni ostal. Pokazati je hotel, da tudi on lahko kaj »prenese«. Zato je časih res napravil kak požirek iz strupene steklenice, a obenem tudi vselej dostavil, da mu pijača ne ugaja in da ne čuti potrebe upijaniti se. Toda »voda prevotli tudi skalo, če kaplja nepre-

stano«. Milutin se polagoma ni upiral več ter je pil, da se tako le odkriža vednega zbadanja. Njegova priroda se je navadila dražila tako, da ga kmalu ni mogel več pogrešati.

Kovač je imel dannadan bolj v oblasti Milutina in kmalu ga je privedel do tega, da je z dušo in telom postal »couleur-student«.¹⁾ Milutin se je bil krokanju že do-dobra privadil, pa tudi na borilišču je bil doma.

Ker je bil Milutin močan in ročen, je kmalu prišel na glas najboljšega borilca. Časih so ga izbrali celo v to, da se je boril v drugih zvezah. Bil je tudi najboljši biljarist²⁾, izvrsten plesalec in je prav lahko »spravil pod kapo« svojih 16 vrčkov piva. Milutin je moral otvarjati komerze³⁾ predsednikovati — izkratka: Milutin je bil oboževanec mladih ljudi. Kadili so mu, kar največ

¹⁾ Couleur-študent, izgovori: kulêrštudent; to je dijak, ki se nosi v gotovih barvah.

²⁾ Biljarist = igralec na biljar.

³⁾ Veselice, ob katerih so mnogo pili.

mogoče, ter ga utrjali v mnenju, da je študentovsko življenje najlepše življenje na svetu in da je vsakdo le ubog glupec, kdor si mladostno veselje greni z mislimi na bodočnost.

Kako je bilo ob teh razmerah z Milutinovimi študijami, si lahko mislimo.

Že dolgo ni več redno hodil k predavanjem. Delo je odkladal, računajoč pri tem na svoje talente. Izkratka: nekdam tako dobri in pametni mladenič je postal lahkomiselnik, brezvesten ponočnjak, pijanec in — kar je bilo najhujše — lažnik in slepar! Najsi so te besede trde, a resnične so vendarle! Milutin je pisaril domov na tak način, da so starši mislili, da je Milutin še vedno njih dobri sin, da ve in izpolnuje svoje dolžnosti ter da živi v sicer preprostih, a dobrih razmerah.

Milutin ni nadlegoval staršev, da bi mu dajali veliko novih doklad; prosil je le, naj mu pošiljajo mesečno pet goldinarjev več,

ki jih mora plačevati za repeticije¹). Repeticije ima neki asistent²), ker je višja matematika težka, a Milutin nekaj poglavij ni proučil dodobra.

S težkim srcem je ubogi, varani Oblokar prenašal še to novo žrtev, dasi si je pritrgovala rodovina od ust ter so vsi še tem pridneje delali doma.

»Milutin nam nekoč povrne vse,« je dejal stari Oblokar, a dobra žena mu je pritrjevala. Uprav tako tudi Jelica in drugi sorodniki. Saj je bilo znano, da je Milutin izvrsten mladenič, ki je vreden splošne ljubezni.

Pošiljali so torej denar za repeticije. Stari Oblokar je jemal delo na dom ali pa je delal čez določeni čas v uradu. Mati Oblokarica je obrnila vsak krajcar trikrat, preden ga je izdala. Jelica je vezla do trde noči, da bi le dosti zaslužila. Tisti pa, ki so mu veljale vse te žrtve, tisti je presedal

¹) Repeticija = ponavljalni pouk.

²) Asistent = učiteljski pomočnik.

po cele noči pri pivu in vinu, pohajkoval po kavarnah ali pa obiskoval borilišča. Za resno delo, za svoje študije, za preizkušnje se je brigal malo ali nič!

Nasledek te nemarnosti je bil, da ga niso več oprostili šolnine. Milutin ni mogel najti denarja za šolnino. Ker je bil zadolžen na vse strani, so ga izbrisali iz imenika slušateljev. Zdaj je živel edino le še dolžnostim, ki jih je imel kot predsednik društva visokošolcev.

Z Milutinom je začelo iti hitro nizdol.

Doslej je vendar še časih obiskoval predavanja, izvršil to ali ono delo; zdaj pa ni mogel in ni mogel ničesar več storiti niti zase ne! Ni imel več moralne moči, da bi se rešil razmer, v katere je bil zagazil po lastni lahkomiselnosti.

Milutin sedaj ni gledal več niti na svojo zunanost. Njegova obleka je bila večkrat jako zanemarjena. Časih si je moral izposoditi obleko od svojega tovariša, ker je bila

njegova večinoma izgubila barvo, nekolike pa je bila tudi obrabljena in raztrgana. Nove obleke si ni mogel omisliti, ker bi mu je noben krojač ne napravil na upanje. Lepa ura, ki jo je bil dobil od botra pri birmi, je bila že davno zapadla v zastavljalnici. Prstan, ki ga je bil prejel v spomin svojega osemnajstega rojstnega dneva od strica Koširja, je bil pognal tudi že po grlu. Da, celo lepo posteljino, ki jo je bil dobil od skrbne matere, je prodal starinarju.

Nekega jutra je po preburjeni prejšnji nočil ležal Milutin na postelji. Na postelji ni bilo drugega kakor slamnjak in rjuha, ki mu jo je bil prepustil neki tovariš, čigar oče je bil kupčevalec s konji. Vstati ni hotel, ker je bila Milutinova obleka taka, da ga je bilo sram o belem dnevu prikazati se na ulici.

Bilo je neke nedelje. Zlato solnce je lilo svoje žarke skozi umazano okno v jako zanemarjeno sobico. Sobica ni imela niti najmanjše ugodnosti. Mizica, dve majajoči

se stolici in kovčeg — to je bila vsa oprava. Nasproti pa si opazil v sobi več razmetane obleke, obutali, pip, nekaj steklenic z razbitimi vratovi. V steklenici je tičal kos sveče. Vrhutega si videl v sobi še škatlico črnila za črevlje pa obrabljeno krtačo za obleko.

Kovačeva postelj tudi ni bila boljša od Milutinove. Tudi Kovač je bil tak kakor kakšen popolnoma zanemarjen človek.

Zdajci nekdo potrka na duri. Kovač obupno zakliče: »Prosto!« Na pragu se pokaže — gospod Radič!

Ko dobri mož zagleda mladeniča na ubožnih ležiščih, obstoji in molči. Žalostno je upiral oči v nekdanjega najemca.

»Tedaj takega vas moram zopet najti, gospod Oblokar!« zavpije naposled ves iz sebe, vijoč roke.

Milutin je zardel in mislil, da se zemlja udere pod njim spričo njegove sramote.

»Ni se vam treba pred mano opravičevati, prišlo je, kakor je moralo priti!«

Milutin si še vedno ni upal odgovoriti.

»Vstanite, gospod Oblokar, in pojdite z mano! Moram z vami govoriti o važnih rečeh!«

Milutin se še vedno ni ganil in je molčal nadalje.

»Ali ste morebiti bolni? Ali nočete vstati?«

»Ne morem!«

»Kako, da ne morete?«

»Moja obleka ni v redu, a krojač me je pustil na cedilu!«

Mladenič ni bil toliko pokvarjen, da ne bi zopet zardel pri tej nerodni laži.

Kovač se je delal kakor da spi.

Zdajci stopi Radič tik pred Milutinovo postelj ter izpregovori z drhtečim glasom:
»Ubogi, prevarani prijatelj; ali je moralo tako daleč priti z vami? Kaj bi dejal vaš dobri, pošteni oče, kaj bi rekla vaša vrla mati, kaj vaša sestra in vsi vaši dragi doma, ko bi vedeli, v kakih razmerah živite! Ali tako opravičujete zaupanje svojcev, ki

mislijo, da živite svojim študijam in da se potemtakem trudite končati študije in si potem zagotoviti dobro službo, da bi polagoma plačali vse velike žrtve, ki so jih imeli in še imajo vaši doma? — Ali vas ni strah velike odgovornosti, ki ste jo prevzeli? Kako bi mogli stopiti pred oči svojcev, če bi le-ti, polni ljubezni in upanja, hoteli objeti svojega sina, brata, sorodnika? — Poboljšajte se, dragi Milutin! Še je čas! Še ste zdravi na svojem telesu in kakor vidim, imate tudi še — solze!... Vrnite se k nam! Pomagati vam hočem, kolikor le morem, zaradi vaših dobrih staršev!« —

Milutin je stokal; toda vstal ni in ni dal nikakega odgovora na opomine in na ponudbo plemenitega moža. Ta ni živel v obilnosti, nego v skromnih razmerah, a je vendar bil pripravljen, se žrtvovati za tujca, ki je po svoji krivdi prišel v nesrečo!

Milutin je čutil vso silo — spoznanja!

Ta plemeniti mož, ki Milutinovih staršev osebno niti ni poznal, si je hotel zdaj

zaradi njih pritrgovati še več, dasi je že zdaj moral le skromno živeti ob pičlih dohodkih, če je hotel pošteno izhajati! In on, lahkomiselni Milutin, ki so ga na roditelje vezale vezi krvi in ljubezni, on je sramotno prevaral dobre starše, jih pripravil ob srečo in nado!

»Prepozno!« se naposled izvije iz stisnjenih prsi. »Moji starši mi ne morejo več odpustiti! Zategadelj nočem nikoli več stopiti pred njihove oči! — Hvala vam, gospod Radič, za vašo plemenito ponudbo! Toda jaz je ne morem, jaz je ne smem sprejeti! Vem, da se morate obilo truditi, da preživljate svojo rodovino. Vi si torej ne smete nalagati novih bremen!«

»Pustite to, mladi prijatelj! Tu gre za vašo bodočnost, za vašo srečo, za mir in za zadovoljnost vaših dobrih staršev. Tu ne smete zavreči rešilne roke! Kaj bi vam branilo, da mi svoj čas dvakrat vrnete to, kar mislim storiti za vas? Torej — pogum,

gospod Oblokar! Zdaj je še mogoče, da se izpreobrnete, in potem bo vse zopet dobro!«

»Ah, kako ste dobri, gospod Radič! Kako sem vam hvaležen za zaupanje, ki ga stavite vame, in kako vas zahvalim za to, da mi na tako plemenit način kažete pot do poboljšanja! — Da, ostaviti hočem pot pregrehe! Da vam to dokažem, hočem o belem dnevu iti z vami ven in to vkljub jako slabi svoji obleki!«

»Ne, tega vam ni treba, dragi prijatelj! Tako vas pač smem imenovati odslej; ali ne? Takoj odidem domov ter vam prinesem nekaj svoje obleke. Za silo bo že. Do vida torej!« To rekši, je Radič hitro odšel ter pustil Milutina samega, da je razmišljal o svojem položaju in o svojih sklepih.

Komaj so se bila zaprla vrata za Radičem, ko zazveni s Kovačeve postelje upravesen smeh.

»In ti bi bil res pripravljen, se spokoriti in si od svojega »starega« izprositi odpuščanja? Ti bi res bil pripravljen poslu-

šati vse te dolgočasne pridige, ki bi veljale — pokaženemu sinu? Sramuj se! Ti si res »materin srček«! Tak dečko, da mu ga ni para, najboljši borilec, najspretnejši pevec, najsrčnejši pivec, tak naj bi nas ostavil? Ti naj bi se zdaj morebiti vrnil k dragi mamici ter bi v mestecu dnevničaril, dokler se ti ne skrive prsti in hrbtenica?! Milutin, duša! Kaj pa misliš? Izbij si take misli iz glave! Kohitro bo zopet kaj cvenka, začnemo iznova lepo študentovske življenje ter ga vržemo skozi vrata, kdor bi nam hotel propovedovati moralo!«

Doslej je Milutin mirno poslušal svojega zavodnika; toda zdaj ni mogel več molčati.

»Tiho!« zakriči Milutin na malopridnika, ki ga je bil odvrnil od poti poštenosti. »Tiho, ničvredni zavodnik! Proč roko od mene! Dovolj imam! Prepričaš se skoro, da sem res dečko, pa v drugem pomenu, kakor meniš ti! Dokazati hočem, kaj vse premore trdna volja. Vse hočem poravnati, kar sem zakrivil glede svojcev in kar sem posebno zagrešil na samem sebi!«

In Milutin je po teh besedah pokazal svojemu zavodniku hrbet ter je mirno čakal, da se vrne Radič.

Ta ni izostal dolgo. Prinesel je s sabo obleko, ki sicer ni bila bogsigavedi kako lepa, a vendar še dobra in uporabna. Prosil je Milutina, naj se požuri, da čimprej pride iz te okolice.

»Ne pojde tako hitro!« zavpije zdaj Kovač. »Kaj pa je z najino gospodinjo? Ali misliš, da ji jaz sam plačam trimesečno najemnino, ki sva ji jo dolžna?«

»Ali je stvar resnično taka, kakor pravi ta človek?« povpraša Radič osuplega Milutina.

»Ne tajim, da sva skupno najela to sobo in da že tri mesece nisva plačala najemnine, dasi moram tudi opomniti...«

Milutin ni nadaljeval, a že pogled, ki ga je vanj uprl Kovač, je povedal dovolj.

»Dobro! Milutinov del plačam gospodinji jaz; drugo naj pa tirja od vas!«

To rekši, je Radič odšel in z njim Milutin. Ta ni imel ničesar vzeti s sabo kakor

podobico svojih staršev, ki je visela nad posteljo, in podglavniško prevleko, na kateri so bile po njegovi materi uvezene besede: »Mojemu ljubemu Milutinu.«

Ti edini dve reči, edina spomina na hišo očetno, je spravil v žep svoje suknje ter ostavil sobo in hišo, ne da bi pozdravil Kovača.

Radič je z gospodinjo kmalu opravil stvar glede najemnine in tako z Milutinom korakal proti svojemu stanovanju.

IV.

Domači učitelj.

Zopet je bila nedelja, in zopet je žarko solnce gledalo na zemljo, vse polneč s prijazno svetlobo.

Takrat pa Milutin in zrl solnca s svojega ležišča in tudi ne v tako ubožnih razmerah kakor pred tednom dni.

Zopet je stanoval v prijazni sobici pri gospé Radičevi. Ta je svojega nekdanjega

najemca sprejela, ne da bi mu kaj očitala in dasi je vedela, da je velik siromak, ki ne bo mogel še tako brž plačati najemnine.

Toda ona je bila dobro poučena, kaj in kako je bilo z Milutinom; kakor njen mož je bila uverjena, da so Milutina le zavedli, da pa zato mladenič še nikakor ni izgubljen. Zakaj dobra vzgoja, kakršno je imel Milutin, je poroštvo za značaj človekov. Dobro seme, ki ga vsadiš v človeško srce, ne izkali tako lahko. Prej ali slej se jame tako seme razvijati in ne dopušča, da bi se ukoreninila pregreha. Milutin je imel z Radičem dolg pogovorov. Dolgo se nista mogla zediniti v tem, ali naj bi se Milutin skesano izpovedal svojim staršem ali naj bi poizkusil opomoči si z lastno močjo.

Ko sta pa Milutin in Radič premislila, kolika bridkost bi to bila za vrle Milutinove starše, če bi zvedeli o sinovih blodnjah, tedaj sta sklenila, za zdaj še molčati o tem.

Kako pa naj bi Milutin odvrnil zle posledile žalostnega svojega življenja?

Šolsko leto je bilo izgubljeno. Zakaj brez zglasilne pole ga niso pustili k preizkušnjam na tehniki. Ni mu preostajalo torej nič drugega, kakor da je sklenil s privoljenjem rektorata¹⁾ delati preizkušnje prihodnje leto.

K temu pa mu je bilo treba železne pridnosti, potrpežljive vztrajnosti. Toda Milutin je bil trdno sklenil, delati kar največ mogoče na to, da bi popravil, kar je bil zagrešil.

Da bi svojce doma kolikortoliko razbremenil, si je hotel vrhu svojih študij tudi sam nekaj prislužiti.

Prva njegova skrb je bila, da bi vsaj deloma raztrgal svoje lažnivosti zastor, s katerim je doslej prikrival svoja prešerna dejanja.

Šel je torej h glasbenemu ravnatelju ter ga prosil, naj ga zopet sprejme za cerkvenega pevca. Ni mu prikrival, da ni imel bolezni v grlu, kakor je trdil izprva; a zagotavljal ga je, da bo odslej redno izpolnoval svoje dolžnosti.

¹⁾ Rektorat = šolsko ravnateljstvo.

Glasbenega ravnatelja sicer ta izpoved mi bogve kako razveselila; toda spoznal je, da je Milutina zavedla le slaba družba, in zatorej ga je sprejel še precej dobrohotno.

S tem je bilo Milutinu omogočeno, da je lahko plačeval Radiča ter si tudi omislil nekaj obleke in perila.

Da ne bi bilo staršem treba pošiljati mu doklade, se je moral seveda poslužiti meglene laži; zatorej je pisal domov, da mu repeticiij iz matematike ni več treba.

Milutin je zastavil vse svoje moči v to, da bi izvršil svoj sklep, pri čimer sta ga izdatno podpirala njegov talent in železna pridnost njegova.

Le malo ur si je privoščil v razvedrilo, sicer je ves svoj čas uporabljaj v učenje. Kmalu se je uveril, da njegov trud ni bil zaman; zakaj zamujenega se je priučil docela.

Ko je nastopil dobro pot, je tudi poizkusil, da bi svojim staršem ne provzročal dlje časa več stroškov.

V enem najbolj razširjenih dunajskih časnikov je priobčil naznanilo, da bi ubožen dijak, ki se more izkazati z odličnimi izpričevali, rad sprejel službo domačega učitelja.

Imel je srečo, da je kmalu dobil ugodno ponudbo, in sicer v hiši visokega in imovitega uradnika, gospoda Martinčiča. Ta mu je poveril pouk svojih dveh sinov. Milutin je smel svoj svobodni čas prebiti v rodovini gospoda Martinčiča ter oba dečka voditi tudi izven učenja.

Milutin je bil ves srečen, zakaj plačilo, ki ga je dobival za to, je zadostovalo za njegove potrebe; a preostojalo mu je še časa, da se je dovolj učil tudi zase.

Milutin si je prizadeval, da je poverjena mu dečka tako učil, da sta res lepo napredovala. To se mu je posrečilo tem lažje, ker sta bila dečka nadarjena in dobro vzgojena. Radivoj, starejši deček, je kazal posebno veselje do risanja, v katerem predmetu je bil Milutin jako izvežban. Zato mu ni delalo

nikakih težkoč z dečkom risati po prirodi. Tako je Radivoj lahko izdeloval prav lepe risbe. Savo, mlajši sin Martinčičev, je kazal veselje do matematike in fizike, v katerih predmetih je bil Milutin temeljito poučen, tako da je lahko zadoščal znatiželjnosti svojega učenca.

Tako se je zgodilo, da sta se oba učenca z vsem srcem oklepala svojega mladega učitelja, točno izvršujoč njegove ukaze.

Gospod Martinčič je vesel opazoval, da je pouk njegovih dveh otrok v dobrih rokah. Zato je skrbel, da je Milutin našel v njegovi hiši marsikatero udobnost. Osobito je stvar uravnal tako, da Milutin skoro ničesar ni izdal za hrano in da se mu ni bilo treba dotikati plačila, ki ga je dobival za učenje.

Ker Milutin ni imel potreb, zato je poravnal z enim delom svojih dohodkov dolg, ki ga je imel pri Radiču. Oskrbel si je potrebnih oblačil in mu je pri vsem tem še ostala majhna vsota. To je poslal očetu domov s prošnjo, da jo uporabi, češ: »Saj

vem, da trpite doma v marsičem pomanjkanje. Meni je v posebno zadoščenje, da vam morem povrniti vsaj nekoliko velikih žrtev, ki ste jih imeli zame!»

Svoji sestri Jelici je Milutin poslal nekoga dne namizno opravo, ki je bila bela kakor sneg.

Lahko si je misliti, kakšno veselje so imeli dobri Milutinovi starši kakor tudi sestra in drugi sorodniki, ker so spoznavali iz njegovih pisem, kako mu je dobro.

Seveda niso hoteli Oblokarjevi denarja, ki ga jim je sedaj Milutin redno pošiljal, uporabljati zase; temveč so denar vlagali v hranilnico, češ: »Prihranjeni denar Milutinu kdaj še prav pride, takrat namreč, ko dokonča svoje študije in si bo sam ustanavljal svoj dom.« Tako so mislili dobri ljudje in živeli nadalje po starem preprosto, a zadovoljno! Saj jim je bilo že to velika olajšava, da jim ni bilo več skrbeti za hrano in za stanovanje za sina.

Jelica je jokala samega veselja, ko je dobila Milutinovo darilo. Pisala mu je pismo,

polno hvaležnosti in hvale; obenem pa ga je prosila, naj si ne dela več stroškov zaradi nje.

Pisma, ki jih je dobival Milutin z doma, so poživljala njegovo srce. Vendar mu je vsaka hvalna beseda zvenela kakor — obtožba. Saj se je moral nehote spominjati, kako je nekoč svojce vodil za nos.

Sklenil je bil, da svojcem čimprej odkrije vse, kakor je bilo. Toda z vztrajnim dobrim vedenjem je hotel dokazati, da se je poboljšal docela...

Tako se je Milutin pomiril ter izvrševal svoje sklepe, marljivo se učeč ter zvesto izpolnjujoč svoje dolžnosti v hiši gospoda Martinčiča.

V.

Kolportér.¹⁾

Milutin ni doslej dobil pred oči svojega nekdanjega prijatelja Kovača, kar je jako ugajalo njegovi rahločnosti.

¹⁾ Kolportér = raznašalec časnikov in drugih knjižic.

Nekega dne pa ga je usoda zopet privedla skupaj s Kovačem. Milutin je bil baš pri Martinčičevih ter je učil svoja gojenca.

Zdajci naznani strežaj, da prosi kolporter, da bi smel govoriti z gospodarjem.

Ker ni bilo ne gospoda Martinčiča ne gospe Martinčičeve doma, je hotel Milutin odsloviti kolporterja. Strežaj pa se je vrnil z naznanilom, da pravi kolporter, da ga je naročil sam gospod Martinčič.

Milutin je šel v prednjo sobo, da bi govoril s kolporterjem; njegova dva gojenca pa je gnala radovednost, da sta šla za svojim učiteljem.

Komaj je Milutin stopil črez prag, ko iznenaden zakliče ter deje v strahu: »Kaj, Kovač, ti tukaj? In v takem stanu!«

»Bog te živi, duša! Kako ti je? Kako sem vesel, da sem te zopet našel! Presneti fant, saj si tako eleganten, da bi človek mislil, da si minister!«

Milutin je bil spričo tega nagovora v silni zadregi, zakaj ne le strežaj, nego tudi

oba njegova učenca sta bila navzoča, a Kovač je bil tak, da bi nihče ne imel zupanja vanj. Njegova obleka je bila vsa zanemarjena; vrhutega je mladenič jako dišal po — žganju.

Milutin je poizkušal odpraviti neljubega gosta, namignivši mu, da on ni tukaj doma, ampak da tu le poučuje. Če ga je gospod Martinčič res naročil, naj pride o takem času, ko bo gospodar doma.

Milutin je kratko pozdravil ter hotel oditi v sobo; toda tako lahko se mu ni imelo to posrečiti.

»Jej, jej, kako igraš ulogo velikega gospoda, Milutin! Ali nočeš več poznati svojega tovariša in vinskega bratca?«

Zadrega Milutinova je narasla, zakaj bal se je, da bo njegov nekdanji prijatelj nadaljeval na ta način. Bilo mu je do tega, da ne izgubi ugleda pri svojih učencih. Zato sklene, da se otrese neljubega obiska, pa naj velja, kar hoče!

Kovaču pove, da sedaj nima časa ter mu naroči, naj ga zvečer obišče v njegovem stanovanju. Milutin je bil vesel, da se je vsaj za ta hip odkrižal neljubega tovariša.

Ko je odšel Kovač, je Milutin povedal svojima učencema, da je bil globoko padli mladenič njegov sošolec. A ker se je bil vdal pijači, je padal od stopnje do stopnje; zdaj živi ubožno. Milutin je tudi namignil, da je žalibog živel nekđaj v prijateljskih razmerah s Kovačem.

Ko je Milutin zvečer tistega dne sedel v svoji sobici, sklonjen nad knjigami, je prišel Kovač, kakor se je zdelo, zopet opit.

Obraz nesrečnega mladeniča je bil prepaden. Človek bi mislil, da ima pred sabo starčka in ne mladeniča. Roke so se mu tresle, hodeč se je opletal, a iz oči mu je plamtel čuden ogenj.

»Za Boga, Kovač!« zakliče Milutin prestrašen. »Kako si mogel pasti tako globoko? Povej, je-li še iskra časti v tvojem srcu?«

»Ha, ha, ha!« se zagrohoče Kovač.
»Zdaj mi boš še pridigal! Škoda vsake besede, Milutin! Hej, gospod preceptor;¹⁾ ali mi ne bi rajši dali kaj za pod zob, posebno pa še kapljo piva, vina ali žganja, ker je moje grlo suho kakor treska!«

»Obžalujem, Kovač! Drugega ti ne morem dati kakor kos maslenega kruha in kvečjemu še čašo čaja, ako hočeš!«

»Čaja? Duša, le daj ga, a veliko ruma mu primešaj, drugače ne pokusim te otroške pijače!«

Milutin zastoče ter veli svojemu gostu, naj sede. Ta se meni nič tebi nič vrže na zofo, stegne noge predse ter prične s hreščečim glasom peti nekaj dijaških pesmi.

Milutin je poslal gospodarjevega Franca v bližnjo prodajalnico po čaja in ruma, nareže maslenega kruha ter pripravi vrelo vodo za čaj.

Kmalu je jelo prijetno kipeti v samovar, a Milutin natoči Kovaču skudelico

¹⁾ Preceptor = učitelj.

dehteče pijače. Kovač vzame steklenico ter pokusi v nji se nahajajoči rum. Pijača mu je ugajala, zato napravi še en požir, pa zopet še enega; naposled izprazni steklenico v enem dušku.

»Ne zameri mi,« je blebetal, režeč se v Milutina z osteklenelim očesom, »moraš že še enkrat poslati po ruma. Vzemi pa večjo steklenico, da jo bo vredno nastaviti k ustom!«

Milutina je kar zgražalo. »Žal mi je,« odgovori odločno, »toda jaz ne bi hotel biti odgovoren, da bi ti dal še kaj tako močne pijače. Zdi se, da že tako nisi prišel trezen k meni.«

»Kaj praviš? Sram te bodi, zavistnik! Ali mi ne privoščiš požirka te pijačice?«

»Nesrečnež! Pojdi vase ter se odpovej tej strašni strasti, ki je podkopala tvoje zdravje ter te naredila nesprejemljivega za vsako boljše čuvstvo!«

»Tiho, neumni blebetač! Kaj bi mi tu pridigal moralo, ko si bil sam pijanec prve vrste!«

»Žalibog moram priznati, da sem bil nekdam zašel na napačna pota. Toda tega si bil kriv ti! Zahvalim Boga in svojega prijatelja Radiča, da sem se izpametoval ter krenil na drugo boljšo pot!«

»Zdaj sem pa sit tega!« zakriči pijanec ter udari s pestjo ob mizo, da zazvenče čaše. »Hitro pošlji po ruma, sicer povem vsemu svetu, posebno pa gospodu Martinčiču, kakšen lopov si bil!«

»Tega ti ne morem braniti,« odgovori Milutin, premagujoč se. »Toda spoznaš lahko sam, da mi ni ljubo, da me še kdaj obiščeš! Pusti me torej pri miru in hodi svoja pota!«

»Oho!« je zabavljajal Kovač. »Zdaj bi me rad še ven vrgel? Čuvaj se, Milutin, postanem ti lahko še neprijeten!«

»Saj to si mi že zdaj, malopridnik; zato glej, da se mi izgubiš!«

»Tako hitro ne, kakor misliš. Ti imaš cvenka in gotovo me ne odsloviš brez denarja!«

»Aha!« klikne Milutin ter seže v žep.
»Tu — na, pa pojdi!«

Kovač je v roki vrtel goldinar, ki mu ga je dal Milutin, ter rekel: »Umazanec ti! S samim goldinarčkom me misliš odpraviti?«

»Tebi ni pomoči, K o v a č! Naj bi ti dal še več, vse bi dal za žganje! Bodi torej zadovoljen ter me ne moti več!«

»Pa bodisi! Za danes grem; a kmalu me boš zopet videl. Servus, Milutin!«

Kovač je hotel Milutinu seči v roko. Milutin je bil dovolj dober, da je segel po njegovi roki. Toda kmalu odtegne svojo roko, zakaj Kovačeva roka je bila vlažna in mrzla!

»Bog te poboljšaj,« je dejal odhajajočemu Kovaču, toda pijanec se nesramno zasmije.

Milutin je lažje dihal, ko je bil zopet sam.

»Moj Bog, moj Bog!« deje ves vzgrožen. »Kako strašen je pogled na tega človeka! In tako bi bilo morebiti tudi z mano, da me še za časa ni rešil Radič!«

Ko pride vrli uradnik kmalu nato domov, ga Milutin solzeč se burno objame ter izpregovori :

»O, dobri, dobri gospod Radič! Kako sem vam hvaležen, da ste me potegnili od prepada, nad katerim sem že visel!«

»Kaj pa vam je, prijatelj? Saj ste kakor iz sebe!«

Zdaj je Milutin jel pripovedovati o sestanku s Kovačem. S pravim gnusom je opisoval, kako se je nesrečni pijanec vedel v njegovi sobi, ko ga je obiskal.

Radič je zastokal. »Težko stališče boste imeli odslej, zakaj malopridnik vam bo sedaj ob vsaki priliki izsiljeval denar! Glejte, da se ga iznebite na lep način, zakaj drugače vas bo vlačil po zobeh po vsi soseščini!«

Dolgo sta se prijatelja posvetovala, kaj bi bilo tu storiti. Vendar se nista izmislila nikakega pripomočka, da bi odvräčevala propadlega človeka od gotove pogube.

Drugi dan je Milutin povedal gospodu Martinčiču o svojem sestanku s Kovačem ter je prosil svojega dobrotnika, naj ne misli nič slabega o njem.

»Bog varuj, gospod Oblokar! Za to ne skrbite! Vi ste obžalovali svoje prejšnje blodnje in ste postali pošten človek, ki mu posvečam svoje spoštovanje in zaupanje! Le prizadevajte si, da v strah primete malopridnika. Kolikor je v moji moči, poskrbim tudi jaz, da vas ovarujem škode!«

Milutin je bil ginjen o toliki dobroti gospoda Martinčiča in je obljubil, otresti se Kovača z vso odločnostjo.

»A še nekaj, gospod Oblokar, ali pojedete z nami na kmete? Meni bi bilo ljubo, če bi ne prekinili s poukom mojih otrok. Tudi bi želel, da bi oba dečka imel pod vašim varstvom. — Pojdemo namreč stanovat ob jezero, in zato se bojim, da ne bi kateri mojih otrok prišel v nevarnost ali celo ponesrečil.«

Milutin ni takoj odgovoril. Pomislil je na svojce ter si predočeval, kako le-ti hrepene po tem, da bi prišel domov. Saj je poznal njih veliko ljubezen do sebe ter je vedel, da že štejejo mesece, tedne in dneve, ko se vrne domov. In zdaj naj bi jim vzel vse one vesele urice, ki so se jih nadejali preživeti z njim?

Gospod Martinčič je menda uganil te Milutinove misli, zakaj prijazno se smehljaje je nadaljeval:

»Lahko si mislim, da hrepenite po roditeljih doma. Bilo bi tudi kruto od mene, da bi vrle ljudi pripravil ob veselje: videti svojega otroka po tako dolgi ločitvi. Jaz menim, da se lahko peljete za nekaj tednov domov; ko se vrnete, pa skupno odpotujemo v Vrbo, kjer mislim prebiti svoj dopust.«

Milutinov obraz je veselo zažarel.

»Tisočkratna vam hvala, veleccenjeni gospod Martinčič, da ste tako dobri! Vi poznate človeško srce in ste tako blagi, da

izpolnjujete tudi neizražene želje. Obljubljam vam pa, da hočem skrbeti, kolikor je v moji moči, za blaginjo vaših otrok!«

»Dovolj hvale, ljubi gospod Oblokar! Veseli me le, če vam ugaja moja ponudba.«

Od tega pogovora je bilo minilo več tednov. Polagoma so se pri Martinčičevih pripravljali, da se presele v lepo koroško deželo. Milutin pa se je od svoje strani pripravljaj na pot domov.

Imel je lepo vsotico denarja. To je dobil nekoliko za cerkveno petje, nekoliko pa tudi od gospoda Martinčiča o posebnih prilikah. Mladenič je bil vesel, da je mogel izpolniti željo svojega srca, ki mu je velela: osrečiti svojce!

V spremstvu svojih dveh gojencev je Milutin hitel v okraj Mariahilf, kjer stoji prodajalnica pri prodajalnici ter je torej tu dovolj prilike, da si človek kupi, česar si le želi.

Ubijati si je moral glavo, da bi za vsakega izbral primerno darilo. Teti Mari je

kupil krasno vezane Erjavčeve »Živali v podobah«; zakaj gospa Mara je bila izredna prijateljica prirode, a Milutin je vedel, da ji uprav s tem delom ustreže, zakaj Erjavec je bil mojster slovenskega sloga in njemu gre nevenljiva čast, da je populariziral¹⁾ prirodopis.

Za strica Koširja pa je kupil po Francu Gerbiću izdane »Narodne pesmi za klavir.« Stric Košir je namreč rad zvečer urico igral na klavir; posebno je rad na klavirju spremljal petje svoje soproge. Kakor vemo, teta Mara ni imela le izvrstnega glasu, nego je znala peti tudi prav globokočutno.

Naposled je Milutin nakupil vse. Ves obložen z darili je stopal proti svojemu stanovanju, seveda s precej izpraznjenim mošnjičkom.

Namenil se je bil, da odpotuje drugo jutro. Milutin je bil ves blažen in čutil je že vnaprej veselje, ki ga čaka.

¹⁾ Populariziral = preprostemu ljudstvu umevno spisal.

Seveda nekoliko mu je prihajalo tudi tesno pri srcu, če je pomislil, kak vtisk napravi njegova izpoved o njegovem prejšnjem razuzdanem življenju. Vendar ga je tolažila zavest, da je po mogočnosti popravil svoje pregreške. Zato se je najboljšje volje napotil k Martinčičevim, da vzame od njih slovo.

Martinčičevi so mu iz srca voščili prav vesele počitnice. Gospod Martinčič pa mu je izročil nekaj denarja, da bo imel za pot. Milutin se je od Martinčevih ločil skoro tako težko kakor da bi odhajal od svojih roditeljev. Posebno težka se mu je zdela ločitev tudi zato, ker sta njegova gojenca jokala, ko jima je dal roko v slovo.

Ganjenega srca je Milutin naposled došel v svoje stanovanje. Tudi tukaj mu je bilo slovo težko. Zakaj bil je obema Radičevema otrokoma iz srca vdan. Razmera njegova do Radiča samega sicer ni bila tako srčna, dasi tega moža ni nazival samo z ustnicami prijatelja, ampak ga je visoko

čislal spričo njegove nesebičnosti in poštenosti. Tudi ga je pred vsem smatral za svojega rešenika iz uboštva in propasti. Tudi dobro gospo Radičevo je čislal Milutin: zakaj ona ga je bila ljubeznivo sprejela, ko je prišel v hišo kot zanemarjen človek. Dobra žena se takrat ni bala škode, ki bi ji nastala uprav zavoljo tega.

Milutin je večer prebil v tistem krogu Radičeve obitelji. Z Radičem se je veliko pogovarjal o tem, kako bo živel pri svojcih doma. Nadejal se je, da najde v hiši očetni popolno zadovoljnost.

VI.

Neljub prizor.

Radič, ki je bil sicer molčeč človek, je bil ta večer še dokaj dobro razpoložen in je izustil marsikako šaljivo besedo v pogovoru z Milutinom. Smatral ga je za »materinega srčka« ter je povedal že vnaprej,

kako bo gospa Oblokarica sprejela domov došlega sina, kako mu bo ponujala najboljših založajev in kako ga bo uspavala.

Oba otroka Radičeva nista bila vajena, da bi bil oče tako dobre volje. Zato ju je kar lomil smeh, ko sta videla in slišala, kake šale je zbijal oče z Milutinom.

Gospa Radičeva je bila napravila izvrstno pečenko, ki je šla vsem prav dobro v slast. Radič je bil Milutinu na čast prinesel domov celo steklenico vina, ki jo je mala družba izpraznila na Milutinovo zdravje. Vsi so bili krasne volje. Kar se oglasi precej močno hišni zvonec.

»Kdo li neki prihaja tako pozno?« vpraša Radič začuden.

Mali Franc skoči v kuhinjo, da vidi, kdo je. Radoveden, kakor so sploh otroci, odpre duri, ne da bi slutil kaj slabega. Toda zdajci preplašen zakriči, ko vidi, da vstopi mladenič, ki je bil tako zanemarjen, da se ga je deček po pravici lahko ustrašil.

Prestrašeni prihitijo tudi drugi ter vidijo vsiljenca, ki je, stoječ sredi kuhinje, srepo gledal okolo sebe.

»Za Boga, Kovač!« zavpije Milutin ves bled; zakaj spoznal je bil nesrečnika, dasi je bil bolj podoben potnemu zasedniku nego spodobnemu človeku.

Radič je svoje ljudi potisnil v sobo ter ostal sam v kuhinji.

»Kaj me gledaš tako grdo?« prične mrmrati pijanec. »Prihajam k tebi, ker so me vrgli iz stanovanja na cesto. Moraš me že sprejeti, Milutin, ker ne vem, kam bi sicer šel.«

V tem se je bil Milutin že nekoliko pomiril.

»Žal mi je, a zate nimam prostora. Sicer pa tudi ne vem, če bi gospod Radič sprejel takega domačinca.«

»Ha, ha, ha!« se Kovač zoperno zagrohoče. »Ali zopet začčenjaš?«

Milutin obupno pogleda Radiča, ki je z gnusom zrl v Kovača.

»Vi ne morete ostati pri nas!« je Radič dejal odločno.

»In vendar ostanem!« ga Kovač sirovo zavrne. Poznalo se mu je, da je prihajal naravnost iz žganjarne. Sicer pa se je širil od njega tak duh po žganju, da bi nihče ne mogel dvomiti o tem.

»Odstranite se takoj, sicer vas dam odgnati po redarju!«

Radič je govoril te besede tako glasno, da so prestrašile celo Kovača, toda le za trenutek; potem je zopet jela delovati peklenška pijača v njem, tako da je izgubil vso razsodnost.

Zaničljivo se obrne k Radiču.

»To naj vas čisto nič ne briga, če pridem k svojemu prijatelju v sobo, ki plačuje zanjo najemnino!«

»Molčite, malopridnik vi!« zavpije Radič razjarjen.

»Da, če hočem! Zdaj pa pojdi, Milutin; jaz sem resnično truden!«

»Kovač, čuj me no: to ni mogoče!«
je izkušal ugovarjati Milutin.

»Mene ne spravite ven!« opomni Kovač.

»No, hočemo videti!« zavpije Radič
srdito. »Jaz ti pokažem, kdo je tukaj go-
spodar. Marš — ven!«

Ob teh besedah prime Radič pijanca
za roko ter ga potisne proti vratom.

Kovač se mu iztrga iz rok ter hoče v
sobo.

Zdaj izgubi Radič potrpljenje ter seže
po palici, ki je stala v kotu.

»Ven!« zavpije ter dvigne palico proti
Kovaču.

Pijanec se ni mogel več premagovati.

»Predrzni pisač!« zavrišči, plane na
Radiča ter mu v hipu izvije palico.

»Ha, ha!« se zasmije. »Kdo je zdaj
tu gospodar? Le pridi mi blizu, pisarče, če
si upaš!« In Kovač je že hotel udariti Radiča.

Zdaj ga pa prime Milutin; dvigne ga
kakor otroka ter ga nese, najsi se je branil,
na prehod, kjer ga položi na tla.

Kovač je pihal od jeze ter se vrgel na Milutina.

»Čakaj, to ti poplačam!« zavpije v slepi strasti ter hoče s pestjo udariti Milutina, ki mu pa prestreže udarec.

Hrup je izvabil sosede iz njihovih stanovanj. Kmalu pristopita dva močna moža, vzameta Kovača v svojo sredo ter ga odvedeta, najsi je bil okolo sebe ter se branil, kar največ mogoče.

Radič je šel za možema. Kovača dovedejo v bližnjo stražnico, kjer ga Radič zatoži zaradi kaljenja hišnega miru.

Milutina je prizor s Kovačem jako pretresel. Tudi Radičevo zagotovilo, da je Kovač zaprt in ga potemtakem ne bo mogel tako hitro zopet nadlegovati, ni ga moglo s pridom potolažiti. Dušo mu je obteževala misel, kako more izobražen človek pasti tako nizko. In Kovač je bil izobražen človek, saj je bil nekdam visokošolec! Milutin si je moral strahoma priznati, da bi bilo lahko prišlo tako tudi z njim!

Gospa Radičeva je svoja otroka spravila spat. Njej se je tudi posrečilo, da je s pomočjo svojega moža vsaj nekoliko potolažila Milutina.

Ko je Milutin kmalu nato legel na svoje ležišče, ni še dolgo mogel zaspiti; zakaj nesrečni Kovač mu ni šel iz glave. Obenem je trdno sklenil, da se nikdar v življenju ne vda pijači; zakaj zdaj mu je bilo jasno, da človek nikakor ne more gospodovati samemu sebi, ako ni jako zmeren v pijači.

Milutin je vedel, da Kovač z doma ni bil napačen človek; sicer bi se ne bil pospel do visokošolca. Žalibog pa je bil zašel v slabo družčino in polagoma se je bil vdal — pijanstvu.

Nekateri Kovačevi tovariši so smatrali za posebno vrlino, če je kdo veliko izpil, Kovač je delal po njihovem zgledu in kesneje jih je celo prekosil. Najprej je pil pivo in vino, časih likerje, rum, konjak; pozneje, ko ni imel več dovolj denarja, je pil samo — žganje.

Staršev žalibog ni imel več. A njegovi sorodniki so se mu bili popolnoma odrekli, zakaj velikokrat je zlorabil njihovo dobroto. In tako je padal od stopnje do stopnje. Naposled je postal kolporter ter živel jako ubožno. Imel je polno skrbi in v svojem obupu se je bil lotil žganja.

Družba, ki jo je našel po žganjarnah, ga je pokvarila docela; postal je pijanec v pravem pomenu besede.

Milutin drugo jutro ni vstal tako vesel kakor sicer. Vendar se je nadejal, da mu polagoma izgine slabi vtisk, ki sta ga napravila nanj včerajšnji grdi Kovačev nastop in misel na žalostni položaj propadlega dijaka.

Precej osramočen je pozdravil rodovino Radičevo ter ostavil hišo z raznimi občutki, napotivši se na kolovor.

Kakor sen so mu plavali spomini pred dušo. Kaj vse se je bilo zgodilo v poslednjih mesecih! Koliko žalostnega je doživel, odkar je bil ostavil hišo očetno! In sedaj

zopet obišče to hišo, in dragi starši kakor tudi dobra sestra in drugi sorodniki in znanci ga pričakujejo željno!

Kakor hladilo je vplivalo na njegovo srce, ko se je domislil obeh svojih učencev, ki sta ga tako ljubila; ko se je domislil naklonjenosti njiju staršev! To vse je nekako dvigalo njegovo dušo, in bil si je vsvesti, da bodo njegovi starši to upoštevali ter ga sodili manj strogo, ko pride s svojo samo-obtožbo na dan!

Ko je Milutin sedel v železniškem vozu in je bil vsako uro bliže svojemu domu, tedaj se je veselje vselilo v njegovo dušo. Ves navdušen je še pred dohodom pozdravljal mestece, v katerem mu je bilo naklonjenih toliko in toliko src!

Njegovo hrepenenje je raslo in raslo, čimbolj se je bližal rojstvenemu kraju. In ko je iz daljine ugledal stolpe mestne cerkve, tedaj je iztegnil roke proti njim ter je bil tako ginjen, da so mu solze stopile v oči.

»Milutin, Milutin!« začuje, ko jo vlak prisopiha na kolodvor. Mladenič ugleda svojce, ki so ga že čakali od sreče lesketajočih se oči. V bližnjem hipu je že slonel na materinih prsih. Oče, ki je le iztežka zatiral svoje čuvstvo, mu poda roko, dočim je sestra komaj čakala, da se Milutin oprusti matere. Potem deklica burno objame brata, in nato se je začelo povpraševanje na vse križe, da Milutin po najboljši volji ni mogel vsem odgovoriti na vse.

»No, saj vidite, da mi je dobro!« je zaklical smehljaje se, ko so ga zopet in zopet povpraševali, kako mu je.

»Ah, kako si postal velik!« vzklikne mati ter prime sina pod pazduho.

»Hentajte!« zakliče Jelica, »kakšne brke je dobil v tem času naš fant!« Ob teh besedah se pririne na drugo stran k Milutinu. Oče Oblokar pa je kakor izgubljen korakal za njimi ter vlekel na uho vsako besedo, ki jo je izgovoril tako dolgo zaželeni sin. Zdaj jim pride naproti tudi teta Mara s stricem

Koširjem. Zopet se je začelo pozdravljanje, povpraševanje in odgovarjanje. Kakor v slovesnem izprevodu so vodili Milutina po ulicah, kjer je Milutin videl marsikak prijazen obraz, pozvedovaje po tem ali onem. Na tak način so bili prej doma kakor so mislili.

Doma je Milutina čakalo novo presenečenje. Najprej se je čudil, kako je bilo v stanovanlišču vse tako majhno. V njegovi domišljiji so bili njegova spalnica in sploh vsi drugi prostori večji. Zmerom se je pripogibal, ker se je bal, da se ne zadene ob kaj. Izkratka: moral se je šele zopet privaditi nekdanjim razmeram.

Sedaj si je ogledal tudi hišno okolico. Kako majhna, kako neznatna so se mu zdela poslopja, ki jih je imel v mladosti za tako velika!

Če je primerjal domačo župno cerkev z velikansko dunajsko stolnico; ali če je skromne meščanske hiše v svoji domovini v mislih vzporejal s palačami, ki jih ima Dunaj na tisoče: tedaj se mu je zdelo, da

je na drugem svetu. Izgubil je bil popolnoma merilo za te razmere in moral se je siliti, da se ni zmerom čudil vsaki reči.

Le eno stvar je našel neizpremenjeno, in njegovo merilo je bilo v tem oziru malone premajhno, in to je bila ljubezen, nežnosrčnost dragih mu svojcev!

Kako ubožna so se mu proti tej ljubezni zdela zagotovila večnega prijateljstva, ki jih je slišal od svojih tovarišev ali pitnih bratcev! Naklonjenost njegovih dveh učencev, prijaznost Martinčičeva in Radičeva — kaj je bilo vse to proti globoki, požrtvovalni ljubezni svojcev? Spričo te ljubezni mu je bilo doma veliko lažje nego si je mislil. In zaraditega mu tudi izpoved o nekdanjih blodnjah ni bila pretežka. Svojcem je ta izpoved sicer za nekoliko časa skalila srečo, toda zapustila ni niti sledu o kaki jezi ali zameri. Da, zdelo se je, da so roditelji svojega otroka ljubili še tem srčneje, odkar so vedeli, v kaki nevarnosti je bil. Posebno mati je smatrala Milutina kakor nanovo darovan zaklad. In

v resnici: Milutin bi bil izgubljen zanjo in za svojce sploh, da se ni še pravočasno umaknil krogom, ki so ga odvracali od dela in dolžnosti, in ki bi bili sčasoma zamorili v njem vsako boljše čuvstvo.

Milutin je preživel dneve svojega dopusta v vsi sreči.

Njegov oče, ki sicer ni nikoli izostal iz urada le eno uro, si je za Milutinove prisotnosti vzel dopust. Jelica je opustila vse svoje delo, a mati — kdo bi popisal njeno srečo? — se je vedno vrtela okrog Milutina, izpraševaje ga, kaj bi rad jedel itd.

Koliko je bilo veselje ob darovih, ki jih je prinesel Milutin!

»Čakaj no, Milutinče,« je dejala mati med solzami, »da greš toliko denarja trosit za nas!«

»Kaj ti pade v glavo, Milutin,« deje oče, »da mi kupiš tako dragocen daljnogled!«

»Oh, tako krasna obleka! Pa porečejo v mestu, da sem se začela postavljati!« Tako je zaklicala Jelica vmes.

Teta Mara in stric Košir se nista manj veselila primernih daril, ki jih jima je prinesel Milutin.

Pa kaj je bilo vse to veselje ob prejetih darilih proti zavesti, da se čuti Milutina srečnega v skromnem domačem krogu; da ne sili med šumne veselice, izkratka: da je ostal vedno stari Milutin in da vrača svojcem ljubezen za ljubezen!

Oblokarjevi so bili nemalo ponosni, ko je Milutin prihodnjo nedeljo nastopil v cerkvi na koru. Ko je s polnodonečim glasom pel »Ave Mario«, prav tisto skladbo, s katero si je bil pridobil na Dunaju toliko priznanja: tedaj je nastala v cerkvi taka tihota, da bi bil slišal pasti iglo. In ko je mladenič zapuščal cerkev v družbi svojih roditeljev, tedaj so mladi in stari ljudje rinili k njemu ter mu čestitali, tako da je bil v zadregi, komu bi se najprej zahvalil za toliko dobrohotnost.

Milutin je bil vesel, ko je s svojci prišel domov. Da je ustregel vsem, ki so ga vabili, bi ne bil doma niti ure več. Tako se je pri

vseh opravičil, češ, da ostane doma le še kratko časa in je odklonil vsa vabila.

In držal se je resnično le doma. Le nekaj večerov je na veliko prigovarjanje preživel pri Koširjevih, kajpada v družbi svojih staršev in sestre Jelice.

Hitro so minili dnevi Milutinovega dopusta, in prej nego bi človek mislil, je prišel ločitve bridki čas. Toda roditelji so sklenili, da nočejo več vse leto biti ločeni od sina. Sklenili so, da ga obiščejo na Dunaju, kjer si hočejo ogledati znamenitosti prestolnega mesta, o katerih jim je že Milutin vedel povedati toliko!

Za denar jim zdaj ni bilo več tako težko. Saj se je Milutin vzdržaval popolnoma sam, a Jelica je imela tudi dosti zaslužka; zakaj vse boljše ženstvo v mestu je naročalo pri nji obleko in klobuke. Jelica je imela namreč dober okus, a njene cene niso bile pretirane.

Oblokarjevi so se razstali to pot dokaj veselejši, zakaj radovali so se že vnaprej veselega prihodnjega snidenja na Dunaju.

VII.

Na jezeru.

»Prosim, ljubi gospod Oblokar, vozimo se malce s čolnom po jezeru!« Tako je dejal Savo Martinčič Milutinu, a njegov brat Radivoj je podpiral to prošnjo ter pri tem laskaje prijel svojega učitelja pod pazduho.

»Prosim, prosim,« je silil Savo. »Vreme je lepo in vodna gladina tako ugodna, da je veselje!«

»Dobro,« deje Milutin, »nekaj ur smo pridno delali; zato si že lahko privoščimo malo razvedrila!«

Kakor bi trenil sta stala oba dečka ob bregu. Odvežeta lep čoln pa skočita v bližnjo ribičevo hišo po vesla. Potem stopita z Milutinom v lahko plovilo, ki se je majalo ob najmanjšem kretanju.

»Le previdno,« opominja Milutin, »da mi ne padeta v vodo, ker bi bilo potem pri kraju z vožnjo!«

Oba dečka sedeta. Vsak prime po eno veslo. Milutin sede h krmilu in — hajd! — po jezeru, v čigar gladini se je zrcalil hrib in gozd, še celo najmanjši oblaček na nebu!

Bolj in bolj se je odmikal breg. Vrba, lepo kopališče, je polagoma izginila iz oči mladih čolnarjev. Ti so dihali vase sveži okrepčevalni jutranji zrak ter po taktu veslali dalje. Savo in Radivoj sta pri tem pazila na povelja Milutinova, ki ju je učil, kako naj rabita veslo, da se ne utrudita preveč.

»Enakomerno veslajta dalje! To je glavna reč! Tako, Radivoj! — Ne segaj predaleč, Savo! Počasi! Ena, dve! Prav tako!«

Dečka sta Milutinove ukaze voljno poslušala, zakaj vedela sta, da je njiju učitelj izboren veslač. Bilo jima je do tega, da se tudi onadva čimprej izvežbata v veslanju.

»Jaz sem se tudi moral učiti kakor vidva, draga moja, in stari Joža, naš bro-darski mojster, ni mi izpregledal ničesar. Zato pa zdaj tudi gotovo vodim čoln ter se

ne bojim niti majhne nevihte. Seveda utegne jezero postati časih prav neprijetno. Časih se spenjajo valovi tako visoko, da se je bati, da se čoln prevrne. Zato ni varno ob viharju voziti se po jezeru.«

»Da«, pripomni Radivoj, »slišal sem že o nesrečah, ki so se tu prigodile. Posebno ko je temno, ni varno voziti se po jezeru, ker se zgodi menda večkrat, da trči čoln ob čoln, in tako je nesreča takoj tu!«

»Gotovo, gotovo!« potrdi Milutin. »Brez potrebe naj se nihče ne vozi ponoči po jezeru, vsaj ne brez svetilnic. Toda zdaj pustita veslo. Ogledati si hočemo prekrasno okolico!«

Tak je bil pogovor naših prijateljev na Vrbskem jezeru, na čigar zahodnem bregu si je bil gospod Martinčič najel vilo, v kateri je živel s svojci že nekaj tednov.

Gospod Martinčič je bil Milutinu naročil, da se je pri brodarskem mojstru izučil, kako voditi čoln. Šele potem, ko ga je stari brodar zagotovil, da zna Milutin že toliko, da se

mu človek na jezeru zaupa ob vsaki priliki, šele potem je Martinčič dovolil, da sta se smela njegova sinova z Milutinom voziti po jezeru.

Gospod Martinčič je bil po pravici previden; jezero je po gotovih mestih globoko do 85 *m*; a kaj bi bilo, če bi se mu otroka ponesrečila? Toda zanašati se je smel na Milutinovo varstvo, ker je bil mladenič izredno močan in vrhutega izboren plavač. Potemtakem bi mu v sili lahko pomagal, oziroma ga rešil, če bi kdo padel v vodo.

Sicer je bilo v čolnu nekaj otepov ločja, s katerimi se vzdrži nad vodo tudi človek, ki je plavanju nevešč; seveda mora mirno ležati na otepu.

Mnogo topličarjev se poslužuje teh otepov, ter na njih plavajo nekateri daleč po jezeru.

Gospod Martinčič in njegova gospa sta bila torej brez skrbi in sta še rada videla, če sta se sinova vozila z Milutinom po krasnem jezeru.

Milutin pokaže zdaj na stoškovito, veliko goro na zahodnem obzoru. »Poglejta«, pravi, »kako se v solnčnem žaru sveti Kepa, ta mogočna gora Karavank!«

»Ah, te krasne barve!« vzklikne Radivoj, »ni ga čopiča, da bi jih pogodil!«

»Poglejta,« opomni Milutin, »kako krasno se dviga grad Leonstein nad Porečami!«

»Sv. Marija na otoku!« zakliče radostno Radivoj. »Poglejte, gospod Milutin, kako čaroben je ta polotok! Kako slikovita je videti ta gotska cerkev, v ozadju pa ti krasni gozdi!«

Na tak način so sanjarili vsi trije, zatopljeni v lepo okolico jezersko. Opazili niso, da je polagoma na zahodnem obzoru jela vstajati nevihta. Brezskrbno so pluli proti spodnji jezerski kotlini ter so bili vsi očarani o vedno novem svetozoru, ki se jim je kazal.

Slučajno pogledajo proti Vrbi ter šele sedaj zapazijo temne oblake, ki so se dvigali tam.

Milutin takoj obrne čoln ter urno krmi proti zahodu.

Toda nevihta je vstala prej, nego so mislili. Milutin si je bil vsvesti svoje odgovornosti ter sklene, da se izkrca v Porečah, odkoder se potem popeljejo s prvim vlakom v Vrbo. Čoln bi shranil v Porečah.

Rezal jo je torej proti Porečam, divnemu temu kopališču, kamor se je nadejal pripluti v kakih petnajstih minutah.

Zdajci nastane vihar, ki je gnal čoln proti vzhodu. Oba dečka se lotita dela, da bi se uspešno borila proti viharju, in tudi Milutin je storil vse, da bi prišli naprej. Toda le počasi, počasi je šlo dalje. Zdajci zagledajo v bližini čoln, ki ga je vodil tuj deček. Na vso moč si je prizadeval, da bi spravil čoln proti Porečam; toda silovitemu viharju deček ni bil kos. Videlo se mu je, da je že truden, in gotovo je tudi vedel, v kaki nevarnosti je; zakaj sklonil se je daleč čez čolnov rob, da bi vesla potapljal globoko v vodo. Obup se mu je zrcalil na licu in, išoč pomoči, je zrl proti bregu, kjer pa ni bilo nobenega človeka.

Hipoma zabuči vihar še z večjo silo. Ob bučanju razbrzdanega elementa (življa) se zasliši obupen klic, in Milutin in njegova učenca zagledajo, kako je deček strmoglavil v vodo.

»O, Bog, o, Bog!« zakličeta Radivoj in Savo kakor iz enega grla, »deček je izgubljen!«

Milutin je ostal miren. Čvrsto je krmil dalje ter je s pomočjo svojih dveh učencev spravil čoln k bregu. Tu je velel dečkoma, naj izstopita ter ga počakata; potem je z velikim naporom plul proti mestu, kjer je bil deček izginil pod vodo.

Izprva ni opazil nič drugega kakor dečkovo čepico, ki so jo gugali valovi; toda kmalu se prikaže tudi dečkova glava izpod vode. Slaboten klic na pomoč prileti Milutinu na uho; nato izgine deček zopet popolnoma pod vodo!

Ne da bi dolgo pomišljal, sleče Milutin suktnjo, si razveže hlačnike ter plane v vodo.

Z močnimi rokami deli razburkano vodovje ter dospe tako na mesto, kjer je poslednjič videl dečkovo glavo.

Milutin se potopi, da ga nekaj časa ni bilo videti. Toda kmalu se prikaže na površju, držeč z desnico utopljenca za lase nekoliko nad vodo. Deček je bil bled in — kakor se je zdelo — brez zavesti.

Z levo roko krepko delujoč, je Milutin plaval z utopljencem proti bregu, kamor je naposled srečno došel.

Njegova učenca ga na bregu pozdravita veselja poskakovaje. Kakor v mrzlici sta v velikem strahu opazovala delovanje svojega učitelja; tembolj sta bila radostna sedaj, da se mu je posrečilo požrtvovalno delo.

Milutin nese ponesrečenca v bližnjo ladijsko koč, kjer ga rahlo položi na klop ter pokrije z rjuho. Radivoj je menil, naj bi ponesrečenca prekucnili na glavo, da mu odteče voda iz ust; toda Milutin ga pouči, da bi ponesrečenca na tak način lahko zadela kap. Dečka je položil na trebuh, pritiskaje ga zmernomočno proti križu; obenem pa je utopljenčeve roke premikal tako, kakor da bi ta hotel plavati. Kmalu se je pokazalo,

da je bilo to delo koristno in pametno; zakaj iz dečkovih ust se je izlila večja množina vode, in začel se je gibati.

Milutin ga vzame v naročje ter ga začne drgniti po vsem životu. Dolgo ni bilo opaziti na njem nikakega znamenja, da živi. Radivoj in Savo sta bila že zdvojila, da ga rešijo. A naposled se iz utopljenčevih ust izvije vzdih, in deček odpre oči.

»Hvala Bogu!« zakliče Milutin z olajšanim srcem. »Deček se zopet zaveda!«

In res si je bil ponesrečenec polagoma vsvesti svojega položaja. Nekolikokrat zmeden pogleda okrog sebe, potem zaihti in zakliče svojo mater.

Milutin ga je tolažil ter mu obljubil, da ga takoj privede k materi, čim zve, kje stanuje.

Takoj odpošlje Radivoja z naročilom, naj poišče koga, ki bi mu znal dati kakih pojasnil glede dečkovih staršev. Ponesrečenec je izrekel na razna vprašanja Milutinova le ime Likovič ter je ves nemiren

zahteval, naj ga puste domov. Toda Milutinu se je zdelo dobro, da ostane deček še nekaj časa pod njegovim varstvom v koči, dasi se je že polegel vihar.

Radivoju ni bilo treba dolgo iskati. Neki mož v srednjih letih prihiti ves zasopljen po cesti, kliče v groznem strahu: »Kje je Janko? — Janko! Janko!« je klical vnovič zopet in zopet, vijoč roke. Radivoj pristopi k njemu ter pravi sočutno:

»Pomirite se, gospod! Če menite dečka, ki se je sam vozil po jezeru ter tam ponesrečil, kar z mano hodite; je že iz nevarnosti.«

Mož je radosten zaklical, kakor da se mu je odvalil kamen od srca. Potem je šel z Radivojem v ladijsko kočo, kjer je prišel mali Likovič že popolnoma k sebi. Z zgovorno besedo je deček tukaj pravil, kaka čuvstva so ga obhajala, ko je bil prepuščen viharju in valovom. Milutinovo ljudomilo ravnanje z njim je bilo obudilo v njegovem srcu zaupnost in naklonjenost do Milutina

— rešitelja, tako da se je vstopivši mož začudil, ko je videl, kaka prijaznost vlada med Milutinom in Likovičem.

Mali Janko se ni brigal dosti za pojave veselja in za ljubeznive opomine, ki jih je imel došli mož polna usta; pač pa je nadaljeval pogovor z Milutinom.

Zdajci prihiti v kočo tudi mati ponesrečenega otroka. Bila je to jako lepo oblečena gospa. Došedši k njegovemu ležišču, zavpije polna strahu:

»Janko, moj dragi Janko! Ali si še živ, otrok moj?«

Ko to zakliče, potegne — ne da bi se kaj zmenila za okolico — dečka v naročje ter ga poljublja in zopet poljublja.

»Bodite brez skrbi, milostiva,« se oglasi sedaj Milutin ponižno. »Janku je primeroma dobro in drugega se mu ni zgodilo, nego da se je dodobra ustrašil. Ta strah si gotovo zapomni in ne pojde več sam v čoln.«

Gospa prijazno prikima Milutinu ter zahteva, da ji pojasnijo, kako se je izvršila

rešitev njenega otroka. Zdajci pa stopi tujec k nji ter skesano izpregovori: »Oprostite, milostiva, jaz sem popolnoma nekriv! Janko mi je utekel ter odšel k bregu, kjer je po nesreči našel čoln, s katerim se je potem odpeljal.«

»Molčite, brezvestnež! Gotovo ste zopet sedeli pri kozarcu ter ste prepustili otroka samega sebi! Odstranite se in glejte, da čimprej ostavite našo hišo!«

Mož, ki je bil očitvidno domači učitelj dečkov, si ni upal odgovoriti besedice. Odšel je silno pobit.

Gospa se je zdaj zopet obrnila do svojega otroka ter ga vprašala, ali mu je že bolje.

»Gotovo mi je bolje!« zatrdi deček zdaj že veseleje. »Le ne bodite jezni, mati, da sem šel na jezero, obljubljam, da ne storim tega več.«

»To upam in pričakujem od tebe; sicer pa odslej ne boš več brez zanesljivega varuha!«

»Pa kdo je rešitelj mojega sina?« vpraša gospa, vprši pogled na Milutina, ki je bil ponižno stopil korak nazaj. »Toda, kaj vprašujem! Mokra vaša obleka mi kaže, koga imam zahvaliti za življenje svojega otroka! Kako se pišete, gospod?«

Milutin je odlašal z odgovorom. Plemenitost njegovega srca mu je zabranjevala, da bi imenoval svoje ime, ker je bil uverjen, da ga je gospa vprašala po tem le zato, da bi kesneje poplačala njegovo plemenito delo.

»Ali prosim vas, gospod, povejte mi vendar svoje ime!«

»Milutin Oblokar se imenujem.«

»O, koliko hvale sem vam dolžna, gospod Oblokar, ker ste Janka, edinega mojega otroka, rešili požrešnih valov! — Ne, vi ne smete odtod!« zakliče gospa proseče. »Najprej pridite v našo vilo, da dobite tam suho obleko!«

Milutin je ugovarjal ter dejal, da mora svoja dva učenca prej spremiti v Vrbo, ker so njiju starši gotovo v velikih skrbeh.

»Dobro, potem vas hočem poiskati tam! Da ste mi zdravi, vrli mladenič! Jaz ostanem vse svoje življenje vaša dolžnica, ker vas imam zahvaliti za življenje svojega otroka.«

Milutin se je poslovil. Izposodil si je od krčmarja suho obleko ter se s prvim vlakom odpeljal s svojima učencema v Vrbo. Tu se je prepričal, da je bil gospod Martinčič v velikem strahu zaradi usode svojih otrok. Kako so bili veseli Martinčičevi, ko so videli oba otroka v spremstvu odgojitelja Milutina!

»Hvala Bogu, da ste tukaj! Bali smo se že najhujšega ter razposlali več čolnov, da vas iščejo po jezeru.«

Zdaj se je pa začelo pripovedovanje brez kraja in konca. In ko so roditelji zvedeli, v kaki nevarnosti sta jima bila otroka, so se le iztežka umirili. Jako so bili Martinčičevi veseli, ko so zvedeli, da je Milutin rešil človeško življenje. Čestitali so mu na tem prav srčno.

Že drugi dan se je ustavila pred Martinčičevo vilo kočija. Bogato oblečena gospa

je izstopila. Milutin je takoj spoznal v nji mater rešenega dečka, ki je tudi prišel z materjo ter je z njo vred stopal po stopnicah v prvo nadstropje.

Milutin je bil ves v zadregi ter je hotel oditi. Toda gospod Martinčič ga zadrži.

»Ostanite!« je dejal. »Vi morate pač gospé ponuditi priliko, da zahvali rešitelja svojega otroka!«

In že so začuli trkanje na vrata. Naglo vstopi tujka, se opraviči ter predstavi.

»Ida pl. Likovičeva. Moj mož je bankir. Dovolite mi, da izrečem gospodu Milutinu Oblokarju, ki živi v vaši obitelji, srčno zahvalo za rešitev mojega otroka!«

»Prosim, prosim, milostna gospa!« odgovori gospod Martinčič ter se s svojo soprogo umakne v sobno ozadje.

»Cenjeni gospod Oblokar! Sprejmite iz srca srečne matere najiskrenejšo zahvalo. Jaz in moj mož se potrudiva, da vam kolikor toliko povrneva, kar ste nama dobrega storili. Janko, objemi svojega rešitelja!«

Deček je nekoliko plašno pristopil k Milutinu ter ga objel, govoreč z jecljavim glasom: »Hvala vam, gospod, da ste me potegnili iz vode!«

Milutin je poljubil lepega dečka na čelo ter dejal v zadregi: »Veseli me, da sem prišel še pravočasno, da sem zabranil veliko nesrečo!«

»Prosim, gospod Oblokar, obiščite nas jutri, da vas osebno zahvali še moj mož, ki sem mu brzojavno sporočila o tej stvari!«

Milutin je hotel sicer odkloniti vabilo, češ, da je izvršil le čin ljubezni do bližnjega; toda gospa pl. Likovičeva mu ni dala veljati. Toliko časa mu je prigovarjala, da je mladenič obljubil, da pride.

Gospa se je poslovila ter prosila ob tej priliki tudi gospođa Martinčiča in njega soprogo, da bi ju obiskala v njeni vili. »Zakaj,« tako je dejala, »moj mož si bo gotovo štel v čast, seznaniti se z vama!«

Gospod Martinčič je obljubil, in gospa pl. Likovičeva je odšla, izprosivši si še enkrat od Milutina zagotovilo, da jo drugi dan obišče.

VIII.

Vesele nade.

Milutin se je napotil drugi dan v Poreče ter je kmalu zvedel, kje stoji bankirjeva vila.

Močno mu je utripalo srce, ko je stopil na lepi vrt, ki se je širil pred vilo. Korakajoč po belem gramozu se je bližal razkošnemu poslopju.

Krasna vzpenjača, nadalje veža, polna stebrov, pa vsakovrstne inozemske rastline: vse to je pričalo Milutinu, da je vila domovanje silno bogatega moža.

Nekako v strahu je stopal navzgor po stopnicah, pokritih z dragimi preprogami. Ob obeh straneh stopnic so stali kipi v prirodni velikosti, a zgoraj so bile stene poslikane al fresco¹⁾.

¹⁾ Al fresco (izgovori: al fresko) = slike na svežem apnu.

Visoka, bela, zlatoobrobkana vrata so držala v sobe. Služabnik v livréji ¹⁾ povpraša Milutina, koga išče.

»Prosim, naznanite me gospodu pl. Likoviču. Moje ime je Milutin Oblokar.«

»Ah, vi ste gospod Oblokar? Gospoda vas že čakajo. Prosim, vstopite tukaj!«

Brez šuma odpre služabnik dvokrilna vrata, in Milutin vstopi. Bilo mu je tesno pri srcu, ker ni bil vajen takih krajev.

Služabnik odpre še druga vrata ter prosi Milutina, naj vstopi.

Milutin je bil kar očaran o krasoti, ki se je tu kazala njegovim očem.

Salon v japonskem slogu, z bogatimi ukladi iz svetlooglajenega lesa, na katerem si rumeno na črnem opazil najčudovitejše slike in arabeske (okraske).

Vse pohišje v salonu: mizice, stolice, umetne posode (vaze) in svečniki so bili napravljeni po bogatem japonskem okusu,

¹⁾ Livreja = posebna, z zlatom vezana obleka, ki jo nosijo strežaji bogatih plemenitašev.

tako da je Milutin mislil, da je v tujem svetu.

Zdajci se odpro vrata stranske sobe, in gospa pl. Likovičeva stopi v spremstvu svojega moža v salon.

»To je rešitelj našega Janka,« izpregovori, obrnivši se k svojemu soprogu, gospodu pl. Likoviču.

»Dobrodošli, gospod Oblokar, v naši hiši! Upam, da se boste čutili odslej tukaj prav domačega!«

»Milostiva, predobri ste proti meni,« odgovori Milutin ponižno. »Prav v zadregi sem, kako naj vas zahvalim za toliko dobrohotnost, saj nisem nič več storil kakor to, kar bi vsakdo storil na mojem mestu!«

»Gospod Oblokar,« se zdaj oglasi gospod pl. Likovič, »kaj ste storili, to umejeva le midva! Vi ste nama rešili najdragocenejši zaklad, ki ga imava: rešili ste življenje najinemu edinemu otroku! Najina hvaležnost do vas je brezmejna!

Da se vam čim lažje razdolživa, prosiva vas, da se prištevate odslej k članom najine družine! Dovolite nama tudi vse pravice, kakršne ima človek do dragega mu sorodnika!

Pred vsem vas prosiva, da nama darujete vsako svobodno uro, da tako čedalje bolj spoznava onega, ki mu je odslej posvečena najina ljubezen!«

Spričo tolike dobrohotnosti je Milutinova zadrega rasla od hipa do hipa.

»Prevelika dobrota! — Preveč časti!« Tako je jecljal, mečkajoč klobuk med rokami ter od časa do časa vljudno se naklonivši.

Na srečo je zdaj pristopil tudi Janko, ki v hiši svojih staršev ni poznal boječnosti.

»Pozdravljeni, gospod Oblokar!« zakliče deček prav zaupljivo ter prime Milutina za roko. »Kajne — vi ostanete pri nas? — Gospoda Kopitarja nočem več za učitelja. On je bil zmerom le tako sam zase in se je le silil, biti z mano prijazen. Tudi je vedno skrivaj pil!«

Deček bi bil še nadalje tako klepetal; toda mati mu pokrije usta z roko, češ, da naj molči!

»Bodi vljuden, Janko, ter prosi gospoda Oblokarja, naj se ti pridruži. Pokaži mu vrt, a potem ga povedi na verando¹⁾, kjer bova vaju čakala.« Janko hitro prime Milutina za roko ter ga vleče s sabo, rekoč: »Prosim, gospod Oblokar, pojdite!«

Milutin se prikloni gospodu pl. Likoviču in njegovi gospé ter zopet prosto dihajoč gre za dečkom. Janko mu pokaže vse posameznosti lepega vrta ter je tako prijazen in zgovoren, da Milutin kmalu premaga vso zadrego ter se dečka oklene z vso ljubeznijo.

Janko je Milutina naprosil, da je z njim sedel v veliko gugalnico, kjer sta se dlje časa zabavala ob divnem pogledu na jezero. Tudi je moral Milutin z Jankom metati oblo ter igrati na keglje. Naposled je prosil veseli deček, naj bi Milutin jahal z njim na izprehod.

¹⁾ Veranda = predzidje poslopja, ki je podobno utici.

Milutin naj se zazdaj posluži konja njegovega očeta, a Janko bo jahal Aeola, svojega konjička.

Milutin je Janku opomnil, da ju starši čakajo, kar pa dečku vidno ni bilo všeč.

Naposled se je pa le vdal z opomnjo, da bo moral odslej Milutin večkrat jezdit z njim na izprehod, češ, da je to »silno lepo«.

Ko sta se vrnila na verando, so Likovičevi pozdravili Milutina kot starega znanca. Pa saj ni čuda: z Jankom se je bil sprijaznil dodobra. Milutin je bil povabljen na obed, ob kateri priliki so govorili, kakšne izlete uprizore v prihodnje, sploh so ob tej priliki ustanovili mnogo načrtov za prihodnost.

»Ljubi moj gospod Oblokar«, je govoril pl. Likovič. »Pred vsem vas prosim, da mi dovolite, da vas odslej nazivljam kratko le Milutina; ne smete v naši hiši veljati za tujca!«

»Ah, prosim vas, gospod; meni bo ljubo in drago, če me boste nazivali tako!«

»A zdaj nam morate tudi obljubiti, da smemo tako ravnati z vami kakor s svojim otrokom. Pri tem pa nočemo kratiti niti vaše svobode niti ovirati vaših načrtov!«

»O, prosim, prosim!« je odgovoril Milutin, ves srečen zaradi prijaznosti gospoda bankirja in njegove soproge, ki je živahno odobraval načrte svojega moža.

»In zdaj se smatrajte kakor da ste pri nas doma. Naredile Janku veselje, da se z vami igra, čita ali kar vam sploh ugaja. In še nekaj, moj dragi Milutin! — Ali znate jahati?«

»Nekoliko — že!« odgovori Milutin.

»No, potem vzemite mojega Merkurja, dokler ne dobimo novega konja z Dunaja. Treba bo, da hitro in zložno ob vsaki uri prihajate k nam in odtod zopet v Vrbo. Matiji, svojemu konjskemu hlapcu, sem že ukazal, naj vam da Merkurja na razpolago, kadar hočete; a v Vrbi boste konja tudi že kam lahko spravili, to vem!«

Milutinu je obraz žarel same sreče. Kake lepe reči so ga čakale v bodočnosti! O, da bi to vedeli njegovi ljudje doma!

»Pridite, Milutin, da vam pokažem Merkurja. Lepa žival to, lahko mi verjamete! In zanesljiv je Merkur in poslušen na vsak migljaj!

Janko, ostani pri materi, midva se vrneva takoj!«

Gospod pl. Likovič prime Milutina pod pazduhu ter ga povede proti hlevu.

»Da, dragi moj Milutin, tako naj bo odslej med nama!« deje Likovič mirnodušno. »Sedaj ste član naše rodovine in tu sprejmite tudi denar za majhne potrebe! Ni vam nikakor treba varčevati; zakaj ob mojih razmerah malo več ali malo manj ne prihaja v poštev. Če si prihranite kaj, dobro. Lahko prihranek izročite poštni hranilnici ali naredite z denarjem, kar hočete. Skrbel bom, da dobite vsak mesec enako vsoto!«

To izrekši, je pl. Likovič izročil Milutin zavitek.

Milutin se je branil, sprejeti ga.

»Lepo vas prosim, gospod pl. Likovič!«
ga zavrne Milutin rdeč, črezinčrez po licu,
»kako naj bi si upal sprejeti tako ponudbo?«

»Le ne delajte mi zgage, Mitutin! Saj veste, kakšno pogodbo sva sklenila! Vi nam dovolite, da vas smatramo za svojega otroka. Torej le nikakih ugovorov, sicer bi me žalili!«

Toliki ljubeznivosti se Milutin ni mogel in smel braniti. Vzel je zavitek ter izrekel nekaj besed v zahvalo.

»Že dobro, že dobro, Milutin, evo — tukaj sva pri hlevu!«

Konjski hlapec je pristopil ter se globoko priklonil.

»Čuj me, Matija. Mojega Merkurja boš imel vsak čas pripravljenega za gospoda Oblokarja tukaj, dokler ne dobimo zanj drugega konja z Dunaja. Tudi bodi vsak čas postrežljiv temu gospodu.«

»Sluga ponižen, gospod pl. Likovič!« odgovori hlapec ter radovedno pogleda Milutina, ugibaje, v kakih odnošajih pač biva mladenič z njegovim gospodarjem.

Milutin hlapcu prijazno prikima ter si potem ogleda konja.

»Ah, kako krasna žival!« zakliče začuden. »Ta je pač hiter kakor veter!«

»Da,« odgovori pl. Likovič, ki so mu ugajale laskave besede Milutinove. »Moj Merkur je konj, da mu ga ni kmalu para. In kako je pameten! Takoj se prepričate!«

»Matija, odveži Merkurja!«

Hlapec odveže verigo, in konj je bil prost.

»Ali hočeš cukrčka?« vpraša pl. Likovič konja. Konj prikima z glavo.

»No, pa pojdi v kuhinjo in vzemi si cukrčka!«

Merkur ostavi hlev ter gre po gramozni poti proti vili. Milutin in bankir sta šla za njim.

Mirno je konj stopal proti prizidju, kjer obstane pri vratih, ob katera potrka s kopitom.

Vrata se odpro, in dekla smejoč naredi prostor konju. Ta koraka k omari, odpre z

zobmi predalček, iz katerega na enak način vzame košček cukra ter ga poje s slastjo.

Milutin se je čudil spretnosti tega konja. Pogladi plemenito žival, nakar se konj zopet vrne na prosto.

Zdaj priskaklja tudi Janko, ker ni mogel več strpeti brez novega svojega prijatelja.

»Merkur,« zakliče deček, »poigračkaj se no — lenega možička!«

Pri tej priči konj rezgečoč skoči do trate pred gospodarskim poslopjem, se spusti s sprednjimi nogami na tla ter leže potem kakor je bil dolg in širok v mehko travo, položivši glavo ob stran kakor da bi spal.

»Vrlo, Merkur!« zakliče Janko veselo, se vrže na žival ter uganja z njo različne norčije. Konj je bil očitno navajen takih iger, zakaj mirno in s pametnimi očmi je gledal Janka, ki je neprenehoma hvalil svojega »brhkega konjička.« Seveda sta se Milutin in Likovič presrčno smejala temu prizoru.

»Svojega Merkurja ne bi dal za ves svet,« je dejal naposled Likovič. »Zato vas prosim, Milutin, da bi pazili nanj. Pred vsem, da se ne ohladi prehitro. Lahka rjuha je zmerom privezana ob podprsnici. S to rjuho pokrijte konja, če jahate kam daleč in hitro.«

Milutin se je zdaj poslovil; toda obljubiti je moral, da pride drugi dan začasa zopet. V tem mu pripravijo sobo, iz katere se mu bo nudil lep razgled na Sv. Marijo na otoku in na Karavanke.

Gospod pl. Likovič in Janko sta spremlila Milutina.

»Torej lahko se poslužite čolna, Mitutin, če se ne bi rajši peljali s parnikom v Vrbo.«

»Bom toliko svoboden, da se poslužim čolna. Malo gibanja bi mi dobro storilo, ker se čutim preveč ganjenega zaradi vaše dobrote, da bi mogel na parniku mirno sedeti sredi tujih ljudi!«

»Kakor vam drago!« odgovori bankir ter poda Milutinu roko. »Da ste mi zdravi, Milutin! Na snidenje jutri!«

Janko je skočil na Milutina, objel njegov vrat ter ga poljubil na obe lici.

»Bog z vami, gospod Milutin,« mu deček pošepeče v uho. »Pridite jutri prav zgodaj, da pojezdiva kam.«

Milutin poljubi svojega novega prijatelja ter obljubi, da pride jutri prav zgodaj.

Stopil je v čoln ter — vnovič pozdravivši — odplul po jezeru, vesel kakor še nikdar v življenju.

Takrat ni opazoval krasne okolice; brezbrizno je veslal dalje. V njegovem srcu je vršalo tako silovito, da je bil potreben polajška.

Naposled je našel pomoček. Pel je in vriskal v čvrsti gorski zrak, da je odmevalo daleč naokolo. Pozabivši vse okolo sebe, je pel pesem za pesmijo, kakor mu je baš prišlo na misel.

Zdajci se je naselil mir v njegovem srcu. Čutil se je trudnega. Zatorej odloži vesla ter gleda kakor da bi sanjal proti Kepi, ki se je kazala v vsem veličastvu.

Milutin se je vdal svojim sanjam in v duhu je potoval daleč tjakaj do očeta, matere in sestre Jelice. Pravil jim je o svoji sreči ter bil vesel, videč, kako se čudijo.

A spomnil se je tudi Radičevih. Kako bo pač gledal Radič, ko zve, kako se godi njegovemu nekdanj tako ubožnemu najemcu, ki je kar čez noč postal »bogat« !

Zdaj se spomni tudi zavitka, ki mu ga je dal gospod Likovič. Vzame ga iz žepa in razvije.

Skoro bi bil vznak padel v jezero, tako se je začudil, ko je videl, kaj je bilo v zavitku. Sami petaki! S tresočo roko jih je štel: »Eden, dva, tri . . . deset, enajst, dvanajst!«

»Sveto nebo!« zakliče Milutin skoro v strahu. »In to naj bi bil denar za ,male potrebe,‘ ki ga bom dobival vsak mesec?! In vse to zategadelj, ker sem se poizkušal malce v plavanju ter rešil otroka, ki se je nahajal v smrtni nevarnosti?! Primojdunaj: to je sreča, to!«

Spomnil se je tudi, da dobi svojega konja, svojo sobo in da bo lahko z Jankom pohajkoval od kraja do kraja, obiskujoč lepa jezera, ki jih je koroška dežela tako bogata!

Milutin je čutil potrebo, da si uteši prepolno srce. Zatorej prime za vesla ter krepko vesla dalje, tako da primeroma hitro pripluje v Vrbo. Tu izroči čoln čolnarju ter pohiti v vilo, kjer so ga že nestrpno in radovedno čakali.

Milutin je vsevprek pripovedoval, kaj se mu je zgodilo. Vesel je bil, ker so mu Martinčičevi privoščili toliko sreče. Gospod Martinčič mu je celo obljubil popolno svobodo. Prosil ga je le, naj še nadalje poučuje njegova otroka; v ostalem pa naj se pridruži rodovini bankirjevi.

»To vam zagotovi sijajno bodočnost; zakaj kakor sem slišal — je Likovič milijonar, a vrhutega odličen značaj in zaradi svoje človekoljubnosti znan daleč naokolo.«

Radivoj in Savo sta gledala žalostno. Bala sta se, da se Milutin pri bankirjevih

tako udomači, da ne bo imel več časa, spremljati ju na izprehode. Toda Milutin jima obljubi, da jima hoče posvetiti vsako dopoldne. Le časih bi opustil to navado.

To je s pridom utešilo starše in otroka, zakaj Milutina ne bi mogli docela pogrešati v Martinčičevi hiši. Zatorej bi jim gotovo ne bilo prav, če bi jim dal slovo. Toda, ker je tu šlo za Milutinovo srečo, so se vdali, zagotavljaje ga, da ga bodo le izteška pogrešali.

Milutin je pisal še isti večer dve dolgi, dolgi pismi. Eno je bilo naslovljeno na njegovega očeta, drugo na gospoda Radiča. Šele pozno v noč je zatisnil oči. Tako je bilo njegovo srce polno radosti in nade.

IX.

Nova iznenadenja.

Drugi dan je vstal Milutin jako zgodaj. Poučeval je svoja dva učenca ter je potem z njima odšel v Rožek.

Pot jih je vodila skozi gozdič, kjer so našli različnih cvetic, iz katerih sta dečka spletla materi lep šopek.

Zdaj so korakali nizdol proti Dravi. Morali so, hoteč priti v Rožek, črez lesen most, za kar so plačali mostovino. Lastnik mosta jo je zahteval od vsakega mimo gredečega, ker je bil sam zgradil most in je moral tudi skrbeti za to, da most ohrani v dobrem stanju.

Radivoj in Savo sta se čudila širokosti reke, a tudi njeni deročnosti. Milutin ju je poučil, da prinaša Drava veliko vodovja s Tirolskega, kjer izvira na Toblaškem vrhu ter ima mogočna dotoka Belo in Zilo.

Iz Rožka so si šli ogledat grad Rožek. Odtod so uživali prekrasen razgled po Rožni dolini. Tako namreč imenujejo tisti del Dravske doline.

»Jaz sem pošteno truden in lačen,« pravi Radivoj, in tudi Savo je svetoval, da bi šli v gostilnico, kjer bi kaj jedli in se odpočili.

»Jaz vama pa predlagam,« odgovori Milutin, »da si v kaki kmetiški hiši kupimo skledo kislega mleka. Kislo mleko hladi in tudi nasiti človeka.«

»Dobro, dobro!« zakličeta dečka, in takoj se napravijo vsi trije do bližnje kmetije, kjer povedó, kaj bi radi.

Prijazna kmetica jim odkaže prostor za mizo, ki je bila sestavljena iz samih brezovih debelc. Tudi sedeži so kazali belo skorjo tega drevesa, ki ga skoro povsod najdeš v tamošnjih gozdih. Kmalu prinese kmetica veliko prsteno skledo in žlice iz kositra, ki sicer niso bile bogve kako svetle, a tako ostre, da jih je bilo treba le previdno prinašati k ustom.

Kruh pa je bil izboren, čisto ržen kruh, ki je imel čvrst in dober duh.

Ker je bilo mleko prineseno naravnost iz mrzle kleti, so morali naši potniki malo počakati, zakaj bili so precej vroči. Ko so se naposled ohladili, so se lotili mleka, iz-

praznivši v kratkem času veliko skledo. Seveda so tudi prav pridno prigrizovali rženjak.

»Ah, kako to diši! Kako je to dobro, bolje kakor najboljša jedila doma!«

»Že prav, že prav; toda zdaj je treba čvrsto stopiti, drugače bo mama huda doma, ker izostajamo tako dolgo!«

Milutin je nalašč izrekel to svarilo, zakaj spoznal je, da bi bila dečka rada naročila še eno skledo mleka. Zatorej je poklical kmetico ter jo vprašal po računu. Račun je znašal bornih 20 krajcarjev.

»No!« je dejal Radivoj, »toliko je pač vredno kosilce. Sedaj počakam lahko še precej časa, da se v meni zopet pojavi slast!«

»Jaz tudi,« приметne Savo ter vzame šopek.

»Na noge!« veli Milutin. »Odidimo! Z Bogom, mati!«

To rekši, vsi trije odrinejo proti domu. Doma jih je res čakal ukor, ker se niso vrnili o pravem času. Toda lepe cvetice, posebno pa veselost obeh dečkov so

kmalu potolažile mater. Z veseljem je poslušala, kako lep izlet so naredili. Tudi je bila zadovoljna, da so jedli kislo mleko, kar jim je gotovo bolj koristilo, nego da so pili pivo, ki vselej ni dobro in dela človeka lenega in zaspanega.

»Hvala vam, gospod Oblokar, da ste odvedli dečka v lepo Rožno dolino! Že davno sem želela, da bi jo otroka spoznala.«

»Prihodnjič pa pojdemo z vami tja, mati!« zakliče Radivoj. »Potem se napotimo k isti kmetici in si naročimo kar cel škaf kislega mleka!«

»Da, da!« pritrди Savo ter ploskne z rokami. »In v mleko si nadrobimo cel hlebec rženega kruha!«

Radivoj pokaže zdaj očetu svojo knjigo z raznimi obriski. »Glejte, oče, to je grad Rožek, tu je Drava in tukaj zadaj so Karavanke!«

»Bravo¹⁾! To se ti je dobro posrečilo. Ta list denem v okvir. Nam vsem bo v lep

¹⁾ Bravo = pravo, dobro!

spomin na lepe dni, ki smo jih prebili na Koroškem!«

Gospod Martinčič poljubi Radivoja ter zahvali s presrčnim pogledom tudi Milutina, ki je dečka privedel do tolike spretnosti, vzpodbudivši ga k risanju po naravi.

Tudi gospa Martinčičeva se je divila Rađivojevemu delu ter je obljubila, da sama naredi iz skorje okvir, pa ga okraši z lepimi cveticami, ki jih je nabral Savo.

Savu so žarele oči in videlo se mu je, da bi tudi on rad kaj pokazal. Toda deček je bil tak, da ga je bilo siliti, če je kdo hotel, da mu pokaže, kaj je naredil lepega.

Starši so dobro poznali to dečkovo lastnost, ki je morda izvirala iz prevelike skromnosti. Zatorej so mu prigovarjali, naj le pokaže, če ima kaj.

Obotavlja je poseže Savo v žep svoje suknje ter prinese na dan knjižico, ki je doslej še nihče ni videl pri njem.

Nekoliko časa prelistuje po nji, potem pa jame na zopetni opomin staršev čitati:

Spomin na lepi izlet v Rožno dolino.

Vrba, 18. julija 1878.

O, ti nedosežnolepa koroška dežela s svojimi večnimi gorami, jezери, z rekami in ljubkimi dolinami! Nepozabna mi ostaneš, dokler se bo moj duh še mogel spominjati! —

To je bila zopet vesela pot v družbi mojega brata in najinega ljubega učitelja Milutina! O, ta pot je bila polna najlepših vtiskov, da ne vem, kako bi jih opisal.

Že prva pot na visočino, s katere se raduješ pogleda na Karavanke, z njihovimi skalnatimi stožci, s strmimi prelominami in prodovinami! Kako je že to lepo! Kakor orjak se ti kaže Kepa, apnena piramida, ki jo čarobno razsvetljuje jutranja zarja! Kako lahke in proste se čutimo, potovaje po blagodišečem gozdu! Drevo in grm, mahova preproga in cvetičnati kraji: vse to nas razveseljuje s svojim ljubkim zelenjem. Z vej nam je zvenelo lepo ptičje petje, po cvetnih kobuljah so se zibali pisani metulji, in kjer

je solnce posevalo iznad drevesnih vršičev: tam se je drvil nebroj mušic! Ah, kako lepo je jutro v gozdu!

Mično je bilo tudi, ko smo stopali nizdolu k zelenoobrobljenemu bregu Drave. Komaj smo se premagovali: lahkonomi smo tekli po bregu navzdol, vriskaje in veselja razvneti zaradi prekrasne krajine, ki se je prostirala pred našimi očmi!

Kolikor daleč sega oko — povsod gozdi in trate, po katerih se vije kakor srebrn trak reka Drava!

Ah, gospod Milutin nama ve pripovedovati tako lepe reči o teh krajih iz preteklih časov! Pravil je nama o vojvodskem kmetu, ki je imel pravico postavljati kneze.

Kmet, ki je bil podedoval to pravico, je stal ali sedel na kamenu pod Krnsko goro blizu cerkve sv. Petra. Z eno roko je držal marogastega bika, z drugo pa enake barve kobilo.

Ko se je kmetu na kamenu približal vojvoda, odet v sivo irhasto obleko in s kme-

tiškimi črevlji na nogah, na palico naslonjen, vpraša kmet v slovenskem jeziku: »Kdo je ta, ki se mi približuje?«

»To je deželni knez!« je bil enoglasni odgovor.

Potem je kmet vprašal dalje: »Ali je pravičen sodnik, ki išče sreče domovini? Ali je prijatelj in zaščitnik prave vere?«

»Je in bo vselej!« odgovori ljudstvo, ki je stalo okolo kmeta. Nato nadaljuje kmet: »Po kateri pravici me more pregnati s sedeža?«

Nato odgovori knez sam: »Dobiš šestdeset beličev, marogastega bika, kobilo in mojo obleko in prost boš ti in tvoja hiša vseh davkov.«

Zdaj kmet kneza lahko udari v lice, opominjaje ga, naj bo pravičen sodnik. Potem odstopi ter odvede živinčeti. Knez pa stopi na kamen, potegne meč, mahne z njim na vse štiri vetrove in glasno obljubi, da bo vsem sodnik po dolžnosti in po pravici.

Vojvoda Ernst Železni je bil zadnji, ki je na ta način dobil vojvodsko dostojanstvo na Koroškem 18. sušca 1414. l.

Tudi je nama pravil Milutin nekaj pripovedek, ki jih je več razširjenih po koroški deželi. Slikal nama je razmere v začetku tega stoletja, pravil o junaški brambi predilskega prelaza po stotniku Hecmanu ter naju končno seznanil z nekaterimi vznositimi črticami iz koroške zgodovine. Midva bi ga bila poslušala ves dan.

Pač najlepši vtisk smo imeli na gradu Rožku, ki se z njega lahko vidi vsa Rožna dolina.

Ta izlet smatram za najboljši, kar sem se jih kdaj udeležil. Vedno se bom navdušeno spominjal lepih uric, ki sem jih preživel v družbi brata Radivoja in učitelja Milutina v tem prelepem kraju! — —

Ko je bil Savo prebral te zapiske iz svojega dnevnika, se mu približa mati, ga poljubi na čelo in na lice ter ginjena izpregovori: »Lepo, dragi moj Savo! Ti li-

stiči ti bodo nekoč vir prekrasnih spominov. Le še nadalje zapisuj, kar doživiš, zakaj žalibog nam marsikaj izgine iz spomina, o čimer bi na starost radi in veseli razmišljali.«

Tudi oče je pohvalil Sava, da si je omislil dnevnik. Obljubil mu je, da mu kupi lepo vezano knjigo za tako spisovanje. Zakaj taki opisi so tem vrednejši, čim starejši so opisani dogodki.

Vkljub temu, da sta dečka bila izpila precej mleka in si privoščila tudi kruha, je jima vendar obed šel kaj v slast. Hvalila sta dobroto svežega zraka, brez katerega bi polagoma moral človek izgubiti telesno svojo krepost, najsi bi sicer skrbel za svoje zdravje.

Popoldne se je Milutin napotil v Poreče. Da si pridobi časa, se je peljal tja po železnici.

Janko je pazil, kdaj pride. Ko ga zagleda, mu steče naproti v divjem veselju, da ga prvi pozdravi.

»Bog vas živi!« zakliče že iz daleka ter zamahne s klobukom.

Milutin pospeši korake ter prime Janka, ki spleza kakor bi trenil nanj, ovivši se mu okolo vratu.

Janko je bil jako nežne rasti. Dasi mu je bilo že deset let, je bil vendar takorekoč lahek kakor pero. Milutin ga je lahko zadel na rame ter stopil tako na vrt.

»No, kakor se zdi, si z Milulinom že dober prijatelj?« se oglasi gospa pl. Likovičeva. »Le glej, da se ne naveliča tvoje razposajenosti. Milutin, veseli me, da ste držali besedo!«

Tudi gospod pl. Likovič je prišel zraven ter je srčno pozdravil Milutina.

»Janko vas je pričakoval že jako nestrpno. Govori vedno le o vas ter snuje tisočere načrte, kaj bi z vami vse započel.«

»No, Janko, povedi Milutina v njegovo sobo, da se tam uravna kakor mu je prav!«

Janko si ni dal dvakrat reči. Prijel je Milutina za roko ter ga vedel po ozkih stopnicah navzgor. Stopnice so bile po polževo zavite ter so navpično držale do stolpa,

ki je vilo delal tako, kakor da bi bila kak grad.

Vendar je bila v tem stolpu samo ena soba, ki se je iz nje odpiral velik razgled po vsi okolici.

Milutinova sobica je bila kaj svetla. Stene so bile zaodete s preprogami. V sobi je bil velik divan, omara, pisalna miza in navadna miza z dvema stoloma. Na oknu je bil postavljen daljnogled, a na steni je visela omara s knjižnico.

»Kako !« zakliče Milutin, »ta rajskolepa sobica naj bi bila namenjena zame ?«

»Da, Milutin ! Upamo, da jo boste prav pridno rabili in da se boste čutili v nji prav domačega.« Te besede je govoril gospod pl. Likovič za njim ter se radoval, da je bil Milutin veselo presenečen.

»No, zdaj si pa oglejte svojo sobico natančneje ter nam povejte, če smo morda kaj pozabili.«

»Ah, velecenjeni gospod Likovič,« odgovori Milutin, stopivši k oknu ter ozrši se

v prekrasno krajino. »Meni se zdi, kakor da sem princ iz Tisoč in ene noči, princ, ki je bil dolgo časa začaran ter hipoma obkrožen od sijaja in bogastva!«

Gospod pl. Likovič se je smejal: »No, do take krasote pa manjka še dosti, dragi moj Milutin! Vendar me veseli, če ste zadovoljni z našimi napravami.«

»Ah, res, tukaj je lepo; samo tega ne vem, kako zaslužim toliko naklonjenosti!«

»To pustite, Milutin! Vi ste zdaj naš in naš ostanete, kakor upam, dokler si ne ustanovite svojega gnezda. Na Dunaju bom lahko bolj skrbel, da boste imeli vse priležno; tukaj se morate zadovoljiti s tem majhnim prostorom, ker nimamo drugega praznega.«

»Gospod pl. Likovič!« vsklikne Milutin, preveselo iznenaden. »Kako naj vas zahvalim za vse to? Res ne vem, če zaslužim toliko milosti!«

»Že prav! Pa dobro se imejte pri nas!«

Milutin je moral zdaj z Likovičevimi južinati, potem pa brž zasedi Merkurja ter jezdi z Jankom na izprehod.

Milutin je sedel na konju kakor da bi bil ulit; umel je dobro poslovati z vajeti.

Zdaj mu je prav prišlo, da je pred leti v hiši nekega tovariša imel priliko, časih jezdi na izprehod.

Janko je tudi trdno sedel na svojem konjičku. Nestrpno je čakal, da Milutinu pokaže svoje jezdarstvo.

Oba jezdeca odrineta, a prej je Janko moral obljubiti, da ne bo uganjal nikakih bravúr ali izvrščin.

Juhejsa! Odjezdita v kratkem diru ob jezeru po cesti v Lind.

Zdaj prideta v gozdno senco, zdaj zopet jezdit čez kako reber; povsod lep razgled na jezero in na visoko gorovje. Milutin se je počutil jako dobro ter je Merkurju pustil hoditi na različne načine. Plemenita žival je slušala, da je Milutin le malce pri-

tisnil z bedrom, in nastopala je tako gotovo, kakor kakšen tovorni konj v hribih.

Pa tudi Jankov konjiček Aeol se je dobro držal. Ni se izpotikal in je nosil svojega jezdeca tako gotovo kakor da bi vedel, kako dragoceno življenje so mu zapupali.

Milutin ni pustil iz oči svojega varovanca. Pripravljen je bil vsak hip priteči mu na pomoč, če bi zapazil kako nevarnost.

Toda izprehod se je izvršil brez najmanjše nesreče. Ko sta se po dveh urah zopet vrnila domov, sta ju pl. Likovič in njegova gospa pozdravila s srčnim veseljem.

Zdaj je Milutin šele spoznal, da je moral za njima v neki oddaljenosti jezdit konjski hlapec, ker je prišel nekaj kesneje od njiju domov ter je polglasno poročal gospodu pl. Likoviču, da je Milutin res dober jezdec, ki je tudi zmerom pazil na Janka.

»Nisem vam hotel kaliti veselja,« je dejal pl. Likovič, obrnivši se k Milutinu. »Dal sem vas opazovati, ker nisem mogel

vedeti, ali ste na konju tako gotovi, da bi lahko Janku priskočili na pomoč, če bi njegov konj napačno stopil ali se oplašil. Odlej vas brez strahu lahko pustim, da sami jezdite z Jankom, ker vem, da je deček pri vas v gotovem varstvu.

Toda zdaj vas prosim, da odidete v svojo sobo; tam morate izvršiti neko naročilo.«

Milutin je slušal, ne da bi vedel ali vprašal, kaj bi imel naročiti.

Stopivši v sobo najde v nji moža, ki ga prijazno pozdravi in se mu predstavi kot krojaški mojster. Rekel je, da mu je gospod pl. Likovič naročil, da vzame gospodu Oblokarju mero za jezdno obleko.

Milutin nanovo ostrmi; toda mero si vendar da vzeti ter krojaču naroči, naj mu obleko naredi kolikor možno preprosto. Krojač ga zagotovi, da se potrudi ustreči mu ter odide, obljubivši, da prinese obleko najdlje v treh dneh.

Milutin se napoti zopet na vrt. »Gospod pl. Likovič,« je dejal. »Meni se zdi, da bo moja misel o princu le resnična. Samo bojim se, da ne bi bil vržen kakega dne iz svojih sedanjih nebes.«

»No, moj ljubi princ,« odgovori pl. Likovič šaljivo, »le v božjem strahu uživajte vso to srečo, ki pa bo trajala toliko časa, kolikor dolgo boste hoteli vi sami!«

Presrčna govorica, kakršne se je posluževal gospod pl. Likovič, je Milutinu jako ugajala. Moral je imeti nekaj posebno prikupnega na sebi, da so ga Likovičevi imeli tako radi, obsipajoč ga z dobrotami. Res je, da je bil rešil življenje sinu; a pomisliti je tudi, da so bili Likoviči visokega stanu in silno bogati. Zato so Milutina obhajala čuvstva srčne hvaležnosti do teh izvrstnih ljudi.

Milutin je imel nenavadno prikupljiv glas. Njegov glas je bil podoben muziki, njegove oči so gledale okrito in resnično, tako da je vsakdo moral dobiti zaupanje vanj. Od-

toč je prihajalo, da si je pridobival prijateljev, kamorkoli je prišel. Vse služabništvo bankirjevo ni videlo v Milutinu vsiljenca; rado mu je postrezalo, ker je bil prijazen tudi z njimi, in vsi so le dobro govorili o njem.

Gospod in gospa Likovič pa sta si čestitala, da sta našla v Milutinu tako izbornega družabnika.

Gospa pl. Likovičeva je ta večer povedla Milutina h klavirju ter je prijazno dejala: »Včeraj smo vas slišali peti, gospod Milutin. Ali bi nam ne hoteli danes zapeti kake pesmi?«

Seveda ni mogel Milutin odreči. »Prav rad,« odgovori, »samo če ne boste, milostna gospa, razočarani, ker imam primeroma malo šole!«

»Najsi! Poizkusiti vendar moramo! Nam je vaš glas včeraj izredno ugajal!«

Gospa pl. Likovičeva sede h klavirju ter spretno zasvira predigro. Vpletala je v igro več napevov, izmed katerih so bili nekateri znani tudi Milutinu. Ob tem je gospa opazovala Milutinov obraz ter uvaževala glase,

s katerimi se je nehotoma pojavljal pri tej ali oni melodiji. Brez kakega naznanila začne zdaj gospa Vilharjevo pesem »P o j e z e r u.«

Milutin prične peti sam ob sebi. Pel je jako navdušeno in spretno.

S pravo pobožnostjo sta poslušala gospod Likovič in sin prekrasno Milutinovo petje. Njiju pogledi so razodevali, da sta globoko ganjena.

»Lepa naša domovina!« zakliče gospa Likovičeva ter zaigra to pesem, in Milutin prične peti ob spremljavi na klavirju lepo skladbo. Pel pa jo je s tolikim čuvstvom in ognjem, da so Likovičevi kar strmeli.

Gospa pl. Likovičeva vstane izza klavirja ter poda Milutinu roko.

»Marsikatero lepo uro nam še napravite s svojim petjem, Milutin! Če tako radi pojete kakor pojete izvrstno, potem bova še večkrat skupno muzicirala. Potruditi se hočem, da bom dobro spremljala vaše lepo petje na klavirju, da pride vaša pesem še bolj do veljave!«

Tudi gospod pl. Likovič pristopi zdaj k Milutinu ter pravi občutno: »Vašo lepo petje je obudilo v meni čuvstva, ki jih izražajo dotične pesmi. Hvala vam!«

Janko prime Milutina za roko ter reče vidno ginjen: »Milutin, vi požete tako lepo, da bi vas vedno poslušal!«

Milutin se je čutil vsega blaženega. Bil je vesel, da lahko ustreza svojim dobrotnikom, ki jim je itak bil dolžan veliko hvaležnosti!

X.

Zopet na Dunaju.

Lepi dnevi ob vrbskem jezeru so potekli Milutinu le prehitro. Svoj čas je vestno delil med Martinčičeve in Likovičeve in je imel to zadoščenje, da sta ga obe rodovini spoštovali in ljubili. Prevezel je tudi pouk pri Janku. Janko se je pri prejšnjem domačem učitelju učil le z nevoljo. Pri Milutinu pa se je zanimal za vse, kar mu je Milutin predaval o različnih vednostnih panogah. Zato je Janko tudi kmalu vrlo napredoval.

Milutin je iz sočutja prosil Likovičeve za prejšnjega odslovljenega domačega učitelja gospoda Kopitarja. Toda gospod in gospa Likovič sta mu kratkomalo povedala, da ne bi na nikak način izročila več svojega otroka Kopitarju v odgojo.

»Ta človek,« je dejal gospoda Likovič, »dasi poln talenta in v marsikaterem oziru dobro poučen, pije iz navade. Žalostna sva morala opazovati, da počasi, a neprestano pada. Izprva je le časih pil, kesneje pa skoro nikoli ni bil prav trezen. Opazila sva, da je imel zmerom pri sebi stekleničico likerja, iz katere je pil, ko je mislil, da ga nihče ne vidi. Videla sva tudi, da je ves svoj svobodni čas zapravljajal po gostilnicah, a ne le to : tudi najinega otroka je puščal brez varstva, da je le služil svoji strasti. Gospod Kopitar je izgubljen človek ! To mi lahko verujete ! Sicer sem mu dal odpravnino, ki ga bo za dlje časa varovala pomanjkanja. Njegova stvar je torej, da si poišče druge službe. A kakor sem slišal, se ne briga za

nobeno drugo službo, ampak zapravlja čas in denar po gostilnicah ter se vdaja tudi igri.«

Milutin je molčal. Spomnil se je svojega nekdanjega prijatelja K o v a č a, ki ga je takisto bilo pijančevanje pripravilo v nesrečo. Kar stresel se je, če je pomislil, da morda na Dunaju zopet sreča nesrečnika.

Milutinovi stanovitnosti se je bilo posrečilo, da je zatrl željo po upijanljivih pijačah. Dasi mu je bila v hiši Likovičevi na razpolago najboljša kapljica, je Milutin pil le prav malo vina in še tega, namešanega z vodo. Zato sta ga pa gospod Likovič in njegova gospa še bolj spoštovala.

Nekega dne je Likovič omenil Milutinu: »Vesel opazujem, da le prav malo pijete. To je dobro za vas, a vaš zgled vpliva blagodejno tudi na Janka, da se ne vda nezmernosti. Nabolj nevarno za imetje je dandanašnja navada, da ne le ob vseh prilikah pijejo opojnih pijač, ampak da si marsikateri človek šteje v ponos, dokazati, koliko

ga nese. Odtod dandanes toliko živčnih bolezni. Že mladina nosi v sebi kal propada.

Prosim vas, da o vsaki priliki poučite mojega Janka o pogubonosnem običajnem uživanju opojnih pijač, potem boste zanj pravi blagoslov božji.«

»V tem oziru se lahke zanašate name, gospod pl. Likovič,« odgovori Milutin; »zakaj jaz sem sam na sebi izkusil, kako slabo vpliva alkohol na človeka. Zahvaliti imam dobrega moža, da uživam danes zaupanje in blagonaklonjenost svojih dobrotnikov. Seveda mu bom vedno hvaležen, da me je spravil zopet na pravo pot. A bil sem že jako blizu, da bi postal žrtev hudobca — alkohola!«

Dan odhodu se je bližal.

Nekega dne napelje bankir pogovor na bivanje na Dunaju.

»Vi boste torej živeli v moji hiši; kaj neda, Milutin?« povpraša gospod Likovič.

»Če smem biti tako neskromen ter uporabiti vašo dobroto, potem se z veseljem preselim k vam!« odgovori Milutin.

»Torej velja! Živeli boste kakor tukaj v naši hiši. Učili boste Janka, pa tudi pri Martinčičevih boste lahko nadaljevali pouk, če boste hoteli. V ostalem ste gospodar svojega časa in lahko obiskujete predavanja na tehniki. Ker imate le malo potreb, boste izhajali z denarjem, ki sem vam ga namenil mesečno. Kar boste denarja potrebovali za študije, recimo za knjige in drugo, plačam vse jaz; a naložiti hočem vrhutega za vas tudi vsoto, ki vam kesneje omogoči, da postanete samostalni.«

Milutin je bil kakor omamljen ob toliki dobroti gospoda pl. Likoviča ter je vesel gledal v bodočnost.

O tem, da so bile Milutinove potrebe majhne, je menil pl. Likovič popolnoma prav. Milutin je večino denarja, ki ga je dobival od bankirja, rabil v to, da je kupoval svojcem doma, kar so potrebovali; zakaj zvedel je bil, da so njegovi starši denar, ki jim ga je pošiljal, nalagali zanj v hranilnici. Naprosil je bil stica Koširja, da je kupoval in

izročal njegovim staršem stvari za hišno potrebo. Drugače Milutin ni mogel podpirati svojih staršev. Za svojo sestro pa je sam kupaval razno obleko in druge reči, tako da je Jelica imela vsega dosti. Kar je sama zaslužila denarja, to je vse devala na stran.

»Če ste bili doslej srečni, meni kaj dobrega storiti, privoščite tudi meni veselje, da vam kaj naklonim, ne da bi mi zato treba pritrgavati si od ust. Jaz živim tu v izobilju, in žalilo bi me, če bi vedel, da si morate vi doma česa odrekati. Za mojo bodočnost je skrbljeno, in vi morate dneve svojega življenja preživeti brez skrbi. Le na tak način se vas morem spominjati z mirnim srcem.«

Tako je pisal Milutin staršem domov. Zares, take besede so bile kakor nebeška rosa za srca dobrih ljudi. Oblokarjevi so bili itak srečni, da se je sinu tako dobro godilo. Z Milutinovo podporo so lahko živeli prav prijetno. Najbolj pa jih je osrečevala misel, da bodo z dragim Milutinom mogli v kratkem prebiti nekaj dni na Dunaju.

XI.

Novo življenje, novo delo.

Gospod Ivan pl. Likovič je imel na Dunaju palačo na enem najbolj obljudenih krajev dunajskih.

Palača je bila opremljena z največjo razkošnostjo, ki si jo lahko misliš. V nji si dobil vse, kar je potrebno za zdravo, človeški prirodi primerno življenje. Velike, svetle spalnice, kopalnice, pogled v zeleno prirodo, izkratka: Ivan pl. Likovič je znal živeti ter cenil visoko vrednost zdravja.

Milutin je dobil sobo poleg Jankove sobe, vrhutega še zložno učno sobo, kjer je lahko delal nemoten.

Gospod pl. Likovič je bil v vsakem oziru mož-beseda. Skrbel je za vse potrebe Milutinove, plačeval zanj učnino ter neprošen naročil glasbenika, ki mu je bila dana naloga, da še bolj izobrazi Milutinov lepi glas.

Milutin je imel svojega konja v hlevu ter je užival vso udobnost, ki si jo je privoščevala bankirjeva obitelj.

Obiskoval je z Likovičevimi opero, dvorno gledališče in je dobival večkrat vstopnice h koncertom, kar je jako vplivalo na njegovo omiko. V družbi z bankirjevimi je smel obiskovati najimenitnejše kroge, rodovine in družbe ter so ga ob slovesnostih, ki jih je prirejal pl. Likovič v svoji hiši, šteli za člana v družini. Vsi, ki so prihajali v Likovičevo hišo, so ravnali z njim tem dobrohotneje, ker se Milutin ni nikomur vsiljeval in se je sploh vedel jako ponižno in prijazno. S svojim lepim petjem se je prikupil vsakemu in večkrat so ga razni gospodje vabili v posete. Večinoma je odklanjal taka vabila, češ, da ima mnogo dela spričo svojih študij.

Večkrat in rad je Milutin obiskoval svojega prijatelja Radičá. Imel je tudi priliko, da je časih izpregovoril dobro besedo, na merodajnem mestu Radiču v prilog, zaradi

česar so Radičeve zasluge bolj uvaževali, in je mož tudi bil povišan v službi.

To je bilo Milutinu v veliko zadoščenje, ker je s tem Radiču lahko povrnil dobroto, ki mu jo je bil vrli mož nekdam storil toli plemenito in požrtvovalno.

Toda kakor v življenju ni neskajene sreče, tako je tudi Milutin moral še nekaj bridkega doživeti.

XII.

Na poti pregrehe.

Milutin je večkrat poizvedoval po Kovaču, ker se je bil namenil, da nesrečnika reši, če bo količkaj možno. Toda doslej ni mogel doznati, kje biva Kovač, najsi je povprašal po njem celo pri policiji.

Svoj čas so ga bili izpustili, ko je Radič umaknil svojo tožbo proti njemu spričo motenja hišnega miru. Od tedaj je Kovač izgubil, da nihče ni vedel — kam.

Nekega dne je Milutin jezdil na izprehod v okolico dunajsko. Veselil se je svežega dišečega jutranjega zraka, ki je vel z gor Dunajskega lesa. Milutin je srkal s krepkimi duški nenavadni gorski zrak vase ter je svojega konja izpodbujal k hitrejši hoji, da bi se prav daleč od mestne soparice v svobodni božji prirodi vdajal različnim mislim.

Ostavil je cesto ter je jezdil po ozkem kolovozniku med vinskimi goricami in med travniki.

Pri nekem preduhu¹⁾ se splaši konj. Milutin se prestrašen zbudi iz svojih misli ter pogleda, kaj je temu vzrok. Zdaj zagleda razstrganega človeka, ki počasi vstane ter pobere debelo palico, ki je ležala v travi. Bil je to mlad človek propadlega lica. Zmršena brada mu je obkrožala obraz, ki je v svojih črtah kazal sledove razuzdanega življenja; mož ni zbujal veliko zaupanja.

Stopivši bliže, poprosi Milutina milodara. Milutina se lotita gnus in sočutje,

¹⁾ Preduh = prostor med visokimi skalami.

spusti vajeti ter seže v žep svojih hlač, kjer je navadno imel mošnjo z denarjem.

Na ta hip je čakal vlačugar. Bliskoma priskoči ter s palico zamahne proti Milutini glavi. Nedvomno bi bil zadel Milutina, in slabo bi se mu bilo godilo. Toda konj se je splašil zaradi kretanja potnega zasednika ter skočil na stran; tako je udarec zgrešil svojo namero.

Milutin prisili konja, da obstane; vzravna se na sedlu ter udari napadnika z obrnjenim bičem, da se je zgrudil, zavpivši velike bolečine.

Milutin skoči s konja, odvzame na tleh ležečemu lopovu palico ter jo vrže daleč od sebe. —

Previdno se nagne črez ranjenca, ki je imel krvavo progo po vsem obrazu.

Milutinu se je napadnik smilil; toda on se je le branil v sili, ni torej čutil kesanja. Vendar pa ni hotel pustiti razbojnika brez pomoči; hotel mu je pomagati.

V tem odpre vlačugar oči ter pogleda Milutina. Groza se je zrcalila na njegovem obrazu in hotel je obrniti obraz vstran.

Pa tudi Milutin se prestrašen zgane. Grozan klic se izvije iz njegovih prsi in zdajci vstane z obrazom, kakor bi bil gledal v peklenško mlakužo.

»Kovač!« zakliče, tresoč se groze.

Lopov pa se je valjal na tleh ter škripal z zobmi.

»Ti si — Milutin!« pošepečejo naposled njegove blede ustnice.

»Da, jaz sem!« odgovori Milutin, »in ves v grozi vidim, kako daleč je prišlo s tabo!«

Zdaj je Milutin šele opazil, kako je bila zdelala strast Kovača. Nekdaj močni mladenič je bil zdaj slaboten in silno suh. Lica so mu bila upadla, a oči osteklenele. Ne-prirodna rdečica se mu je širila po nosu in po licih.

Roke so se mu tresle in v zmršenih laseh so se pokazovali že celi šopi sivih las.

»Za Boga!« zakliče Milutin, nevoljno zroč na to podobo greha. »Kovač, ali ni več iskrice boljšega čuvstva v tebi, da nalik zveri napadaš svojega bližnjega, hoteč mu vzeti njegovo imetje?«

Kovač je molčal.

»Ali si izgubil že vso vero v Boga; ali si izgubil že vso človeško čast in ali nimaš več nikakega hrepenenja po sočutju in po ljubezni?«

Kovač je vzdihnil ter obrnil obraz na drugo stran.

Zdaj pa stopi Milutin tik pred njega ter se nagne k njemu.

»Izpametuj se, Kovač, ter se poboljšaj! Tukaj imaš, česar si me hotel oropati. Vzemi, kar imam denarja pri sebi! Pojdi zopet med ljudi in uči se dela! Delo, to je edino sredstvo, da zopet — vstaneš! Delo in ljubezen do Boga, ta dva činitelja te zopet umirita, če se odpoveš žganju in se vrneš k prirodi!«

Kovač je željno segel po mošnji, ki mu jo je ponujal Milutin.

»Poizkušati hočem,« je rekel zamolklo. »Ali mi boš še dalje pomagal, če to porabim?« je vprašal, pazeč na njegov odgovor. —

»Da! Vse hočem storiti, kar morem, da te poboljšam. Toda le ne misli tega, da bom podpiral tvojo lahkomiselnost, če se uverim, da v nemar puščaš moje opomine!«

»Kje te bom pa zopet videl?« vpraša Kovač, ki se je na tistem nadejal, kako bo izkoriščal Milutinovo dobrosrčnost.

»Prihodnjo nedeljo te počakam točno ob enajsti uri zjutraj v cerkvi sv. Štefana. Lahko mi potem naznaniš za cerkvenim stebrom, česa si se lotil v svoje poboljšanje.«

»Dobro,« pravi Kovač, »pridem, toda prinesi mi denarja, da si lahko kupim obleke, zakaj v tej obleki me nihče ne sprejme v službo.«

»Bodi prepričan, da storim svoje. Zdaj pa ne morem dlje časa tu ostati. Vzemi si k srcu moj opomin in utrdi v sebi sklep, da se poboljšaš!«

Milutin zasede konja ter odjezdi hitro domov. Njegova veselost se je bila umaknila najresnejšim mislim, zakaj po pravici je dvomil, da se Kovač poboljša.

Kovačevo bodočnost si je slikal v najbolj črnih barvah.

XIII.

Nikake rešitve!

V Kovačevih prsih še ni bil zamrl vsak čut do dobrega. Znanje, ki si ga je bil pridobil, mu je kazalo kakor zrcalo, kako daleč je zašel od poti poštenosti in časti.

Domislil se je, kako je še pred nedolгим časom počival na materinih prsih, kako mu je dobra mati vdova govorila o nadah, ki si jih je obujala glede njega za bodočnost.

»Vinko«, mu je dejala tako milo, kakor more govoriti le mati. »Vinko, trojnega se drži v vsem življenju svojem, in to je :

Zaupanja v Boga, dela in prirodi primer-
nega počitka! To dela človeka vrlega in
zadovoljnega. Če ti manjka veselja, da bi
uporabljal svoje moči, da bi premikal svoje
ude, čvrsto korakaje preko trat in gozdov:
potem bodi gotov, da si bolan ali da se
nahajaš na poti pregrehe. Človek, čigar srce
ni sprejemljivo za krasoto obkrožujoče ga
prirode; človek, ki ostane hladen ob blago-
vonjavem gozdu, ob ljubkem petju ptičev,
ob krasoti zahajajočega solnca, ob pogledu
na zvezdnato nebo: tak človek je izpriden.
Tak človek ne mara ne za Boga, ne za člo-
veško čast!«

Ah, takrat je Kovač poslušal besede
materine in obljubil ji je bil, da stori, kar je
v neizmerni ljubezni zahtevala od njega!
Živel je tudi zvesto po tem zlatem nauku,
dokler je bil angel varuh pri njem. Ko so
njegovo mater nesli na tiho pokopališče, ko
se je čutil tako silno zapuščenega, tedaj je
sklenil, živeti v duhu blage in vrle pokoj-
nice, sklenil, da postane dober človek!

A prišlo je drugače!

Neki sorodnik je vzel siroto k sebi ter skrbel zanjo, seveda skrbel po svoje. Malo je osirotelega dečka priganjal k učenju, ker sam ni bil izučen in ni imel smisla za znanost, ki osrečuje tiste, ki jo razumejo in cenijo. Temu možu, ki je bil sicer v svojem poslu izvrsten in sploh v življenju ročen in priden, so se zdeli prav za malo umotvori velikih pesnikov, skladbe imenitnih skladateljev, izumi preiskovalcev; izkratka: Vse lepo in vzvišeno, kar dviga dušo, se mu je zdelo nično! Zanj je bil kozarec vina najboljše, kar more imeti človek. In žalibog je pil vpričo Vinka vsak večer in je tudi dečku pridno ponujal pijače. —

Tako se je bil deček sčasoma privadil pijači in zdelo se mu je prijetno, če je bil zaradi pijače omamljen. Učenje je zanemarjal; šolal se je nadalje le zaraditega, ker je to zahteval njegov varuh zavoljo želje Vinkove matere, ki je bila sina namenila za

inženirja. Žal, da varuh Vinkov ni mogel tako paziti na otroka, ker je bil kot trgovec po opravkih skoro vedno z doma.

Strijc Brvár, pri katerem je bil Vinko na hrani in stanovanju, ni jemal varuhove želje tako natančno ter ni Vinka nikdar priganjal k učenju. Vesel je pa bil, da ga je Vinko posnemal v pitju in je često pozno v noč z njim ostajal pri steklenici.

Vinko je lahko vrček držal z enim prstom in ga izpraznil v enem dušku. Znal je staro pipo napolniti in izkaditi, poznal je dobroto različnih vin in žganja. Izkratka: bil je pravi pivski tovariš svojega sorodnika in bi bil rad kakor ta opustil umetelnost in vedo. Toda proti izrečnemu ukazu varuhovemu ni bilo ugovora, in Vinko se je bil sčasoma, seveda po mnogih mukah, dokopal do visokošolca.

Zdaj sicer ni mogel več nanj vplivati njegov rednik in bi bil lahko postal dober dijak, da je imel kaj dobre volje. Toda zašel je v družbo nekaterih razuzdanih to-

varišev. Tu je našel priliko, vdajati se svoji želji po pijači. In tako se je zgodilo, da je ob vseh opominih svojega varuha postal požrešnik in postopač.

Ko ga je varuh ostavil, se je popolnoma vdal svojim strastem ter pri pijači in igri presedel leta in leta.

Vse njegovo prejšnje življenje mu je sedaj plavalo pred očmi.

Zdelo se je, kakor da bi delal sklep poboljšanja.

O, da je poslušal glas svoje vesti! V spomin si je poklical marsikak lep nauk, ki ga je bil slišal od svojih učiteljev, n. pr.: »Spoštovanje in ljubezen našega bližnjega je poizkusni kamen za pravičnost naših dejanj.«

Kovač si je moral priznati, da ni vedel za nikogar, ki bi mu bil vdan; nasprotno: Vsakdo se ga je ogibal in povsod je zbujal le strah in gnus.

»Ah, kaj mi je do ljubezni ljudi! Da sem bogat in imeniten, tedaj bi podkupljivi ljudje kar drli k meni; laskali bi se mi in

na meni našli vse dobro in lepo. Tako pa mi povsod kažejo vrata, kjerkoli potrkam, proseč pomoči. Proč z vami, neumne misli! Človek je kakor žival, ustvarjen za to, da se prehrani; ako mi torej ne dadó prostovoljno, česar potrebujem za življenje, potem si moram vzeti sam, kjer dobim. Pa pravijo: Delaj, delaj! No, jaz bi že rad kaj započel, pa odirati se ne dam kakor tovorna živina! Pokaj pa sem toliko let trgal hlače na šolskih klopeh? Bilo bi že, če bi mi kdo dal primerno službo. Morebiti pa naj hodim v dnino za beraško plačo in naj prenašam muhe kakega predstojnika, ki mi glede znanja ni niti do pasa?

Toda naposled je do tega še časa dovolj. Glavna reč je zdaj ta, da si omislim dostojno obleko, da lahko grem med ljudi.«

Zdajci se spomni svoje rane.

»Pasja noga! Ta Milutin pa me je nemara dobro zaznamenoval. Moram pogledati svoj obraz, preden si upam v mesto!«

Kovač je šel, vedno previdno se oziraje, skozi preduh, preko poljske meje dalje v hosto, kjer je bil studenec.

Kmalu je bil pri studencu. Tu se nagne črez skalino, kjer se je zbirala voda, da je potem tekla v dolino. Dasi nejasno, je vendar videl svoj obraz v vodi ter opazil progo na njem.

»O, presneta reč! Tak se pa vendar ne smem pokazati med ljudi!«

Zdaj potegne iz žepa ruto ter si jo ogleda.

»Te ne smem vzeti, ker vsak bi sodil, da izmed nas eden nima tako fine robe.«

Vzame drugo ruto. »Ta bo dobra,« deje pomirjen. »Če si to obvežem, bo vsak sklepal, da me boli zob!«

Kovač si obveže ruto preko proge ter jo zavozla nad glavo.

Potem otrese prah z obleke, se počeeše, si pogladi brado ter klobuk porine nizko na čelo.

»No, sedaj pa lahko poizkusim!«

Kovač je hitel do bližnjih hiš, da si tam kupi živil. Denar, ki ga je bil dobil od Milutina, je zadoščal, da bi mu ne bilo treba trpeti pomanjkanja nekaj časa. Že je hotel vstopiti pri nekem krušnarju, ko zagleda v bližini prodajalnico. »Žganjarna« — tako je z velikimi črkami bilo zapisano na kazalu, a nad napisom je bila narisana še zlata majolika.

Kovač je premišljal.

»E, Kovač, le vstopi, le!« je dejal sam sebi. »Najprej oživiš svoje duhove življenja in si omamiš bolečine, ki ti jih provzročuje ta preklicani ocvirek na tvojem obrazu!«

Stopil je torej v žganjarno, iz katere ga ni bilo tako hitro nazaj.

Ko je naposled negotovih korakov zapuščal žganjarno, je bil njegov pogled čudno top, njegov obraz zabuhel; Kovač je bil podoben bolj razdraženi živali nego nravnemu človeku.

Čutil se je, kakor bi ga bil kdo pretepel. Šel je za bližnjo hišo, kjer je zagledal kolarnico.

Brez pomisleka leže v njeno temno ozadje ter kmalu trdno zaspi.

Tako je dolgo ležal v kljub hladu, ki je bil nastal. Zdajci čuti hudo bolečino ob kolku. Hlapec ga je brcnil in zbudil.

»Glej, da se mi izgubiš, klada pijana!«

Kovač vstane ter mrmraje odide.

Ker se je že mračilo, se napoti v gostilnico, kjer so pili navadno le kočijaži in navadni delavci.

V gostilnici sede v kot ter zahteva liter piva.

»Tukaj je treba takoj plačati!« robato deje krčmar ter poškili na propalega človeka.

»Tudi prav!« odgovori Kovač nekako razžaljen ter vrže srebrn goldinar na mizo.

»Tako je prav,« se oglasi zopet krčmar, pogledavši na Kovačevo obleko. »Človek ne ve, s kom ima opraviti!«

»Potem pa glejte ljudem v obraz, ne pa na obleko.«

Krčmar se je moral nehote smehljati, čeprav ga je jezila drznost propalega človeka.

»No, vaš obraz že ne kaže kaj dobrega!« opomni krčmar, in nekateri gosti ob bližnjih mizah se zagrohočejo na glas.

Kovač, ki je veliko čašo piva izpil v enem dušku, jezno plane pokonci.

»Čemu se smejete!« zakriči. Smeh se ponovi, in eden gostov reče polglasno:

»Vedi ga Bog, a mož tako izgleda, kakor da ga je kdo pravkar izpregel od voza!«

»Jadni konjederec, ti!« zatuli Kovač, ki je v zasramovalcu spoznal onega hlapca, ki ga je bil prej zapodil iz kolarnice. »Sem li mar jaz tvoj konj?!«

Po tem vprašanju vstane ter se hoče zakaditi v hlapca. Toda krčmar ga ne baš rahlo potisne nazaj na stolico, rekoč: »Tukaj se ne bomo topli. Kdor ne mara miru, naj pa odide!«

Kovač je divje gledal okolo sebe, a spomnil se je še pravočasno, da mora biti miren, ako se noče iznova seznaniti s policijo, ki se mu je je bati iz več vzrokov.

Da bi se postavil pred gosti, sklene, da hoče precej denarja zapiti.

»Piva na mizo!« zakliče. »In če imate kaj poštenega jesti, glejte, da bom postrežen!«

»No, to se že lahko zgodi,« deje krčmar, »samo prosim: malce bolj uljudno!«

»Kakršna sekira, tako toporišče!« zamrmra Kovač.

Krčmar mu imenuje več jedi ter postavi pred njega drugo čašo piva.

Kovač izprazni tudi to čašo v enem dušku. To »mojstrsko delo« je napravilo na nekatere goste precej vtiska.

»Ta zna vleči!« opomni eden izmed njih.

»Bolje kakor moji konji,« pristavi voznik, »ki pijejo sicer le toliko časa, dokler so žejni.«

Kovač je hotel zopet vzrojiti. Toda izprevidel je, da ima zasramovalec smejalce na svoji strani. Krčmar prinese naročeno jed in obenem tretjo čašo piva.

Kovač je takrat izpil le nekoliko iz čaše ter jo je hotel postaviti na mizo.

»Aha!« so zaklicali nekateri gosti, »zdaj se mu pijača že upira!«

»Oho!« zavrne Kovač, in v njem se pojavi ponos kulér - študenta.

»Dva litra, kaj je to? Jaz ga izpijem več kakor vi vsi!«

»No, kajpada!« se mu je rogal kočijaž.

»To boste kmalu videli!« odgovori Kovač, izpraznivši čašo.

»Krčmar, štefan piva na mizo!«

Krčmar nezaupno pogleda gosta.

Ta ga je umel, vzame iz žepa mošnjo, ki jo je dobil od Milutina, vzame iz nje petak ter ga malovažno izroči krčmarju.

»Vzemite! Če ni zadosti, ne pridem še v zadrego!«

Krčmarju se vendar ni zdela stvar varna in je izrekel, da ne da več pijače.

Kovač je hotel zopet vzrojiti; ali zdaj se na vratih pokaže redar, ki pogleda po sobi.

Kovač takoj sede ter izkuša skriti svoj strah.

Krčmar ga pomenljivo pogleda ter gre redarju naproti.

Kovač mu je sledil z očmi. Redar zahteva kratkega poročila ter odide, ne da bi bil opazil Kovača.

Kovač je zdaj ložje dihal ter je hitro pojedel še ostanek svoje večerje. Potem je rekel, da ima še veliko opraviti ter zahteval račun.

Krčmar mu da ostanek iz petaka.

»Pa bi bili še redarja poučili, koliko si upate izpiti,« se mu je rogal voznik.

Kovač se je delal kakor da je preslišal to opombo. Odšel je, družbo nalahko pozdravivši. Odšel je pa naravnost v kolarnico, iz katere ga je bil zapodil hlapec.

Takrat si je tu poiskal kot, kjer bi ga človek ne mogel opaziti tako izlahka.

ln res je ostal tu pri miru ter spal do jutranjega svita. Šele tedaj se je zbudil zavoljo hlapca, ki je dva konja uprezal k vozu. Ves še zaspan je nevoljno kričal na konja, ki nista brž stopila tako, kakor je hotel on.

Hlapec zagradi bič, da ga bosta živali bolje razumeli, ter udari po njima.

Zdelo se je, da ga je to nekoliko razčulo. Vzel je vrv, ki jo je vrgel na voz ter šel iskat še vrečo za krmo.

Ker je pa ni mogel ugledati, je stopil proti kotu, kjer je Kovač, v strahu čepeč, pazil na vsako hlapčevo kretanje.

Kovač se ni zaman bal, da bi ga ne iztaknil hlapec; zakaj komaj ga ta ugleda, zagrmi nanj: »Aha, tukaj je že zopet tisti pritepenec. Čakaj, jaz ti že pokažem, da ne boš imel več veselja prihajati sem!«

Pri tem zavihti bič ter udari Kovača po nogah, da je poskočil ter zbežal, kakor da je kdo pse naščuval nanj.

Kovač ni nehal prej teči, dokler ni imel kolarnice daleč za sabo.

Udarec z bičem ga je bolel, da bi bil bolečine vpil; toda kje naj bi bil našel olajšave, ko daleč naokrog ni vedei za kraj, kjer bi se lahko pokazal?

»Moram dobiti drugo obleko!« je dejal sam sebi, »da potem najdem kako službo.«

Kolikor so ga mogle nesti noge, je tekel brez posebnega smotra dalje. In tako pride v kraje, kjer je bilo več prodajalnic za obleke.

Kovač je moral še dolgo čakati, da so odprli prodajalnice. Pri tem je bilo strašno dolgočasno, ker je moral zmerom gledati okolo sebe, ali morebiti ne zapazi kje kakega redarja, kar bi bilo zanj jako usodno.

Toda Kovač je imel srečo! Komaj so odprli prodajalnice, stopi v eno, v najneznatnejšo, ter po kratkem pozdravu zahteva obleke.

Prodajalec ni utegnil imeti o njem najboljšega mnenja, zakaj branil se je izprva prodati mu obleko.

Ker pa mu je bilo na tem, da kaj proda, in ker je bil Kovač prvi, ki se je oglasil ta dan pri njem, mu pokaže naposled nekaj oblek.

Kovač ni bil preveč izbirčen in se je odločil za obleko, ki mu je najbolje pristojala. Plačal je, ne da bi se preveč pogajal ter je prosil, da bi smel kupljeno obleko takoj obleči.

Prodajalec ga povede v sobico, kjer se Kovač takoj iznebi stare obleke ter obleče novo. Staro obleko zavije v papir. Noge so ga zaradi udarca z bičem jako bolele, a moral je bolečine pogoltniti, če ni hotel obuditi kake sumnje.

Poslužil se je zrcala, da se je v njem gledal in da si je zakril progo, kolikor se je bolje dalo.

Stopivši na ulico, se je zdaj vedel vse bolj sigurno. Na samotnem kraju se je iznebil svojega zvežnja in stopil v brivnico, kjer se je dal gladko obriti.

Zdaj je bil Kovač tak, da ga ni bilo več spoznati. In ker si je bil tega vsvesti, je šel v gostilnico, kjer si je privoščil prav pošten zajutrek.

A zdaj je bil z denarjem že precej na suhem. Do nedelje sta bila še dva dneva. Dotlej bi moral ali stradati ali pa —

Toda to ni skrbelo našega junaka. Nekaj časa je hodil po ulicah, potem je stopil v kavarno. Črez četrto ure pride zopet iz kavarne z elegantnim svršnikom in dežnikom. Hitro jo zavije v bližnje ulice ter kmalu izgine v bližnji prehodni hiši.

Kovač menda ni bil zadovoljen s svršnikom in dežnikom; zakaj kmalu potem se je pokazal zopet na ulicah brez svršnika in dežnika.

Do večera je vkljub svojim bolečim nogam hodil po različnih okrajih. Šele pozno zvečer se napoti v gostilnico, kjer si privoščiči, kar mu je najbolj dišalo. Najprej je pil pivo, potem vino, naposled si je dal napraviti čaj, ki ga je z obilim rumom slastno popil ter šel potem počivat.

Tudi prihodnje dni si Kovač ni ničesar odrekel; živel je precej razkošno. Vselej, ko je odhajal iz gostilnice, je gostilničarju

priporočal, naj pazi na njegov kovčeg ter mu je vsekdar tudi v roko stisnil precejšnjo pivnino.

V nedeljo zjutraj je šel kakor navadno iz gostilnice, a vrnil se ni več. V naglici je bil pozabil poravnati račun v gostilnici, a ko so odprli njegov kovčeg, so našli, da drugega ni bilo v njem kakor kamenje in kosi lesa, vse zavito v papir.

Da! Kovač je bil postal prav navaden slepar in tat iz navade. Že večkrat je bil blizu tega, da bi ga bila ujela policija; toda zmerom se mu je bilo posrečilo uiti kaznujoči roki pravice. Ko je uprav zopet enkrat za dlje časa moral bežati iz mesta, ker mu je bila pravica za petami, je napadel Milutina. Kaj je nadalje doživel, kake sramotne čine izvršil, to vemo; pogledati hočemo le, kaj je še vse počenjal.

Kovač se je napotil največ po malo obljudenih ulicah v mesto, kupil pri nekem prodajalcu vsakovrstnih zvezkov, snopičev večjih del, časnikov in drugih takih spisov,

kakor se jih dobi pri takozvanih makulaturnih¹⁾ prodajalcih časih še čisto nove in neprerezane.

Z zavitkom takih zvezkov je potem hitel proti enajsti uri zjutraj v cerkev sv. Štefana na sestanek z Milutinom, ki ga je tudi točno čakal na dogovorjenem mestu.

Milutin je pozdravil Kovača tako, da ni zbujal pozornosti, in oba sta izginila za velik cerkveni steber. Tu je Kovač Milutinu šepetal na uho, da se je poboljšal, da živi zdaj drugo življenje, da si je z darovanim denarjem kupil obleko in da je zdaj zopet kolporter, zakar pa prejema kaj malo plačila.

Milutinu Kovač ni zbujal vkljub dozdevnemu poboljšanju preveč zaupanja. Zatorej si je želel le kmalu opraviti z njim. Zopet je Kovaču izročil precejšnjo vsotico denarja ter mu svetoval, naj si poišče druge službe, take, ki bi bila primerna njegovemu znanju.

¹⁾ Makulturni prodajalec je oni, ki prodaja zastarele, zaostale snopiče i. t. d.

Obenem naroči Kovaču, naj za mesec dni zopet pride na sestanek na isto mesto v cerkev.

Kovač hitro spravi denar v žep, objubi vse najboljše ter po kratkem pozdravu izgine iz cerkve.

Milutin pa se napoti poln dvomov v cerkev sv. Petra, kjer je pel še vedno precej redno, a brezplačno.

Njegovo življenje v hiši bankirjevi je bilo enakomerno, veselo. Milutin se je veselil popolne naklonjenosti bankirjeve rodovine. Velike dobrote, ki jih je užival pri Likovičevih, je povračeval s tem, da je kot domači učitelj vestno izpolnjeval svoje dolžnosti in je z vsem srcem bil vdan svojim dobrotnikom. Janko je pod njegovim vodstvom jako napredoval, a Milutin je imel zadošččenje, da je koristil svojim dobrotnikom, kar je jako prijalo njegovi častiželjnosti.

Tudi pri Martinčičevih so ga jako čislali, ker sta bila Radivoj in Savo, ki sta obiskovala že višjo realko, med najboljšimi

učenci tega zavoda. To so Martinčičevi pripisovali ponajveč Milutinovemu trudu.

Tako je šlo Milutinu vse po želji. Čutil bi se bil popolnoma srečnega, da mu ni vedno in vedno na misel prihajala usoda nekdanjega prijatelja Kovača.

Veliko veselje je čakalo Milutina. Veliki teden je bil blizu, in takrat so imeli njegovi starši in njegova sestra priti k njemu na Dunaj.

Milutin je štel dneve in ure dotlej in si je slikal sestanek z dragimi svojci z najsvetlejšimi bojami.

In v resnici so bili prvi dnevi, ki so jih prebili Milutinovi starši in sestra Jelica na Dunaju, za vse tako veseli in srečni, da so mislili ti dobri ljudje, da imajo nebesa že tukaj na zemlji.

Gospod pl. Likovič je Milutinove svojce sprejel kot goste v svojo hišo, tako da je Milutin mogel biti z njimi vedno v dotiki.

Dobri ljudje niso imeli o krasoti, o sijaju, ki jih bo povsod obkroževal, niti pojma

in so se vdajali sedaj z vso dušo čaru vseh teh stvari! Operno gledališče, novi dvor, muzeji in drugi umetnostni zavodi so jih navdajali z začudenjem. Takisto palače na Ringu¹⁾ in prekrasne cerkve. Posebno jih je cerkev sv. Štefana kar omamila strmenja.

Kako je bil Milutin srečen, da je osebno mogel dragim svojcem kazati veliki, lepi Dunaj in njegovo krasno okolico in da jim je mogel oskrbeti užitkov, o katerih se jim dotlej niti sanjalo ni!

Posebno pa ga je osrečevalo, ko so njegovi starši vsepovsod slišali hvalo o njem in o njegovem življenju. Celo rektor (ravnatelj) dunajske tehnike se je jako pohvalno izrazil o Milutinovih zmožnostih. To je njegovim staršem napravljalo več veselja kakor vsi užitki, ki so jih bili deležni na Dunaju.

Milutin je bil presrečen in se je odkritosrčno vdajal veselju o obisku dragih svojcev. Njegova sestra Jelica se mu je pa

¹⁾ Ring je največja in najlepša ulica na Dunaju.

zdela skoro smešna. Zakaj kazala je nekako mrzlično občudovanje. Od jutra do večera se ni naveličala diviti se velekrasnim oblekam in veliki raznoličnosti stvari; da, trdila je celo, da po vsem širnem božjem svetu ni videti kaj takega kakor na Dunaju! A žal! Zdajci se kakor strela z jasnega razširi novica, da se je policiji naposled posrečilo prijeti nekega Kovača, ki je izvršil neštivilno malih in večjih prestopkov in zločinstev. V vseh časnikih je bilo brati o mnogoterih goljufijah in tatvinah, ki jih je Kovač imel na vesti. Nekega dne so Milutina poklicali pred kazensko sodišče, ker se je bilo zvedelo, da se je o različnih časih pečal s hudodelnikom.

Milutin je bil kakor uničen. Uprav ob tem času je morala priti na dan ta nesrečna reč, ko je v družbi svojcev užival najlepše urice v življenju.

Po vplivu g. Martinčiča, ki je bil visok uradnik, niso Milutinovega imena imenovali v javnosti. Dasi mu nihče ni mogel dokazati

kaj kaznjivega, vendar bi bilo zanj jako mučno, če bi javnost bila doznala, da je nekdam bil — kulerštudent.

Enega mu pa niso prizanesli, namreč da so ga večkrat klicali v zaslišanje k sodišču. In tu je moral izpovedati zoper Kovača, tako da se je število Kovačevih zločinov precej namnožilo.

Milutinovi starši in sestra so se vrnili v domovino, zahvalivši tisočkrat dobrotnike svojega sina. Od rodovine Likovičeve in Martinčičeve so dobili bogata darila in obljubiti so morali, da pridejo še večkrat na Dunaj.

Milutin je študiral kakor prej pridno nadalje. Poučeval je tudi pri Likovičevih in Martinčičevih ter je kmalu prišel zopet v prejšnji tir.

O Kovačevi stvari so naposled javno obravnavali pred sodiščem, in Milutin je moral biti navzoč kot priča.

Obravnava je bila jako težka in dolgotrajna, ker je bilo poklicanih veliko prič.

Zagovornik ni mogel navesti vprid obtožencu druge olajševalne okolnosti, nego to, da je pijanec in da je največ svojih zločinov izvršil v pijanosti. Zdravnik, ki je preiskal duševno stanje zločinčeve, je izrekel, da je Kovač hudo bolan na kroničnem alkoholizmu¹⁾. Zategadelj je trdil, da Kovač ni mogel preudariti, kaj je delal.

Vzlic temu je bil Kovač spoznan za krivega zaradi sleparij, tatvin, poizkušenega ropu in spričo nekih drugih prestopkov ter zarditega obsojen v večletno ječo.

Milutin je sicer moral priznati, da je ta obsodba pravična, vendar je pomiloval nesrečnika. Sklenil je, da poskrbi zanj, ko prebije kazen.

Dolgo je trajalo, dokler se je Milutin zopet umiril ter se mogel zopet veseliti

¹⁾ Kroničen alkoholizem je dolgotrajna bolezen, ki izvira od nezmernega uživanja upijanljivih pijač ter posebno škodljivo deluje na možgane in za hrbtne mozeg.

svoje sreče. Podoba nekdanjega prijatelja na zatožni klopi mu ni mogla iz spomina. Le s silo si je moral odganjati misel na Kovača.

* * *

Tri leta — večnost in vendar tudi pri-
lično le kratek čas, po razmerah, v katerih
kdo živi! —

Tri leta so bila torej potekla v morje
večnosti, za Milutina čas neumornega teže-
nja in dela.

Milutin je bil dovršil visoke šole ter se
usposobil za strojnika.

Zdaj mu je bilo do tega, da dobi službo,
v kateri bi rabil pridobljeno znanje v bla-
ginjo človeške družbe in sebi vprid.

Milutin je dobil izborna izpričevala.
Vrhutega si je bil pridobil obilo izkušenj,
ker je marsikatero svobodno uro porabil v
to, da si je ogledal različne tvornice in
rudnike.

Počitnice je navadno porabljal v isti
namen. Mirno je lahko dejal o sebi, da ne

stopi kot novinec v dejansko življenje, zakaj vsepovsod si je znal pridobiti vpogled v različne tehnike ter je proučil stroje vseh sestavov.

Tako pripravljen je Milutin lahko vodil vsako podjetje. Bal se ni niti najtežjega dela.

Tega ni nihče bolje vedel kakor Ivan pl. Likovič. Poznal je »svojega Milutina« tako dobro kakor sebe in si je napravil že davno glede na Milutinovo bodočnost obširne načrte.

»Ker me poznate, dragi Milutin, in ste gotovo tudi uverjeni, da vam želim le vse najboljše, gotovo sprejmete moj predlog.

Nedaleč od vašega rojstvenega mesteca sem sezidal tvornico, ki utegne veliko nesti, kajpada če stopi na čelo tega podjetja — **p r a v i m o ž !**

Za voditelja te tvornice sem izbral vas ter sem prepričan, da jo v kratkem času tako uredite, kakor to zahteva napredujoča tehnika današnjih dni.

Toda ne boste le voditelj tvornice, marveč tudi sodeležnik podjetja. Zato sem vas dal zemljiškoknjižno vpisati na del tega posestva. Kakor boste torej tvornico dvignili in razširili, tako bo raslo tudi vaše imetje. Želim vam iz vsega srca najboljšega uspeha!«

Milutin je bil vaje, da ga je blagi njegov dobrotnik velikodušno osrečeval. Zato je tudi ljubil gospoda Likoviča kakor svojega drugega očeta. Toda ta ponudba mu je prišla nepričakovano! Kar na mah je bila zdaj zagotovljena njegova bodočnost. Z novo službo si pridobi blaginjo, morebiti celo bogastvo! Milutin je bil ves presenečen. Zdaj mu bo večkrat mogoče drage svojce obiskovati, in tudi oni ga bodo prav pridno obiskovali. O, kako bo to lepo!

Milutin dolgo časa ni mogel izraziti svojih čuvstev in je globoko ganjen jecljal le nekaj besed plemenitemu dobrotniku v zahvalo. Več pa Ivan pl. Likovič niti ni zahteval; zakaj poznal je Milutina predobro in je vedel, kaj se godi v njegovem srcu.

Milutin Oblokar, tvorniški ravnatelj, ni pozabil prejetih dobrot. Poplačeval jih je z neizmerno hvaležnostjo. Sočutno se je zanimal, kako se godi njim, ki so mu na tako ljubezniv način ugladili pot v življenje ter pripomogli v to, da so docela izginile sence njegovih nekdanjih blodenj. Potrudil se je tudi, da je drugim pomagal, kolikor je mogel.

Frančiška, sina Radičevega, je vzel k sebi v tvornico: dal ga je izučiti v bližnji obrtni šoli v izvrstnega poslovođa, tako da mu je kmalu postal krepka opora.

Svoji sestri Jelici je oskrbel popolno balo, zakaj odločila se je bila poročiti sicer neimovitega, a vrlega moža, mladega tovariša očetovega.

Svoje starše je Milutin pregovoril, da so večer svojega življenja prebili ob njegovi strani. In Milutin je znal skrbeti za svoje starše tako, da so si želeli, da bi jim Bog dal še dolgo let uživati to srečo.

Milutin ni pozabil niti pomilovanja vrednega Kovača. Ko je ta poboljšan in nesrečnega pijančevanja ozdravljen ostavil ječo, mu je pridobil službo stavbnega risarja in mu dal toliko denarja, da je lahko pošteno živel.

Janko, sin njegovega dobrotnika, je kesneje tudi pristopil k vodstvu tvornice. Ta se je širila od leta do leta ter je Milutinu pomogla do velike uglednosti.

Ob vsem pridu, ob največji vestnosti pa je Milutinu še vedno ostajalo toliko časa, da je časih počil in se razvedril, goječ priljubljena svoja dela.

Najbolj srečen pa je bil, če je mogel prebiti nekaj časa ob Vrbskem jezeru, kjer si je zase in za svojce kupil v bližini svojega dobrotnika hišico.

V tej hišici je bilo dovolj prostora tudi za ljube goste, ki so se kaj radi zglašali pri njem; zakaj Milutinova ljubeznivost in odkritosrčnost je zadovoljevala in osrečevala vso njegovo okolico. Stric Košir, teta Mara, njegova sestra z rodovino, časih tudi Radič :

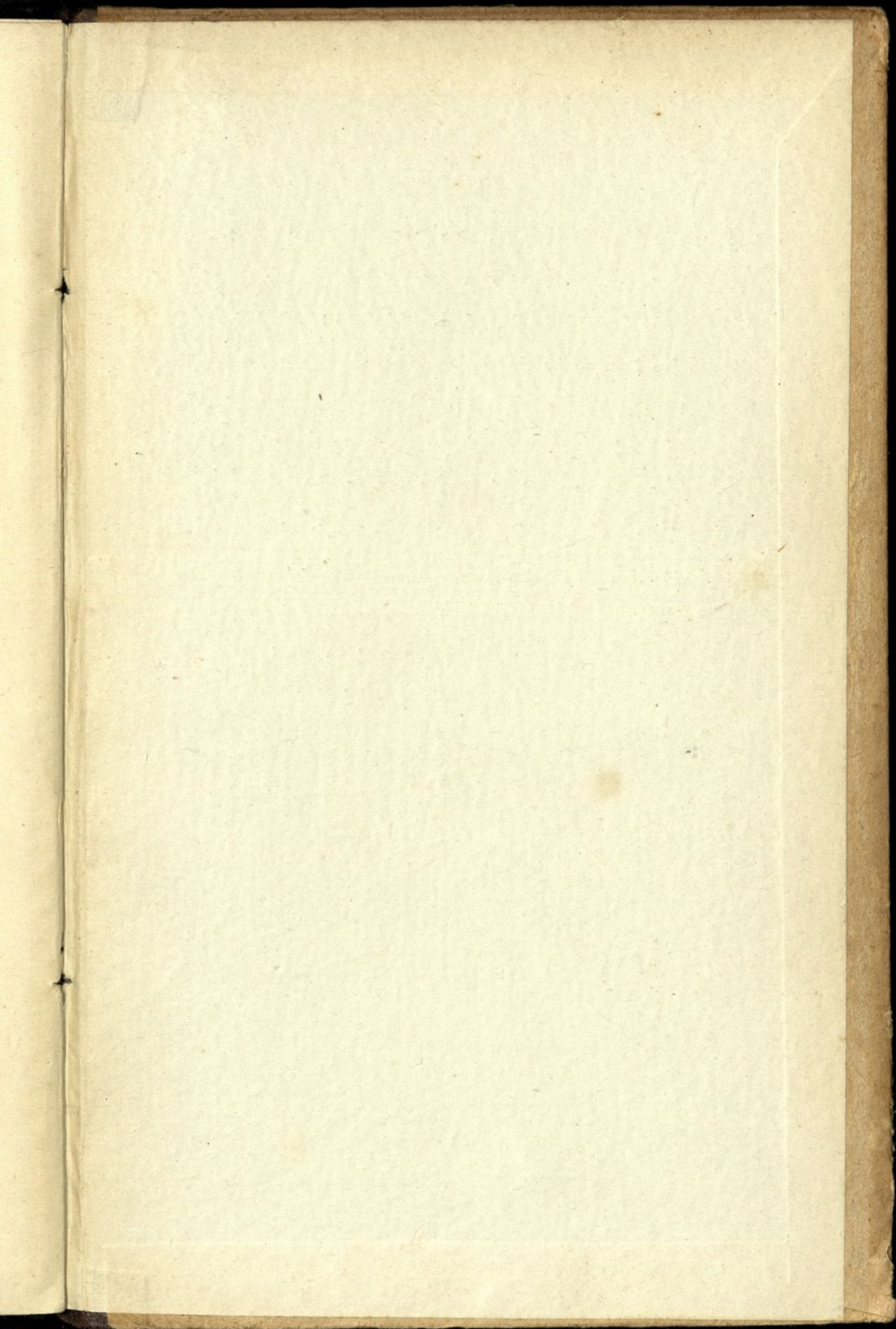
vsi ti so radi prihajali k Milutinu na Koroško. Tu so se radovali veselosti in ljubeznivosti gospodarjeve ter se divili prirodnim lepotam, ki jih je koroška dežela tako bogata.

Radivoj in Savo, sedaj Milutinova prijatelja, nista s svojimi starši vred nikoli opustila prilike, preživeti v družbi z Milutinom Oblokarjem nekoliko veselih ur. Tako je bil Milutin Oblokar pač lahko zadovoljen z usodo svojega življenja!

vsilil se radi pripeljati k Milutinom na Ko-
roško. Tu so se radovolji veselosti in jui-
bežnosti gospodarijeve ter se divili prirod-
nim nepotam, ki jim je koroska dežela tako
bogatna.
Ladrovci in Šavo, sedaj Milutinova pri-
atelj, rade s svojimi stari vted nikoli
opustili prilike, preživeti v družbi z Milu-
tinom. Oblokarjem nekoliko veselih ur. Tako
izpili blaginjo Oblokar pač tako zadovoljen
z usodo svojega življenja!

Cena 1 K

